

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
KATEDRA VEŘEJNÉ A SOCIÁLNÍ POLITIKY

TREST SMRTI JAKO ODPOVĚD NA VZRŮSTAJÍCÍ TENDENCE BRUTÁLNÍHO NÁSILÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Martin Cejp, CSc.

Diplomant: Bc. Barbora Brühlová

Praha

Květen 2009

Autor práce: Bc. Barbora Bruhlová

Vedoucí práce: PhDr. Martin Cejp, CSc.

Oponent práce:

Datum obhajoby: 2009

Hodnocení:

Bibliografický záznam

BRUHLOVÁ, Barbora. *Trest smrti jako odpověď na vzrůstající trend brutálního násilí*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Institut sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Rok 2009. s. 108. Vedoucí diplomové práce PhDr. Martin Cejp, CSc

Anotace

Diplomová práce „Trest smrti jako odpověď na vzrůstající brutalitu trestných činů“ pojednává o vzrůstajícím trendu násilné a brutální kriminality a možnosti řešení krizové situace. Jako hlavní cíl této práce se autorka zabývá úvahou, zda by bylo navrácení trestu smrti zpět do naší justice tou správnou odpovědí na zvyšující se míru brutality pachatelů násilné trestné činnosti.

V teoretické části je vysvětlen pojem trestu smrti obecně, jeho historie a jeho využívání. Dále nás práce blíže seznámí s využíváním trestu smrti na našem území v minulosti a jeho legislativní otázkou v našich dějinách. Další částí teoretické části je srovnání posledních několika let ve vývoji násilných trestných činů a jejich brutality v České republice.

Empirická část práce se zaměřuje na výzkum veřejného mínění občanů české republiky a USA, jak na míru vzrůstajícího trendu brutálních trestných činů tak na názor na používání trestu smrti. Je zde uveden vývoj kriminality v USA a vývoj používání trestu smrti na jejich území. Dalším bodem je zhodnocení situace používání trestu smrti ve světě. Dále se autorka zabývá rozbořem argumentů pro používání trestu smrti a proti používání trestu smrti.

Poslední část této práce je zaměřena na mezinárodní legislativní předpisy a úmluvy s ohledem na myšlenku zničení trestní sazby trestu smrti úplně nejenom z Evropského kontinentu a z celého světa

Anotation

The “Death penalty as a response to the growing brutality of criminal offenses” diploma thesis discusses the increasing trend of the violent and brutal criminality and the resolution possibilities of the situation. As the main goal of this thesis, the author deals with the idea whether returning the death penalty back into our justice system would be the right response to the increasing degree of brutality of violent criminals.

In the theoretical part, the term “death penalty” is explained in general, as well as its history and use. Next the thesis acquaints us with the use of the death penalty on our territory in the past and its legislative question in our history. The next part of the theoretical part is a comparison of the several past years in the development of violent criminal offenses and their brutality in the Czech Republic.

The empirical part of the thesis is focused on the research of the public opinion of the citizens of the Czech Republic and the USA regarding the degree of the increasing trend of brutal criminal offenses as well as their opinion on the use of the death penalty. The development of criminality in the USA is described here, as well as the use of the death penalty there. Another point is the evaluation of the situation of the use of the death penalty in the world. The author also deals with an analysis of arguments for and against the use of the death penalty.

The last part of this thesis is focused on international legislative regulations and arrangements with regard for the idea of abolishing the death penalty punishment completely not only from the European continent but from the entire world.

Klíčová slova

Trest, Trest smrti, Kriminalita, Trestný čin, Násilná kriminalita, trestní zákoník, pachatel trestného činu, justice, justiční omyl, politické vraždy

Keywords

Punishment, death penalty, criminality, criminal offense, violent criminality, Criminal Code, criminal, justice, judicial error, political murders

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma „Trest smrti – jako odpověď na vzrůstající míru násilí a brutality“ vypracovala samostatně a použila jen prameny a literaturu, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Praze dne 22. května 2009

Podpis diplomanta: Barbora Bruhlová

Poděkování

Velice ráda bych poděkovala svému konzultantovi PhDr. Martinu Cejpovi, CSc. Za odbornou pomoc při psaní své práce. Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi Robertovi za trpělivost při psaní této práce.

Obsah

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE	14
1.Úvod.....	15
2.Metodologie.....	19
2.1.Cíle práce	19
2.2.Výzkumné otázky	19
2.3.Metody, zdroje dat	19
3.Teoretický rámec.....	22
3.1.Pojem trestu smrti	21
3.2.Historie trestu smrti	21
3.3.Trest smrti na našem území	25
3.4.Legislativa	28
3.5.Pohledy na trest smrti	29
3.5.1.Pohled židovského náboženství	29
3.5.2.Pohled křesťanský	30
3.5.3.Pohled muslimský	30
3.6.Některé formy popravování	30
3.6.1.Elektrické křeslo	30
3.6.2.Oběšení	31
3.6.3.Plynová komora	32
3.6.4.Zastřelení.....	32
3.6.5.Setnutí hlavy	32
3.6.6.Smrtící injekce	33
4.Vymezení problému vzrůstajícího trendu brutálních násilných trestných činů. 34	
4.1.Strom problému zvyšujícího se trendu kriminality	45
5.Brutální kriminalita – trend nové doby	48
5.1.Vývoj násilné kriminality	50
5.2.Legislativa	58
5.2.Strom cílů zvyšujícího se trendu brutální kriminality	63
6.Výzkum: Trest smrti jako odpověď na vzrůstající trend násilné kriminality	65
6.1. Názory na trest smrti v České republice.....	66
6.2.Názory veřejnosti na trest smrti v USA	70
7.Trest smrti ve světě	73
7.1.Trest smrti v USA	77
8.Argumenty proti trestu smrti a jejich analýza	81
9.Mezinárodní legislativní úmluvy	96
10.Závěr	99
11.Souhrn	101
12.Resumé	103
Použitá literatura	105

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Statistika vražd v České republice v roce 2008	55
Tabulka č. 2: Statistika mravnostní násilné trestné činnosti v České republice v roce 2008	56

Tabulka č. 3:	Statistika násilné trestné činnosti v České republice v roce 2008.	57
Tabulka č. 4:	Statistika vývoje násilných trestných činů v roce 2000, 2006 a 2007 v jednotlivých státech USA.	86
Tabulka č. 5:	Statistika vývoje násilných trestných činů v roce 2000, 2006 a 2007 v jednotlivých státech USA.	87

Seznam grafů

Graf č. 1:	Názor veřejnosti na zvyšující se trend kriminality za posledních deset let (1996 – 2006)	37
Graf č. 2:	Celkový vývoj kriminality od roku 1998 - 2007	37
Graf č. 3:	Druhy trestné činnosti v roce 2007	39
Graf č. 4:	Rozložení kriminality v České republice v roce 2007	40
Graf č. 5:	Trestné činy recidivistů od roku 1997 až do roku 2007	41
Graf č. 6:	Násilné trestné činy recidivistů od roku 2002 do roku 2007	41
Graf č. 7:	Vývoj kriminality v České republice	51
Graf č. 8:	Vývoj kriminality v Hlavním městě Praha	52
Graf č. 9:	Rozložení kriminality v České republice v roce 2007	53
Graf č. 10:	Postoj české veřejnosti k trestu smrti v roce 2008	67
Graf č. 11:	Postoj české veřejnosti k trestu smrti v roce 2007	68
Graf č. 12:	Postoj české veřejnosti k trestu smrti v roce 2005	69
Graf č. 13:	Postoj americké veřejnosti k trestu smrti v posledních deseti letech	70
Graf č. 14:	Počet poprav ve světě v roce 2008	75
Graf č. 15:	Počet poprav v USA od roku 1979 až 2007	81
Graf č. 16:	Celkový počet poprav v USA	82
Graf č. 17:	Počet násilných trestných činů v USA od roku 1979 až 2007	85
Graf č. 18:	Počet vražd v USA od roku 196	86

Seznam schémat

Schéma č. 1:	Strom problémů	45
Schéma č. 2:	Strom cílů	62

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

KVSP ISS FSV UK

Magisterský studijní program Veřejná a sociální politika

Autor: Bc. Barbora Bruhlová

Konzultant: PhDr. Martin Cejp CSc.

Předpokládaný název práce: TREST SMRTI

CHARAKTER PRÁCE

Kriminalita patří mezi jedno z největších společenských rizik naší společnosti. Ve většině výzkumů veřejného mínění, uvádí velký počet respondentů zvyšující se pocit strachu z kriminálního vývoje v České republice. Veřejnost je ovlivněna několika faktory, které působí na subjektivní vnímání kriminality závažným způsobem. Prvním je charakter jednotlivce a jeho postoj k morálním a zákonným normám, druhými jsou subjektivní zážitky jednotlivce, jakými může být i jeho zkušenost ze spácháním násilného činu, a třetím jsou okolní zdroje, jako média nebo názory okolí, které podněcují masy k zhodnocení situace zvláště zaujatým způsobem. Velké mediální kampaně hlásající slova jako terorismus, vraždy, extremismus a další působí na lidskou psychiku velice důkazně a lidé pocítují strach. Logickou reakcí na pocit strachu jsou i pocity obrany. Lidé se zaměřují na kritiku stávající trestní politiky v daném státě a hodnotí negativně veškeré pokusy vládnoucích vrstev o reformaci trestního práva. Veřejnost se v posledních letech přiklání ke zvýšení hranice trestu a snížení věkové odpovědnosti. Lidé chtějí přísnější tresty za násilné trestné činy a opakem se nebrání snížení trestu za malé majetkové delikty. Pochopitelně se zde vyskytují i živé debaty na téma trestu smrti a možnosti jeho návratu zpět do naší justice. Tato práce má za úkol se věnovat právě okolnostem týkajících se institutu trestu smrti v souvislosti se zvyšujícím se trendem brutality. Hlavním úkolem tohoto zkoumání je právě odpověď na otázku zdali by byl trest smrti tou vhodnou odpovědí na zvyšující se trend násilí a brutality. (Marešová, A. Scheinost, M, Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, s. 23-38)

Práci rozdělím na několik částí. V první úvodní části bych se chtěla věnovat představení problematiky trestu smrti obecně, jeho historický vývoj, jeho rozšíření, druhy poprav a postupné legislativní kroky k jeho úplnému zastavení. Budu se pohybovat nejen v České republice, ale budu čerpat i ze zdrojů zahraničních. V druhé části zhodnotím argumenty veřejnosti a odborníků pro a proti trestu smrti. Rozdělím je na několik táborů a vysvětlím jejich zdůvodnění dané problematiky. Další část mé práce bude patřit problematice trestu smrti v dnešní době. Zhodnotím jurisdikce, které trest smrti stále používají pravidelně a jurisdikce, které mohou při závažných trestných činech trest smrti aplikovat s jurisdikcemi, které legislativně trest smrti zakázaly, tak jako Česká republika. Porovnáím stav růstu kriminality v daných zemích, a vyhodnotím, zda trest smrti může být považován za preventivní a odstrašující prostředek k potírání trestné činnosti. Budu zde sledovat vývoj veřejného mínění a zhodnotím možnost návratu nejvyššího trestu do naší legislativy. V závěrečné fázi své práce zhodnotím mezinárodní dokumenty, bojující pro úplné zrušení trestu smrti a na závěr zhodnotím jednotlivé body výzkumu a učiním závěr.

ÚVOD

Historie kriminality v naší republice procházela velkým kvantitativním a kvalitativním vývojem. Když se zaměříme na kriminální vývoj naší historie zjistíme, že od doby první republiky vzrostl počet trestných činů mnohonásobně. Dvacet tisíc trestných činů, které byly registrovány v letech dvacátých se velice těžko srovnávají s lety devadesátými, kdy byl počet registrovaných trestných činů už čtyři sta tisíc. (Cejp, 2007:5) Je také nutné připomenout, že kriminální statistiky registrovaných trestných nám vypovídají pouze o vývoji kriminality v číslech a datech, ale nevypovídají nám o podobě kriminality a nových jevech, které vývoj zaznamenává. Taktéž je nutné počítat s určitou mírou skryté neregistrované kriminality, která tvoří velice značnou odchylku v již zpracovaných statistikách. Žijeme v době, kdy se naše kriminální scéna potýká s několika novými jevy, které se ukazují jako nebezpečné. Jedním z velice nebezpečných kriminálních fenoménů je „extremismus“. Sílicí forma extremismu se odhaluje v současné době především se spojením vládní výměny a nespokojenosti obyvatel v naší republice s politickou scénou. Dalším z patologických kriminálních jevů je organizovaný zločin. Zločinnost je propracovanější a daleko organizovanější. Pachatelé pracují rychle a pou-

živají informace a propojenost mezinárodních organizací k páčání závažné kriminální činnosti.

Rozšíření závažných trestných činů je přisuzováno několika faktorům. Jedná se převážně o nízkou vzdělanostní úroveň obyvatel, špatný životní styl, rostoucí míru nezaměstnanosti a špatné vedení mládeže k respektu právních norem. Síla trestu se vytrácí. Pachatelé trestné činnosti si zakládají na jejich nemožnosti dopadení. (Marešová, A. Scheinost, M, Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, s. 23-38) Právě trestání a přiměřenost trestání bude hlavní náplní této práce. Zaměříme se na trest smrti jako legitimní nástroj výkonu spravedlnosti. Byl by trest smrti tím správným řešením v boji proti novodobému trendu násilí?

Trest smrti je jedno z těch témat, které vyvolává mezi lidmi mnoho diskuzí. Jedni jsou pro, jiní proti a je i dost takových co nemají v této věci vyhraněný názor. Jedná se o velice kontroverzní tematiku, která stále i po zrušení trestu smrti v České republice, vyvolává veliké rozbouření a vášnivé diskuze naší veřejnosti.

Trest smrti byl v minulosti značně rozšířeným a populárním trestem. Trest smrti znali a také využívali jak staří Řekové a Římané, tak i Mayové.¹ Nejprve se jednalo o nástroj vládnoucích vrstev jak zastrašit své protivníky a zabezpečit ve své zemi pořádek. Později však se tento institut rozšířil do trestní justice, kde vykonával úlohu pomsty a odplaty za spáchaný trestný čin. Do dnešního dne trest smrti vykonávají země s největším počtem obyvatel. V této práci se zaměříme především na Spojené státy americké, kde je trest smrti ponechán v 35 státech a aktivně ho vykonává více nežli polovina. (Amnesty International)

SITUACE TRESTU SMRTI V ČESKOSLOVENSKU V DATECH

Zde se podíváme na stručnou charakteristiku situace a vývoje trestu smrti v Československu v datech:

1787 - Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně - Podle tohoto poměrně převratného zákoníku byl trest smrti zrušen, jen v případě výjimečného stavu bylo možné zastřelení.

1795 - Znovu byl zaveden trest smrti pro velezradu nebo pro pokus o ni.

1796 - Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích. Opět zaveden trest smrti, metoda byla pouze formou oběšením.

1852 - Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích. Trest smrti je zachován.

¹ Wikipedie. Otevření encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

1918 - Trestní právo převzato od Rakouska-Uherska. V letech 1918 až 1933 bylo popraveno 9 lidí.

1920 - Zatímní návrh obecné části trestního zákona, Československo. Trest smrti jen při stanném právu nebo u doživotně odsouzeného, který opětovně spáchal trestný čin, pro nějž byl odsouzen.

1934 - (Československo) Trest smrti byl zachován, využívaly se ale spíše jiné tresty: těžší tresty žaláře a doživotí.

1939 – 1945 - Trest smrti byl v době války velice často využíván.

1946 až 1948 - (Československo) Trest smrti byl využíván, formou oběšení, ve výjimečném stavu zastřelení.

Zdroj: Trest smrti v dějinách lidstva, Barring, L, 2008: 161

Použitá základní literatura:

- Drvohlav, A. *Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Univerzita Hradec Králové: MEDVIK, 2005
- Liška, O. a kolektiv. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2. vydání. 2006. ISBN 80-86621-09-X
- Hamerský M. *Přijatelnost trestu smrti : otázky a odpovědi : názory osobností*. Brno: Bachant 2001
- Foucault, M. *Dohlížet a trestat : Kniha o zrodu*. Praha: Dauphin, 1999
- Monestier, M. *Historie Trestu smrti*. Praha: Rybka Publisher, 2001. ISBN 80-7176-812-X
- Bedau, H. A. *The death penalty in America*. Oxford university press, 1892
- Imbert, J. *Trest Smrti*. Bratislava: Archa, 1994
- Bestová, C. *Trest smrti v německo – českém porovnání*. Brno: Doplněk, 1996
- Fico, R. *Trest Smrti*. Topolčany: KODEEXPRESS, 1998
- Francek, Jindřich : *Zločin a trest v českých dějinách*, Praha, 1999
- *Žádáme trest smrti!*: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol
- Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Dotisk 3. vydání, 2002. Praha: Karolinum, 1993.

- Inciardi, J.A. *Trestní spravedlnost. Ústavní principy trestního práva, trestního řádu a nápravné výchovy*. Harcourt Brace Jovanovich College Publisher, Orlando, Florida. 1994. ISBN 80-65605-30-9
- Francek, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, Knížní klub, Praha: 1999. ISBN 80-68182-91-6
- Zoubková, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá voda. Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2
- Schultz, U. *Velké procesy - právo a spravedlnost v dějinách*, Brána a Knížní klub, Praha: 1996. ISBN 80-7176-662-3
- Pechačová, Z. *Pocit ohrožení kriminalitou v České republice*. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 – 207
- Kury, H, Zapletal, J., *Kriminalita a její prezentace v médiích - zkušenosti (především) z Německa a České republiky*. Kriminalistika 2/2002, s.
- Karabec, Z, Blatníková Š, *K problematice dlouhodobých trestů odnětí svobody*. Kriminalistika, 3/2004, s.279

Internetové zdroje

Wikipedie, Encyklopedie. Dostupné na internetu:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

Trest smrti. Martin Doležal. Dostupné na internetu:

http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm

Jurisdic. Dostupné na internetu:

<http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>

Amnesty international CZ. Dostupné na internetu:

<http://www.amnesty.cz/08knihovna/dokumenty/trest.htm>

Trest smrti. Diskuze. Dostupné na internetu:

<http://www.geocities.com/Area51/Corridor/8576/popravvy.html>

Radio Vlast. Dostupné na internetu:

<http://www.vlast.cz/trest12052001.html>

Sociologický ústav AV ČR, vvi. Dostupné na internetu:

<http://www.soc.cas.cz/cvwm/arost/ob80406.htm>

Seznam Encyklopedie. Dostupné na internetu:

<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/455199-karla-homolkova>

Reforma Justice. Dostupné na internetu: <http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/zpriseni-trestu-a-nove-trestne-ciny.html>

Server Advokacie. Dostupné na internetu: <http://www.e-advokacie.cz/cz/aktualne/>

Portál veřejné správy. Dostupné na internetu:

http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=175/1990

Server trestního řízení. Dostupné na internetu:

<http://trestni2.juristic.cz/zobraz/obsahrubriky/trest2>

Amnesty International Česká republika. Dostupné na internetu:

<http://www.amnesty.cz/>

Amnesty International USA. Dostupné na internetu:

<http://www.amnesty.com/>

Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Brně. Muzeum zločinu. Dostupné na internetu:

<http://www.vpsmvbrno.cz/osobni/jedlicka/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>

Ministerstvo Vnitra. Dostupné na internetu:

http://web.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1948/zakon_2q.html

Ministerstvo Spravedlnosti. Dostupné na internetu:

<http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23>

Server Jurisdic. Dostupné na internetu:

<http://trestni2.juristic.cz/zobraz/obsahrubriky/trest2>

Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Dostupné na internetu:

<http://www.ok.cz/iksp/kriminologie.html>

1. Úvod

Motivací pro napsání této diplomové práce bylo několik velice medializovaných, brutálních případů vražd o kterých se hodně mluvilo. Jednou z nich bylo utýrání a následné zavraždění jednačtyřicetileté slovenské občanky Marie Ovsenné. Mariia byla zavražděna šestadvacetiletým Karlem Mitrengem, který ženě nejprve nabídl ubytování a následně ji surově týral a zavraždil. Tento čin nebyl jeho prvním prohřeškem proti společnosti. Již z minulosti měl několik záznamů s brutálního chování vůči ženám. Za brutální zavraždění mladé ženy byl mladík odsouzen k sedmnácti letům vězení krajským soudem v Ostravě. Na místě se odvolal. Podle úsudků mnoha odborníků a specialistů byl Karel Mitrengel surovec a násilník, který pravděpodobně svůj násilný trestný čin zopakuje pokud k tomu bude mít příležitost.² Zjištění, že tento člověk s bohatou násilnou minulostí bude za nějakou dobu zase ve společnosti mi nahnalo hrůzu a začala jsem se zabývat otázkou vlastního bezpečí. Je sice pravda, že je zde alternativa možného „uzdravení“, což by znamenalo lehčí průběh návratu Karla Mitrengena do naší společnosti, avšak procento je na základě názorů odborníků malé a větší hrozbou pro nás bude právě jeho propuštění.

Dalším z případů je případ vražedkyně českého původu Karly Leanne Homolkové, která byla v červenci 2005 propuštěna po dvanácti letech ve vězení. Karla byla za spoluúčast na vraždách, únosech a mučení odsouzena na dvanáct let odnětí svobody. Výměnou za její svědectví proti svému manželovi Paulovi Bernardovi nedostala doživotní trest, ale pouze dvanáct let ve vězeňské cele. Paul a Karla zavraždili a utýrali 3 mladé dívky a znásilnili mnoho dalších. Karla nyní žije na svobodě v Kanadě. V době jejího procesu byla spousta obyvatel Kanady pobouřena a znechucena justičními orgány, které odsoudily mladou spoluvražedkyni „pouze“ na dvanáct let. Karla za dobu ve věznici vystudovala psychologii a psychiatrii a po svém propuštění bude mít nárok provozovat svou praxi v daném oboru.³

U obou případů mne napadlo, jak je možné, že usvědčené pachatele tak hrůzných trestných činů je možné odsoudit jinak nežli na doživotí? Sama si kladu otázku zda by přísnějšími tresty nebyli právě tito zločinci více motivováni k „slušnějšímu“ chování. V obou výše uvedených případech je to otázka velice sporná. Pokud jde o psychickou

² Právo. Internetový časopis. Dostupné na internetu: <http://pravo.novinky.cz/>

³ Seznam Encyklopedie. Dostupné na internetu: <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/455199-karla-homolkova>

poruchu a to sexuální či jinou je hrozba vysokého trestu velmi nepravděpodobná. Pokud jde o násilníka, který si svůj čin dlouho plánuje a má spoustu času na racionální uvažování, je metodika vyšších trestů již pravděpodobnější. Lidé plánující svůj hrůzný čin mají z pravidla i potřebu plánovat zahlazení veškerých stop a následný útěk. V tomto momentě pokud zde bude možnost vidiny trestu smrti, by mohl zafungovat lidský mechanismus strachu, který by pachateli tento čin rozmluvil. Je však nutno poznamenat, že velké množství takovýchto konkrétních případů se nestává.

Dalším motivem tohoto zkoumání bylo i přijetí nového trestního zákoníku, který zpřísňuje postihy za závažné trestné činy proti životu a zdraví.⁴ Poslanecká sněmovna schválila nový trestní zákoník dne 11.11.2008 a prezident podepsal finální znění dne 27.1.2009. Nový trestní zákoník číslo 40/2009 Sb. nabude účinnosti od roku 2010 a bude nahrazovat již zastaralý trestní zákoník číslo 140/1961 Sb. V nové právní úpravě bude zajímavou novinkou snížení trestní odpovědnosti z 15let na 14let což považují za velice rozumný krok v souvislosti se zvyšující se kriminalitou mládeže. Taktéž bude docházet ke zvýšení horní hranice trestů a to až na 30let (místo 25let).⁵ Podstatná změna v tomto nové provedení bude spočívat i v rozdělení trestných činů na zločiny a přečiny. Co se týče trestů je zde zavedeno tzv. domácí vězení pro pachatele nezávažných trestných činů.

„Zpřísnění v této oblasti je reakcí na prohlubující se konflikty ve společnosti a nové negativní jevy, jakož i formy trestné činnosti, stoupající brutalitu pachatelů, mezinárodní zločin a závažnost činů.“⁶

Obecně se dá říci, že novela trestního zákoníku byla nutné přizpůsobení se momentálnímu vývoji ve společnosti, kdy si lidé přestávají vážit života a delikventi jsou za několik let zpátky na ulici, kde mohou pokračovat ve své kriminální minulosti. Považují tento krok za správný i když velice pomalý krok správným směrem v boji proti kriminalitě a násilníkům obecně. Co se týče trestu smrti, kterému se budu ve své práci věnovat je pochopitelné, že není mezi změnami v trestním zákoníku, ale možná dojdeme do doby, kde se znovu objeví na „stole“ v poslanecké sněmovně návrh, který ho bude navrhovat zpět do naší justice.

4 Reforma Justice. Dostupné na internetu: <http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/zprisneni-trestu-a-nove-trestne-ciny.html>

⁵ Advokacie. Dostupné na internetu: <http://www.e-advokacie.cz/cz/aktualne/>

⁶ Reforma Justice. Dostupné na internetu: <http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/zprisneni-trestu-a-nove-trestne-ciny.html>

O trestu smrti můžeme číst v nejstarších písemných pramenech. Jedná se o nejstarší trest v dějinách samotného lidstva. Každým rokem je na celém světě popraveno na základě řádného soudu více než 2000 lidí. (Amnesty International) Ještě větší počet lidí je popraveno bez řádného soudního procesu a to hlavně na základě politických a náboženských názorů. Trend poprav se za posledních patnáct let zdvojnásobil. Je pravda, že většina vyspělých ekonomických zemí světa trest smrti zrušila. Dle názoru mnohých patří trest smrti již mezi minulost, ovšem není tomu tak, jelikož hrdelní trest je stále součástí legislativy u zemí, kde je nejvyšší počet obyvatel. Taktéž se v devadesátých letech k trestu smrti některé země zpět vrátily. Nejvíce používaným trestem je stětí, oběšení a smrtící injekce. (Monestier, 1998:1) V České republice byl trest smrti ústavně zrušen v roce 1990 a jeho návrat je takřka nemožný. Bohužel však trend násilné kriminality roste i v České republice a naše mírná justiční odplata nestačí v potlačování vzrůstu tohoto celosvětového trendu.

Listopadový převrat znamenal v České republice spoustu změn, a to nejenom ve sféře trestní, kde by zrušen trest smrti, ale hlavně ve společenském uspořádání. Nastala doba velkých změn a to jak politických, tak i společenských a sociálních. *„Zhroucením totalitního systému skončilo mnohaleté porušování základních lidských práv a svobod a po uskutečnění mocenských přesunů mohl započít proces změn, znamenajících naplnění zásad demokratického právního státu, založeného na úctě k lidským právům a na základě občanské společnosti. Dochází k postupné přeměně celého právního řádu.“* (VSČR 2002:2)

Jedním z nejzávažnějších společenských jevů této nové doby byl vzestup kriminality a to především násilné. Po roce 1989 byla kriminalita na prudkém vzestupu. (VSČR 2002:2)

Za posledních deset let kriminalita nejenom sílí, ale mění se i její podoba. (1994 – 2004) Stává se zní nový nebezpečný fenomén, který narůstá svou intenzitou do velkých rozměrů a nedá se již řešit tradičními nástroji. (Holcmar, K; Holomek, J. 2004:1) *„Vývoj kriminality v současnosti charakterizuje její organizovanost a intelektualizaci s tendencí ke globalizaci. Kriminalita proniká v masovém měřítku přes hranice států a zločinecká seskupení operují na rozsáhlých teritoriích bez ohledu na jejich administrativní členění.“* (Holcmar, K; Holomek, J. 2004:1)

Tento nový trend následně způsobuje u občanů pocit strachu a nedůvěry. Jedná se o pocit ohrožení, kdy se veřejnost obává o svůj život a životy svých blízkých. Následuje váhání, které je podníceno i nedůvěrou ve stávající justici a systém. Tento pocit se prohlubuje a lidé se začínají zaobírat otázkou: „Jaká je možnost být lépe v bezpečí?“ Spousta lidí se shodne, že brutalita a recidiva závažných trestných činů by měla být lépe kontrolována a monitorována. Justice by měla fungovat rychleji a pružněji. Trestní sazby by měly být přísnější. S tímto souvisí i sílící názor veřejnosti a některých odborníků s přehodnocením názoru na hrdelní trest a jeho návrat do českého právního řádu. Vidí v tom jakousi bezpečnost pro sebe i své rodiny. Trest smrti jim dodává odvahu.

Při každé příležitosti, kdy je naše kriminální scéna otřesena nějakým závažným zločinem, veřejnost i odborníci se začnou zabývat otázkou znovu navrácení nejvyššího trestu do naší legislativy. Z pohledu kriminologů se jedná o logický krok v myšlení. Je zde kladeno mnoho otázek a vytvořeno mnoho spekulací a teorií týkajících se srovnávání jiných států, kde se trest smrti uplatňuje pravidelně, a nebo jen v závažných a výjimečných případech s Českou republikou, kde je trest smrti ústavně zrušen a jeho navrácení je téměř nemožné. Jak odborníci, tak i veřejnost zkoumají argumenty pro a proti návratu trestu smrti do naší justice a neustále se vedou diskuze na téma účinnosti nejvyššího trestu v justici, jako takové. Dává to smysl?

Jistě trest smrti by ukojil názory veřejnosti, které volají po odplatě za brutální kriminální činy. Bohužel by spolu s návratem trestu smrti přinesla tato novace do našeho právního řádu i mnohé zvláště závažné komplikace. Je nutné velice opatrně zvážit veškeré argumenty pro a proti tomuto institutu nežli by se mohli vynášet závěry.

Hlavním úkolem této práce je zjištění, zda by byl trest smrti odpovědí na trend nynější doby, kdy zvyšující se násilí přerůstá přes hranice morální únosnosti.

2. Metodologie

2.1. Cíle práce

Hlavním cílem této práce je zjištění a prokázání, zda navrácení trestu smrti do naší jurisdikce by bylo odpovědí na zvyšující se trend násilných trestných činů. Bylo by navrácení trestu smrti do naší justice odpovědí a legitimním řešením v situaci, kdy se naše kriminální scéna mění na velice brutální prostředí, kdy i děti a mladiství se neštítí vzít zbraň v úmyslu ublížit svým spolužákům, kantorům a rodičům? Tato práce má za úkol zhodnotit míru kriminality v České republice a ve Spojených státech amerických a zhodnotit zda je institut trestu smrti vhodným a legitimním nástrojem v boji proti vzrůstajícímu trendu násilí.

V rámci svého výzkumu se budu zabývat i několika podcílí, které mi pomohou dosáhnout odpovědi pro moji hlavní výzkumnou otázku.

1. V rámci teoretické analýzy vysvětlit pojem trestu smrti, historii trestu smrti v Evropě i v českých zemích a rozebrat legislativní úpravu tohoto institutu.
2. Analyzovat a vysvětlit novodobý trend – vzrůstající tendence násilných a brutálních trestných činů. Porovnat situaci kriminality za posledních několik let
3. Analyzovat situaci používání trestu smrti v USA s porovnáním na Českou republiku a její právní úpravu.
4. Zhodnotit relevanci argumentů pro a proti trestu smrti v rámci nového trendu kriminality
5. Zhodnotit pohled mezinárodních institucí na institut trestu smrti

2.2. Výzkumné otázky

6. Jaký byl vývoj kriminality v České republice od roku 1989 a jaká je situace dnes? Jak se změnily trendy?
7. Jak veřejnost reaguje na tuto novou situaci a nové trendy?
8. Jak veřejnost reaguje na návrat trestu smrti do naší justice?
9. Bylo by navrácení trestu smrti možností, jak pomoci veřejnosti, aby se cítila bezpečněji a potlačil by se nynější trend násilné trestné činnosti?

10. Jaké je situace ve spojených státech vykonávající trest smrti s porovnáním se státy, které trest smrti zrušily?
11. Jaké jsou efektivní argumenty pro používání trestu smrti a jaké jsou proti
12. Jaký je názor mezinárodních organizací na trest smrti?

2.3. Metody, zdroje dat

Metody, které jsou používány v této práci jsou především založeny na kvalitativním studiu a výzkumu odborných textů a dokumentů. Jedná se především o odborné analýzy a studie, které se týkají vývoje kriminality za poslední období jak v zahraničí tak v České republice. Taktéž používáme české právní předpisy a mezinárodní legislativu. Dále pak používáme strategických dokumentů prevence kriminality Ministerstva vnitra a Policie ČR. Analýzou historického a politického vývoje se snažíme vysvětlit pojem trestu smrti i jeho charakter. Častým zdrojem jsou i výzkumné práce Institutu pro prevenci kriminality a výzkumy veřejného mínění agentury CVVM. Velkým zdrojem informací byly internetové zdroje a články z časopisů *Kriminalistika* a *Sociologická časopis*. Příčiny a důsledky zvyšujícího se trendu násilných trestných činů budeme rozebírat pomocí metody stromu problémů a cíle v boji proti tomuto trendu budou shrnuty pomocí metody stromu cílů. Dále čerpám z mezinárodních dostupných informací týkajících se praktikování trestu smrti a jeho úspěšnosti a neúspěšnosti. Analýzu zkoumaného fenoménu provádím pomocí historické a srovnávací analýzy.

- Statistická data

Pomocí statistických údajů Ministerstva vnitra a policie České republiky jsme získávali podrobná data o vývoji kriminality na našem území po dobu několika let. taktéž jsme zjistily formu a průběh trestné činnosti a mohli jsme porovnat jednotlivé oblasti České republiky.

Pomocí statistických údajů *Criminal Justice Statistic* jsme získali informace o vývoji kriminality v USA a jejím průběhu v dnešní době.

- Výzkumy

Pomocí výzkumných agentur jsem získali informace a přehled o názorech občanů na institut trestu smrti a jeho případnému návratu do české justice. Taktéž jsme si udělali obraz o názorech Evropských a amerických občanů na institut trestu smrti

- Analýza dokumentů

Analýza odborných publikací a výzkumných dokumentů nám zajistila pohled na kriminální scénu v České republice a zahraničí.

- Odborné publikace a prameny

Čerpání informací z odborných publikací nám zajistilo vysvětlení nového trendu násilné a brutální kriminality a pochopení myšlení občanů jednotlivých států

3. Teoretický rámec

3.1. Pojem trestu smrti

„Trest smrti neboli nejvyšší trest, či také absolutní trest je trest, který předpokládá usmrcení (neboli popravu) odsouzeného člověka za trestný čin, za který je dle platného trestního práva možné tento trest uložit.“⁷

Trest smrti je velice kontroverzní. Jedná se o nevratitelný úkon, který již nelze vzít zpět. Jedná se o veliké a zásadní rozhodnutí vládnoucích vrstev do života obyvatelů dané země. Trest smrti je stále součástí justice mnoha zemí a stále je jeho síla znát především v nejlidnatějších a nejchudších zemích světa. Každý stát má vlastní stanovisko k pohledu na daný trest.

„Zatímco evropská tradice vnímá trest jako výchovný prostředek směřující k napravení odsouzeného, americké pojetí práva dává trestu význam odplaty. Z tohoto důvodu je v USA v současnosti velmi nepravděpodobné zrušení tohoto druhu trestu“⁸

V České republice byl trest ústavně zrušen a jeho návrat je takřka nemožný. Listina základních práv a svobod⁹ jasně stanovuje v oddílu prvním v článku šestém „

- (1) Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.
- (2) Nikdo nesmí být zbaven života
- (3) Trest smrti se nepřipouští.

3.2. Historie trestu smrti

Historie trestu smrti je velice bohatá a pestrá, jelikož se používal po celá tisíciletí. Byl to trest velice populární. Jednalo se o nejvyšší trest aplikovaný za ty nejhorší zločiny, ale bohužel i z důvodu osobní msty či upevnění moci panovníka. Aplikace trestu smrti směřovala k udržení si pořádku v daném státu. Každý panovník, který chtěl upevnit své vládnutí používal tento trest jako odstrašující případ pro potenciální pachatele.

⁷ Wikipedie. Otevřená encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

⁸ Wikipedie. Otevřená encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

⁹ USNESENÍ předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. Předsednictvo České národní rady se usneslo takto: Předsednictvo České národní rady vyhláší LISTINU ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součást ústavního pořádku České republiky.

Definitivní vyřazení pachatele ze společnosti bylo považováno za velice prospěšné pro ostatní spoluobčany.

Jednou s nejstarších forem trestů smrti je ukřižování, ve kterém se zřetelně odráží lidský odpor vraždit vlastníma rukama. Další z historických forem bylo věšení a utloukání zločinců na kůly a kříže, kde zločinci umírali na horkém slunci či hladem a žízní. Nejprve se opravdu jednalo o potrestání jedince a jeho odstranění ze společnosti, ale následně se pomalým vývojem tento druh popravky stal velice populárním a měl sloužit jako odstrašující účinek pro vinné či nevinné. Prostě pro odpůrce daného režimu. Zločinci viseli velice vysoko a byli vidět odevšad. (Barring, 2008:12) Je nutné poznamenat, že tato smrt byla velice potupná. Například římský obyvatelé nebyli popravováni touto cestou. V případě popravky Římana se použila metoda stětí nebo ukamenování. Smrt věšením na kůly nebo oběšením byla pro otroky.

Kristus taktéž zemřel podle starého římského obyčeje. Byl odsouzen jako zločinec, který chce rozvrátit právní řád a narušovat pořádek země. Na základě jeho mučednické smrti byl trest smrti v Římě úplně zrušen císařem Konstantinem (Barring, 2008:15)

Nejčastější trest podle starého zákona bylo ukamenování, které probíhalo do západu slunce. Židé se domnívali, že zločinec, který visí na kůlu nebo na kříži znesvěcuje celou zemi a přivolává neštěstí. Ukamenování bylo čistší a jednodušší. Tento způsob popravky bylo hojně využíváno i ve starověkém Řecku. V opačném případě v Římě se tento způsob nevyužíval skoro vůbec. V Řecku byli kamenováni lidé odsouzeni za zradu, povstání, královraždu. (Barring, 2008:18)

Germánské kmeny třídily již tresty smrti podle činu, který zločinec spáchal. Bylo to potvrzeno mnoha nálezy, které nám ukazují na množství poprav. Jedním z nejhorších způsobů popravky bylo tzv. hod do rašeliniště. Lidé byly házeni do jámy za živa a následně zasypání rašelinnou. U žen se stříhali vlasy a muži byly svlečeni a pořezáni. (Barring, 2008:25)

Dalším velice důležitým nástrojem při usmrcování byla voda. Různé kultury starověku i středověku své odsouzené popravovaly vodou různými způsoby. Římané používali nádoby a sudy kam odsouzené zatloukali se zvířaty, které ve strachu jedince kousaly a tím usmrtily. Germáni zatloukali kůle do vody, kde proud stoupal a odsouzený se pomalu utopil ve velkých bolestech. (Barring, 2008:30)

Oheň byl pokládán za očistný nástroj srovnatelný s očistou vody. Pohltil vše nečisté a očistil společnost od další nákazy. Oheň se hlavně používal pokud byl trestný čin spáchán zvláště hanlivě. Jako homosexualita či sex se zvířetem. Sexuálně motivované popravy byly velice časté hlavně v 15. a 16. století, kdy každá třetí poprava byla právě spojena se sexuálním trestným činem. Ohněm se očišťovaly i ženy obžalované z čarodějnictví. Říkalo se, že oheň vyžene veškerou špatnou víru a boj s pekelnými silami.

Velice zajímavým ohnivým očistným a smrtícím procesem se stal proces proti Johance z Arku, které byla obžalována z kacířství a čarodějnictví. Tribunál církevních hodnostářů dovedl proces z Francouzskou hrdinkou k veřejné popravě roku 1431. Johanka byla považována za národní hrdinku a teprve v roce 1920 byla prohlášena za svatou (Barring, 2008: 44)

Dalším velice ostře sledovaným církevním procesem se stalo svolání na koncil, kde byl pozván i Jan Hus. Původní plán usmíření se s církví skončilo v roce 1415 upálením Jana Husa. (Barring, 2008:45)

Při bližším pohledu na historii trestu smrti se nejvíce setkáváme s popravou oběšením a setnutím. *„Šibenice byla považována za velice zlověstný a nenáviděný symbol vrchnostenské moci nad životem a smrtí“*, (Barring, 2008 :63) její konstrukce byla hrozivá. Vždy stávala na velice dobře dostupných místech. Lidé si o šibenicích vyprávěli hrůzné historky, legendy a jen přítomnost šibenice v každém městě vzbuzovala strach a obavy z její síly. Již od počátku tohoto rituálního popravování bylo oběšení považováno za jeden z nejvíce potupných způsobů, kde se oběšenec pohupoval před mnoha zraky obecnstva. Bylo velice časté aby si lidé vyprávěli strašidelné historky v hospodách a v práci. V 17. století měla většina evropských měst svoji vlastní šibenici. (Baring, 2008:67)

Bylo dokázáno, že po celá staletí lidé věřili, že hlavní silou veřejné popravy bylo její velké zviditelnění. Veřejná exekuce byla nástrojem jak odstrašit masu od možnosti vzpoury či budování reforem. Evropské velmoci velmi zasáhlo dílo profesora práv Caesara Beccaria (1738 – 1794) *„o Zločinech a trestech“*, kde autor trest smrti odsoudil a navrhl doživotní otroctví. Byl velice silně zaujat proti trestu smrti a krutým metodám mučení a donucovacích prostředků. O trestu smrti napsal: *„zdá se mi nemožné, že zákony, které jsou výrazem všeobecně známé vůle, která nenávidí zabít, měly by samy to páchat a kvůli odrazení státních příslušníků od vraždy, ony samy jednu spáchají.“* (Beccaria, 1764:50). Byl velkým zastáncem prevence před represivním opatřením. Dále pro-

sazoval přiměřenost trestání a spravedlivé soudy. Jeho dílo ovlivnilo celou řadu myslitelů té doby. Jeho názor si přisvojily osobnosti jako Montesquie a Voltaire. Proti byl francouzský filozof Jean Jacques Rousseau, který se ve svém díle „*Společenská smlouva*“ postavil na stranu trestu smrti. (Vorel, 2006: 15) Ve svém díle uvedl: „*Abychom se nestali obětí vraha svolujeme s tím, že zemřeme, když se jím ani nestaneme.*“ (Rousseau, J. Rozpravy, 1989:244)

Už od počátku trestu smrti se nacházely názory na jeho zrušení. První krátkodobé zrušení trestu smrti bylo aplikováno už v 1. století před naším. letopočtem v antickém Římě. Velice brzy se však vykonávání trestu smrti vrátilo. První stát, který zrušil trest smrti jako následek porušení zákona zvláště hrubým způsobem, byl stát Toskánsko a to v roce 1786. V té době panoval habsburský císař Leopold II. (Monestier, 1998: 302)

Velkým krokem při odstraňování trestu smrti bylo 19 století, kdy zrušilo trest smrti spousta států, které odsuzovaly každoročně tisíce zločinců. Vznik OSN ovlivnil slábnoucí vliv vykonávání trestu smrti. Jednotlivé státy se domluvily a podepsaly řadu dohod, které trest smrti zrušily. (ONS)

3.3. Trest smrti na našem území

Dne 1. července 1990 byl trest smrti zrušen zákonem číslo 175/1990 Sb. vládou České a slovenské federativní republiky. (Vorel, 2006: 12) V tomto stejném roce byl zrušen trest smrti i v Andoře, Chorvatsku, Maďarsku, Irsku, Mosambiku, Namíbi, Svätý Tomáš a Princův ostrov. (Vorel, 2006:12)

Trest smrti v českých zemích prošel ve středověku a raném novověku vývojem v návaznosti na tehdejší ekonomickou a politickou situaci. Šlechtici náleželi pod zemský soud, který ve středověku rozhodoval i o trestních záležitostech. Předsedajícím byl panovník. Tyto soudy vydávaly tzv. obyčejové rozsudky. Koncem 16. století bylo české trestní právo modifikováno a upevněno. Stále však byl zemský soud první a poslední instancí v jejímž čele stála šlechta a panovníci. (Monestier, 1998 : 340)

Na velice krátkou dobu byl trest smrti zrušen i na našem území. Bylo to v době vlády Josefa II (1780 – 1790). I Josef II byl ovlivněn Beccariovým dílem. Po jeho smrti se ale trest smrti vrátil dekretem z roku 1795 pro velezradu a pokus o velezradu. V dalších kodifikacích trestního zákoníku byl trest smrti zachován a právě i procesně aplikován.

V Československu po roce 1918 stále přetrvávalo trestní právo z minulého režimu Rakouska Uherska. Bylo inovací upraveno v roce 1920, kdy bylo možné uložit trest smrti za spáchání zvláště závažného trestného činu a opakovaného trestném činu. (Monestier, 1998 : 349) V nastupujícím zákoně v roce 1934 číslo 91/1934 Sb, byl trest smrti zachován, ale aktivně se začal používat až v době okupace a v komunistickém režimu. Zákon číslo 91/1934 nabízel alternativní trest a tím bylo doživotní uvěznění. Dalo by se říci, že v období první republiky byl trest smrti využíván velice málo a ve většině případů se odsouzeným podařilo dostat milost prezidenta a byli přesunuti do káznice s tvrdým režimem s nárokem na pozdější propuštění. V letech 1918 až 1938 bylo popraveno 15 lidí. (Vorel, 2006:16)

Svůj názor na trest smrti měl i řádný odpůrce trestu smrti a tím byla náš první prezident Tomáš Garigue Masaryk *„označuje popravy za nejd'ábelštější druhy zabití pohněvadž schvalují je lidé vládnoucí s úplným klidem a rozmyslem, s dostatečnou lhůtou pro udělení milosti, pod ochranou bodáků. Jsou to nejsurovější zbytky středověké inkvizice. Statistiky snažící se dokazovati blahodárné účinky trestu smrti na zmenšení zločinnosti jsou neúplné nepravdivé a nevědecké.“* (Vorel, 2006:16)

V době okupace byly popravy na denním pořádku. Lidé byly hromadně popraveni či odvázeni do pracovních táborů v Německu a Polsku. Soudy rozhodovaly velice rychle a rozsudek vězení na doživotí padal velice zřídka. Masové popravy nevinných lidí vzbudily u občanů České republiky strach, který se hluboce zakořenil. Toto zabudovalo velickou obavu z masově páchaných justičních vražd, tudíž jen myšlenka na možnost zrušení trestu smrti z naší justice byla velice vítaným demokratickým a svobodným krokem.¹⁰

V roce 1943 byla zprovozněna gilotina v pražské pankrácké věznicí. Počet popravených byl 1079 osob. Jednalo se o politické popravy, které měly svůj daný řád. Poslední poprava byla vykonána v dubnu 1945.

Nový trestní zákoník byl vydán v roce 1950. (Monestier, 1998:372) I v tomto zákoníku se počítalo s trestem smrti v naší justici. „ § 29 uvádí, že se vykonává oběšením a v době zvýšeného ohrožení státu i zastřelením.“¹¹ Trest smrti nemohl být udělen určitým skupinám obyvatel a to těhotným ženám a mladistvým do 18 let. K popravě bylo nutné ještě prošetření Nejvyšším soudem ČSSR, kdy se prošetřilo, zda se jedná o trest oprávněný a zda je nutné tohoto nástroje využít. V případě, že soud žádosti nevyhověl byl

¹⁰ Wikipedie. Otevření encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

¹¹ Wikipedie. Otevření encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

soudem vrácen a znovu prošetřen. Zločinec byl následně uvězněn. V politických procesech komunistické doby bylo jen mezi lety 1948 až 1953 odsouzeno 232 osob a toho bylo 178 popraveno. Mezi popravenými byla i žena. Miladě Horákové bylo v té době devětačtyřicet a byla právnička a poslankyně za národně socialistickou stranu. Byla odsouzena a popravena za politické názory. V letech 1945 až 1989 byla poslána na trest smrti pouze šestina kriminálních odsouzených z násilnou trestnou činností. (Monestier, 1998:373)

V roce 1978 byla podepsána petice, která žádala zrušení trestu smrti. Petici podepsalo 350 lidí. Petici podepsali například i Václav Havel, Ivan Klíma, Karel Kyncl, Jaroslav Hutka, Marta Kubišová, Jan Ruml, Jaroslav Seifert. (Liška, 2006:76)

Posledním rokem trvání trestu smrti byl rok 1990, kdy byl trest smrti zrušen. Zákonem číslo 175/1990 Sb.¹² . O rok poté byl trest smrti zrušen i ústavně. Spolu s ústavním zrušením trestu smrti byl trest smrti zrušen i ratifikací Protokolu číslo 6 k Úmluvě a ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy v roce 1992.¹³

Poslední popravou v českých zemích byla poprava Vladimíra Lulka. Čtyřikrát trestaného recidivistu, který se v roce 1986 opil a zabil třiceti šesti ranami svou manželku. Následně popravil i své 4 děti. Vladimír Lulek byl popraven na Pankrácké věznici v roce 1989. Následně byl trest smrti zrušen v naší zemi v roce 1990 ústavně. (Vorel, 2006:27)

V následujícím odstavci je uveden stručný souhrn masových vražd české historie, kteří byli popraveni. Jedná se o zločince, kteří byli řádně usvědčeni, že spáchali mnoho brutálních zločinů, které zasáhli celou společnost velice hluboko a i dnes po tolika letech je jejich připomínání často velmi bolestivé. Jako prvního, sexuálního devianta uvádíme Václava Mrázka, který v 50tých letech sexuálně zneužil a následně zabil šest žen. Václav Mrázek byl popraven roku 1957.¹⁴ Dalším delikventem a kanibalistou je Ladislav Hojer, který spáchal pět brutálních vražd u kterých se proslýchá, že své oběti následně z části pozřel. Ladislav Hojer byl popraven v roce 1986. Miroslav Somora, deviant popravený v roce 1978 za brutální zavraždění dvou mladých stopařek. „Známou“ vražedkyní byla Olga Hepnarová, která v roce 1973 úmyslně zabila osm lidí, když vjela

¹² Portál veřejné zprávy. Dostupné na internetu: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=175/1990

¹³ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod je nejdůležitější lidsko-právní úmluvou sjednanou v rámci Rady Evropy a základem regionální mezinárodněprávní ochrany lidských práv v Evropě. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950. Československo bylo roku 1992 vůbec prvním státem střední a východní Evropy, který se stal stranou Úmluvy (úmluva byla ratifikována 18. března 1992).

¹⁴ Muzeum zločinu. Dostupné na internetu: <http://www.vpsmvbrno.cz/osobni/jedlicka/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>

na tramvajový můstek¹⁵ Důvodem jejího konání byla msta na celé společnosti. Svůj čin měla dlouho a pečlivě naplánovaný. Olga Hepnarová byla popravena dne 12. března 1975. A bylo zde mnoho dalších. Všichni ti zločinci byly právem popraveni a tím odstraněna hrozba pro budoucí společnost.

3.4. Legislativa

V roce 1576 byl vydán Koldínův zákoník, kde byly tresty upraveny na základě zločinů, které byly spáchány. Zákon, kromě trestu smrti, taktéž obsahoval formy torury (mučení). Dalším trestním zákoníkem byl v roce 1768 Constitutio Criminalis Karolina, kde byla stále zachována tortura (mučení) a hrdelní tresty v podobě msty za spáchaný zločin. Až Josef II vydal v roce 1787 první trestní zákoník, kde je vidět přiměřenost trestu. - Všeobecný zákoník o zločinech a trestech za ně - Podle tohoto poměrně převratného zákoníku byl trest smrti zrušen, jen v případě výjimečného stavu bylo možné ho aplikovat, a to pouze zastřelením.¹⁶ O rok poté bylo vyhlášeno nové trestní řízení, kde byla přesně formulována nařízení, jakým bylo například polehčující okolnost a přitěžující okolnosti. Nové tresty, které byly zavedeny do trestního zákoníku byly například podvod, zpronevěra, loupež a zneužití moci. Byly zrušeny surové a brutální tresty. V této době vzniklo rozdělení trestných činů na kriminální a přestupkové. Josefínský zákoník byl prvním novodobým zákoníkem, který rozumě hodnotil míru trestného činu. Byl základem a předlohou k trestnímu zákoníku, který byl vydán v roce 1853. Dodatkem, který byl k tomuto zákoníku vydán v roce 1919 bylo zaveden podmíněný trest.¹⁷

V roce 1918 byl vyhlášen samostatný Československý stát. Co se týče trestního zákoníku byl převzat v duchu rakouského a uherského práva z roku 1852. Zákon číslo 309 Sb. Proti útisku a na ochranu svobody ve shromážděních, byl vydán v roce 1921 právě na ochranu osobních práv a svobod občanů. Snahy o modernizaci a novelizaci trestního řádu vedly ke vzniku „zatímního návrhu obecné části trestního zákona“ z roku 1921. Celková aktualizace trestního zákona byl dokončen návrh celého trestního řádu. Bohužel tato předloha a ani ta další v roce 1936 nebyla parlamentem projednána. (Vorel, 2006:18) Po dobu druhé světové války bylo vyhlášeno stanné právo a žádné právní předpisy nefungovaly. Lidé byli popravováni na denním pořádku a bohužel se nedá říct

¹⁵ Muzeum zločinu. Dostupné na internetu: <http://www.vpsmvbrno.cz/muzeumzla/hepnar/hepnaro.htm>

¹⁶ Všeobecný přehled, Trestní právo. Mgr. Pavel Petr. Dostupné na internetu:

http://www.pavelpetr.cz/soubory/1/4/Sokrates_Trestni_pravo.ppt#302,14,Historie TP

¹⁷ O právu trestním. Dostupné na internetu: <http://www.bilyujezd.cz/bu/kronika/ch08.html>

že na základě spravedlivého odsouzení. (Vorel, 2001:25) Po skončení války Ústavodárné Národní shromáždění vydalo zákon číslo 88/1948 Sb.¹⁸, kde byla provedena změna z trestních zákonů na trestní řády. „12. 7. 1950 vydalo Národní shromáždění (1948-1959) trestní zákon č. 86/1950 Sb., který byl doplněn a změněn zákonem č. 63/1956 Národním shromážděním (1948-1959) z 19.12.1956. Poté byl vydán současný několikrát novelizovaný trestní zákon č. 140/1961 Národním shromážděním (1960-1968) z 29.11.1961.“¹⁹ Zákon číslo 86/1950 Sb. uvádí možnost trestu smrti oběšením nebo zastřelením. Zákon číslo 117/1852 Sb. měl v hlavě druhé popsáno trestání zločinů. V paragrafu 13 je uvedeno, že se trest smrti vykonává provazem. Zákon číslo 19/1855 Sb. (Liška, 2001:211) uvádí v hlavě druhé paragrafu 22 možnost trestu smrti oběšením nebo zastřelením. Zákon upravuje podmínky, kdy se použije metoda zastřelení a když se použije metoda oběšení.

Jako veškeré právní předpisy i trestní právo prošlo velkým vývojem. Po celou dobu své existence modifikuje lidstvo trestní úpravu a následky páchaní trestných činů. Trest smrti byl obsažen v trestních kodexech po dlouhá století a teprve devatenácté a dvacáté století znamenalo zvrát ve vývoji a myšlení zákonodárců a trest smrti začal pomalu mizet.

3.5. Pohledy na trest smrti

3.5.1. Pohled židovského náboženství

Zabití jiného člověka je podle Mojžíšského zákoníku hodnoceno na základě krve oběti, za kterou je nutné pomstít se. Je naprosto přirozené, že vražda se trestá vraždou. Je povoleno aby příbuzní oběti vykonali tento spravedlivý trest sami. Levitský zákon svatosti rozlišuje zda se jedná o neúmyslné zabití nebo úmyslnou vraždu. V případě, že o násilném trestném činu rozhoduje soud je, ale nutné aby vraždu dosvědčili dva svědkové jinak se bude jednat o zabití. Po odsouzení a při výkonu trestu zahajovali svědkové soudu exekuci zločince. V současnosti je výkon trestu brán rodinným příslušníkům, jako krevní msta a přenechávám justici.²⁰

¹⁸ Ministerstvo Vnitřní. Archiv. Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. Dostupné na internetu: http://web.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1948/zakon_2q.html

¹⁹ Jurisdic. Dostupné na internetu: <http://trestni2.juridic.cz/zobraz/obsahrubriky/trest2>

²⁰ Wikipedie. Dostupné na internetu: http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_and_capital_punishment

3.5.2. Pohled křesťanský

Starý zákon pokládá trest smrti jako samozřejmou součást a v Novém zákoně se opakuje desatero, a dokonce zmiňuje trest smrti následovně: „*Vždyť je Božím služebníkem k tvému dobru. Jednáš-li však špatně, máš proč se bát, neboť nenese meč nadarmo; je Božím služebníkem, vykonavatelem trestu nad tím, kdo činí zlo.*“²¹ Bůh stvrdil trest smrti v Písmu svatém. Jedná se o legitimní trest za závažný prohřešek. Zločiny jako vražda, homosexuální chování čarodějnictví, zranění rodičů a cizoložství jsou hodnoceny jako prohřešek proti bohu a ve starém zákoně byl za tyto prohřešky udělován trest smrti.²²

3.5.3. Pohled muslimský

Žádný muslimský stát neuvažuje o zrušení trestu smrti. Ani nepodepsal, žádnou úmluvu nebo slíbil jeho zrušení. Cizoložství, krádež až na určité minimum, loupež, konzumace alkoholu, rebelie proti vládci, hazardní hry jsou vymezené kategorie, které Islámská právní věda zařadila do kategorie zločinů za, které se ukládá trest smrti. Smrtí se taktéž trestá rouhání se proti Alláhovi a proti Islámu. Zajímavé u Islámu je, jeho pohled na mstu. Msta je nemyslitelná pro křesťana, ale pro islám je naprosto přijatelným řešením. 17 Súra nám říká: „*Nezabíjejte osoby, jež bůh zakázal zabít, leda podle práva. A byl-li kdo zabit nespravedlivě dali jsme nejbližšímu pravomoc jej pomstít nechť však při zabítí nepřehání, když zajisté mu bude pomoženo.*“²³ Je zde jasně znatelná obdoba k přikázání oko za oko zub za zub.

3.6. Některé formy popravování

3.6.1. Elektrické křeslo

Thomas Alva Edison a Georgie Westinghouse byli rivalové, kteří stáli za zroze-
ním elektrického křesla. Edison byl propagátor stejnosměrného proudu a Westinghouse

²¹ Katolík revue. Dostupné na internetu: http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm

²² Občanský institut. Dostupné na internetu: <http://www.obcinst.cz/cs/Krestanska-politicka-filosofie-c1396/>

²³ Trest smrti v Muslimských zemích. Luboš Kropáček. <http://www.czech-press.cz/index.php?cid=2411>

zase střídavého proudu. Oba dva motivovali další vědce k sestrojení vražedného nástroje, jakým bylo elektrické křeslo.

Současně používané elektrické křeslo pocházelo z dílny zubaře Alfreda P. Southwicka, který se myšlenkou popravu elektrickým křeslem nějakou dobu zabýval. První popravenou osobou na elektrickém křesle byl William Kemmler v roce 1890 v New Yorku. Poprava je provázena velkými bolestmi odsouzeného a trvá zhruba dvě minuty. V místnosti je veliký zápach spáleného masa a občas se stane, že popravovaný začne hořet. Kat, který provádí popravu připoutá odsouzeného k židli ze dřeva a na hlavu mu přiloží elektrody. Ty jsou namočené do slané roztoku. Potom kat pustí proud mezi 1900 až 2500 volty – toto se liší podle státu, které tento způsob popravu používají. Proud proudí do měděné čepice, kterou má odsouzený na hlavě. V případě, že odsouzený neztratí vědomí umírá relativně pomalu. Smrt nastává zástavou srdce. (Monestier, 1998:309) Už prvotní výpočty ukázaly na efektivitu používání elektrického křesla. Jedno křeslo stále v roce 1988 tři sta tisíc korun a jedna poprava byla trojnásobně levnější nežli pobyt zločince ve vězení na doživotí. Elektrické křeslo se používalo převážně v USA.²⁴

3.6.2. Oběšení

Všeobecně se tato metoda popravování považuje za rychlou a jistou. Technika je jednoduchá a levná. Věšení bylo velice rozšířené v celé Evropě i v Československu. Jednalo se o nejvíce rozšířený trest smrti. V minulosti se mrtvoly oběšených zločinců houpaly na šibenici až do jejich rozkladu. Jednalo se o odstrašující účinek. Ve Francii a Anglii se takto popravovali i děti. Pokud bylo dítě odsouzeno k smrti, bylo zpravidla oběšeno. (Monestier, 1998:221)

Odpůrci trestu smrti uvádějí tuto metodu jako velice bolestivou hraničící s brutálním týráním. V případě, že se oběšení nepovede je nutné dokončit popravu šukáním za odsouzeného či stahováním smyčky což musí být veliké napětí a bolest pro popravovaného. Nejbrutálnější formou věšení je věšení hlavou dolů. (Monestier, 1998: 200) Rekordmanem v této metodě popravování byl právě starý kontinent a dále Jižní Afrika, která odsoudí ke smrti oběšením každého třetího zločince odsouzeného na smrt. (Monestier, 1998: 204)

²⁴ Wikipedia. Otevření encyklopedie. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

3.6.3. Plynová komora

S pomocí lékařů a moderní vědy se objevil nový způsob popravování odsouzených. Tento způsob popravování považují mnozí za nehumánnější způsob popravování. Pochopitelně musíme zapomenout na masové vraždy židů a jiných odsouzených za druhé světové války, kdy se v plynových komorách denně popravovali tisíce nevinných lidí. Jedná se v zásadě o uzavření osoby do vzduchotěsné místnosti a puštění jedovatého plynu. Nejčastěji se jedná o kyanid sodný spolu s kyselinou chlorovodíkovou. Dozorci upevní veškeré otvory a spustí pákou plyn. Před tím byl odsouzený neinstruován, aby zhluboka dýchal. V případě, že se odsouzený hluboce nadechne je ztráta vědomí téměř okamžitá. Pokud, ale odsouzený začne zatajovat dech, začne se náhle dusit a paralyzuje se činností jeho dýchání. Jedná se o proces velice bolestný a pro odsouzeného může být i zdlouhavý. Po smrti odsouzeného je vše důkladně vyvětráno a tělo zemřelého je posypáno čpavkem k neutralizaci zbývajících kyanidů, jehož zplodiny jsou velice nebezpečné. (Monestier, 1998: 305) Prvním státem v USA, který používal tento typ popravování byla Nevada. V roce 1924 byl prvním popraveným Gee Jon. Byl to první pokus, kdy se snažili ho zabít ve spánku napumpováním plynu do jeho cely. Tento pokus se pochopitelně nezdařil a plyn se dostal do celého vězení. Následně se již začali budovat plynové komory odděleně od samotných vězeňských cel. (Monestier 1998:310)

3.6.4. Zastřelení

Tato forma popravování začala ihned po objevení střelných zbraní. Zpočátku se tento způsob popravování používal výjimečně. Jednalo se o vznešený způsob popravování. Pro chudinu stále zůstávalo oběšení. (Monestier, 1998:282) Tento typ popravování je stále velice často využíván v Asii nebo v Jemenu a Kataru. Smrt může nastat okamžitě, ale záleží kam kulka odsouzeného zasáhne. (Amnesty International)

3.6.5. Setnutí hlavy

Setnutí hlavy bylo a stále je v některých zemích považováno za trest pro vyšší vrstvy. Mečem byly popravováni panovníci a šlechta. Smrt nastala okamžitě a dalo by se říci, že byla bezbolestná a velice rychlá. Smrt je způsobena setnutím hlavy. (Mone-

stier, 1998: 223) Historické kořeny stětí můžeme hledat už v době bronzové současně se vznikem sečných mečů a ostatních zbraní. Dalšími prameny je i starověký Egypt, kde se popravovalo hlavně za panovníka Ramsese II. (Monestier, 1998:231) V současné době se stále popravuje tímto stylem v Saudské Arábii, Katru a Jemenu.(Amnesty International)

3.6.6. Smrtící injekce

V roce 1977 bylo zavedeno používání injekce v USA. Smrtící injekce byla považována za nejhumánnější nástroj smrti a používá se ve spoustě zemí dodnes. V roce 1982 bylo její použití poprvé praktikováno v Texasu a poté i v Oklahomě. (Monestier, 1998: 327) V poslední době byly rozpoutány debaty o nehumánnosti tohoto stylu popravování a nejvyšší soud v USA se touto otázkou zabývá. V několika případech se stalo, že jed nebyl správně namíchán a odsouzený umíral v obrovských bolestech a velice dlouho. Trest smrti se vykonává přivázáním odsouzeného ke stolu. Dvě jehly jsou aplikovány do žil a to zpravidla na pažích odsouzeného. Následně se odkryje smrtící scéna i pro publikum, které se přišlo na popravu podívat a odsouzenému se vstříkne jed do těla. Lékař následně konstatuje smrt. (Monestier, 1998: 239)

4. Vymezení problému vzrůstajícího trendu brutálních násilných trestných činů

Kriminalita se stala masovým sociálním jevem, kterým se musí zabývat celá společnost. Taktéž se jedná o sociální jev, který každého zajímá. Násilná kriminalita zažívala od roku 1989 strmý růst. V posledních několika letech je možné zaznamenat mírný pokles násilných trestných činů avšak jejich brutalita a chladnokrevnost nadále stoupá. Objevuje se zde novější a brutálnější trend a tím je terorismus, který se stává postrachem všech sociálních skupin. Co se týče majetkové a hospodářské kriminality, tak zde je to neustále na vzestupu. Kriminalita se koncentruje zejména do velkých měst a průmyslových oblastí kde je anonymnost lidí a jejich migrace veliká. Toto potvrzují i statistiky Ministerstva vnitra a Policie ČR.²⁵ Dalším s tímto spojeným negativním jevem je zvyšující se počet kriminality dětí a mládeže. Za posledních 25 let se počet stíhaných pachatelů ve věku patnáct až osmnáct zvýšil čtyřnásobně. Od roku 1989 vzrostl počet mladistvých pachatelů o 121 % (Ministerstvo Spravedlnosti, Vězeňská služba České republiky, 2001) České republika také bojuje s velice negativním světovým fenoménem a tím jsou drogové trestné činy. Trestná činnost spojená s užíváním drog se za posledních několik let mnohonásobně zvýšila a její organizovanost a celosvětová propojenost vyžaduje velikou koncentraci všech zúčastněných aktérů. (Ministerstvo Vnitra)

Zvýšená kriminalita se začala řešit po pádu komunistického režimu, kdy se politická i ekonomická situace v naší republice zmítala ve velkých změnách a inovacích. Tvrdit, však, že za zvýšenou kriminalitu může právě převrat a demokratické uskupení v naší zemi není úplně správné. Jedná se spíše o hodnoty obyvatel naší země, které se neztotožňují s dodržováním našich morálních a zákonných pravidel. Je celkem pochopitelné, že se musela situace po velice těsném režimu rychle uvolnit. Země pod neustálým dozorem státních institucí trpěla nedostatkem volnosti a veškeré sociální a morální vazby byly přednastaveny. Následkem uvolnění tohoto systému je prudký vzestup kriminálního tápání pochopitelný. (Ministerstvo Spravedlnosti, Vězeňská služba České republiky, 2001)

²⁵ Ministerstvo Vnitra. Dostupné na internetu: <http://www.mvcr.cz/statistiky.aspx>

Dalším důvodem vzniku kriminálního vzestupu se také uvádí větší migrace a větší příliv cizinců. Rozdílné kulturní pojetí může znamenat nesrovnalosti v legislativních a morálních normách. Častokrát se uvádí srovnání trestných činů zahraničních občanů ve srovnání o trestnými činy českých občanů. V roce 2007 byla 4 % všech stáhaných osob právě cizinci. (Pechačová, Z. Pocit ohrožení kriminalitou v České republice. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 - 207)

Je nutné poznamenat, že se mění i profil pachatelů trestné činnosti, kteří se již tolik neliší od průměrné populace. Dnes je téměř nemožné vytipování průměrného pachatele trestné činnosti. Počet recidivistů standardně stoupá. Počet trestných činů spáchaných recidivisty byl v roce 2007 74.010 z toho 5.575 násilných trestných činů. Taktéž se, ale zvyšuje podíl prvopachatelů (o 4 %). Mezi pachateli téměř všech trestných činů roste podíl dětských a mladistvých a mladých dospělých delikventů. (Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, 2007: 14)

Mezi velice závažné ukazatele problematiky kriminální scény patří také latentní (skrytá) kriminality, která není uvedena v žádných statistických ročenkách ani publikacích. O těchto skrytých číslech odborníci ví a je nutné je v rámci výzkumu zahrnovat do odhadů kriminálního vzestupu.

Násilná přepadení, znásilnění, vraždy a další trestné činy jsou společností posuzovány jako zavrženíhodné a veřejnost je odsuzuje. Při spáchání zvláště krutého zločinu se zde objeví otázka, zda tento člověk má ještě právo se vrátit mezi lidi a žít dál svůj život. Je zde oprávněná obava, zda tento pachatel trestného činu neprojeví známky svého dřívějšího chování i po tzv. „nápravě“ ve vězení a znova nespáchá násilný trestný čin. Ano, je nutné připustit, že jsou zde případy nápravy, kdy jedinec propuštěný z vězení se napravil a jeho zařazení do normálního života neprovázejí veliké potíže. Bohužel však velká většina propuštěných pachatelů trestné činnosti se po návratu do běžného prostředí již nedokáže nikdy zařadit mezi normální obyvatelstvo. Z toho vyplývají i obavy veřejnosti z recidivy pachatelů násilné trestné činnosti, které jsou provázeny strachem o své blízké. (Pechačová, Z. Pocit ohrožení kriminalitou v České republice. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206)

Právě recidivně spáchaný trestný čin patří mezi spouštěcí mechanismy diskuzí a pohoršení nad naší justiční úpravou. Jak naložit s tímto člověkem, který již není schopen se zařadit do normálního životního cyklu? Je jeho doživotní uvěznění to správné

řešení? Jako odpovědí na tuto otázku se nám naskytne úvaha o znovuzavedení trestu smrti do naší justice. Jedinec, který dostal svou šanci být řádným občanem, a tuto šanci nevyužil je již pro společnost ztraceným jedincem, pro kterého by trest smrti byl tím správným řešením.

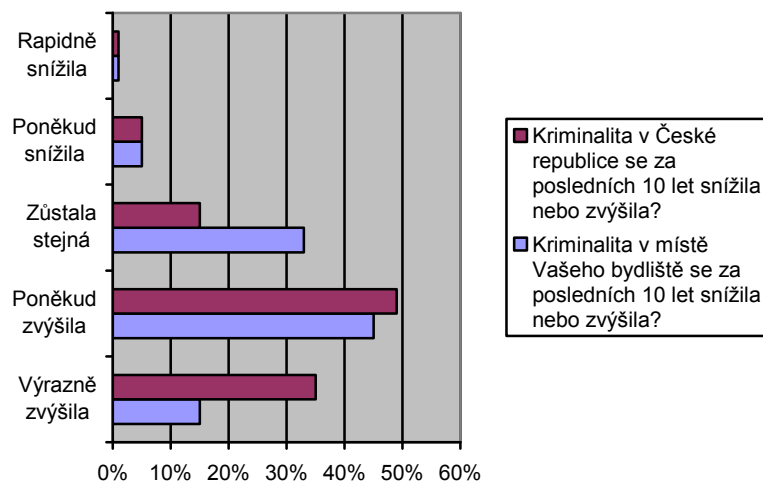
Veřejnost se k dostupným a přesným statistikám trestných činů nedostane, jediným a tudíž velice vlivným prostředkem jak dostávají lidé informace o současném stavu kriminality jsou masmedia.

Media jsou jeden z nevýznamnějších činitelů, které nám pomáhají vnímat kriminalitu. Každodenní zprávy v médiích ovlivňují vnímání veřejnosti a její pohled na kriminální situaci. Velice často se názor veřejnosti mění spolu s názorem mediálních zpráv. Po převratu se naše média začala vyjadřovat otevřeněji a volněji, tudíž zprávy o kriminálních činech zachvátily veřejnost jako blesk. Je to taky tím, že media za doby komunistického režimu byla velice přísně monitorována a některé informace se nesměly dostat ven. Media mají ve zvyku vše velice dramatizovat. Je sice pravda, že trestný čin vraždy malého dítěte je dramatický, ale mediální scéna jej dokáže protlačovat do každodenních zpráv s umí tlačit veřejné mínění směrem k jejímu pocitu vnímání. (Kury, H, Zapletal, J., Kriminalita a její prezentace v médiích - zkušenosti (především) z Německa a České republiky. Kriminalistika 2/2002, s. 13-28).

Graf číslo 1 nám ukazuje názor veřejnosti na vývoj kriminality v naší republice za posledních 10 let. Průzkum provedl Institut pro kriminologii a sociální prevenci v roce 2006. Dotázáno bylo 1100 občanů České republiky starších 15 let. Občané pocházeli z různých krajů a byly různého pohlaví a věku.

Graf 1

V grafu číslo 1 je uveden názor veřejnosti na zvyšující se trend kriminality za posledních 10 let (1996 – 2006)

Zdroj: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006

Na základě tohoto výzkumu bylo zjištěno, že občané České republiky se obecně domnívají, že kriminalita se za posledních 10 let výrazně zvýšila. Toto dokazuje i 77,3 % dotázaných. Taktéž se 58 % dotázaných domnívá, že v oblasti jejich bydliště došlo za posledních 10 let ke zvýšení výskytu kriminality a to především násilné.

Výzkum porovnával i názory občanů podle kraje jejich bydliště. Zjistilo se zde, že obyvatelé velkých měst, kteří vedle sebe vidí kriminalitu každý den, se domnívají, že k této změně došlo i v ostatních krajích České republiky. Své bydliště hodnotili jako velkým ohniskem kriminality a to především té násilné. Naopak lidé z malých měst nepovažovali za posledních 10 let zvýšení kriminality jako veliký problém. Tento názor je pochopitelný. Občané, kteří jsou z velkých měst každodenními svědky trestné činnosti se budou pochopitelně ztotožňovat s názorem zvýšeného výskytu kriminality po celé republice a naopak. Dalším zkoumáním názorů bylo věkové rozlišení. Obyvatelé starší 60ti let se domnívají z 89 %, že kriminalita vzrostla mnohonásobně. Obyvatelé, kteří se v minulosti stali obětí násilného trestného činu se domnívají, že kriminalita v oblasti jejich bydliště stoupla více nežli kriminalita celorepubliková. U těchto občanů se také vyskytuje velká nespokojenost s prací ozbrojených složek. Velice zajímavým zjištěním

bylo hodnocení i na základě vzdělání dotázaných. Lidé s nižším vzděláním se domnívají, že výskyt kriminality se nemění a lidé s vyšším vzděláním naopak mají pocit velkého vzrůstu trendu kriminality.

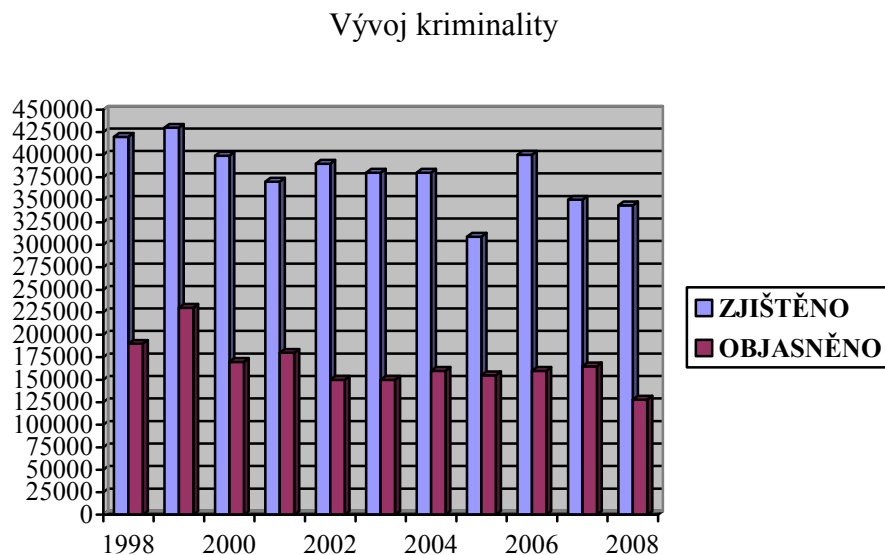
Z této nespokojenosti plyne i nesouhlasný názor veřejnosti s prací policejních složek. Lidé se domnívají z 67 %, že by se policejní složky měli více zaměřit na násilnou kriminalitu než na drobné krádeže, taktéž se domnívají, že se kriminalisté více zabývají majetkovou trestnou činností obecně, nežli násilnou trestnou činností.

Když shrneme názory veřejného mínění dospějeme, k názoru, že lidé vnímají kriminalitu jako vzrůstající nebezpečí celé společnosti. Jejich doporučení se týká zněny justičních systémů a zpřísnění represivních nástrojů. (Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006)

V grafu číslo 2 můžeme sledovat vývoj kriminality od roku 1998 do roku 2008 v České republice. Jak vidíme počet trestných činů je velice vysoký a ve srovnání s objasněným procentem trestných činů je číslo neuspokojivé. Fenomén, který se jeví jako pozitivní je pomalý vzestup kriminality jako takové. Počet trestných činů v roce 2007 byl za posledních deset let čtvrtý nejnižší. (357 391) Z toho byl největší počet majetkových trestných činů. Je však faktem, že i počet objasněných trestných činů klesá. Počet objasněných trestných činů bylo v roce 2007 pouze 138.852 a v roce 2008 pouze 127.126.(Ministerstvo Vnitra) Tento graf nám ukazuje statistická data, které byla zkompletována Ministerstvem Vnitra. Jedná se pouze o trestné činy hlášené a je pravděpodobné, že nejsou úplně reálná. Je nutné si připomenout, že ne všechny trestné činy jsou nahlášený a to se týká i násilných trestných činů. Jako příklad zde uvádíme mravností trestné činy, které jsou nejvíce složitou složkou při přípravě statistických dat a tabulek. (Ministerstvo Vnitra) Když se podíváme na následující graf, měl by nás upoutat poměrně nízké a stabilní číslo objasněnosti trestných činů. Pachatelé tudíž mohou být relativně v klidu, co se týče jejich dopadení. Objasnění trestné činnosti není ani poloviční.

Graf 2

V grafu číslo 2 je uveden celkový vývoj kriminality od roku 1998 do roku 2008. Čísla jsou uvedena v tisících.

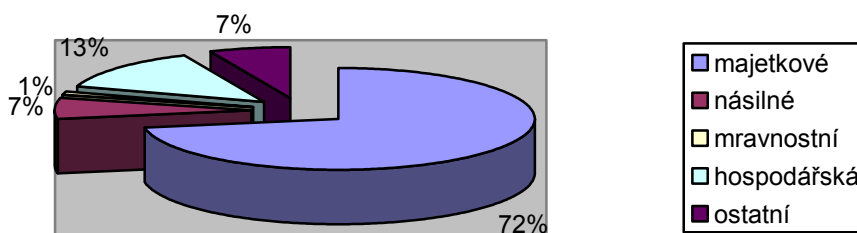
Zdroj: Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, 2008.

Následující graf nám ukazuje druhy trestné činnosti v České republice v roce 2007. Graf nám ukazuje procentuální zobrazení kriminálních skutků. Jak můžeme vidět největším procentem je majetková trestná činnost. Násilná trestná činnost se svými 6 % není v silném zastoupení avšak je nutno podotknout, že tyto trestné činy jsou páchany s větší a propracovanější strukturou a větší brutalitou.

Graf 3

V grafu číslo 3 jsou uvedeny druhy trestné činnosti v roce 2007 a její procentuální zastoupení.

Druhy trestné činnosti

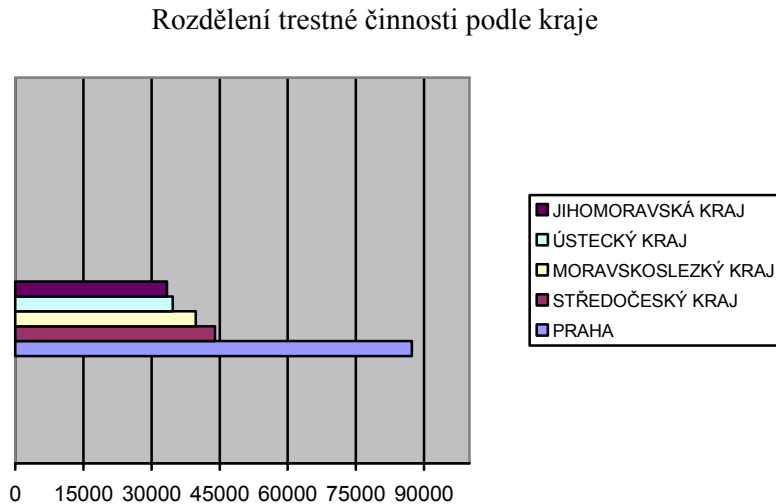
Zdroj: Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, 2008.

V grafu číslo 4 se můžeme podívat na rozložení kriminality v České republice. Největší počet kriminálních činů byl identifikován ve velkých městech a průmyslových oblastech. Obyvatelé jsou zde ve velké anonymitě a migrace obyvatel je veliká.

Je naprosto pochopitelné, že největší kriminální soustředěnost je v hlavním městě Praha s 24 % (87.319 trestných činů celkem), následuje kraj Středočeský s počtem trestných činů 43.956. Dále pak kraj Moravskoslezská s počtem trestných činů 39.729 a Ústecký s 34.663. Nejnižší kriminalita byla vykázána v kraji Vysočina (9.612). (Ministerstvo vnitra) Veliká kriminalita ve velkých městech je odpovědí na slábnoucí kontrolu vládních vrstev. Veliké množství velice dobře organizovaných skupin kontrolují náš podsvětí a její pozice je silnější nežli kdykoliv předtím.

Graf 4

V grafu číslo 4 je uvedeno rozložení kriminality v České republice v roce 2007

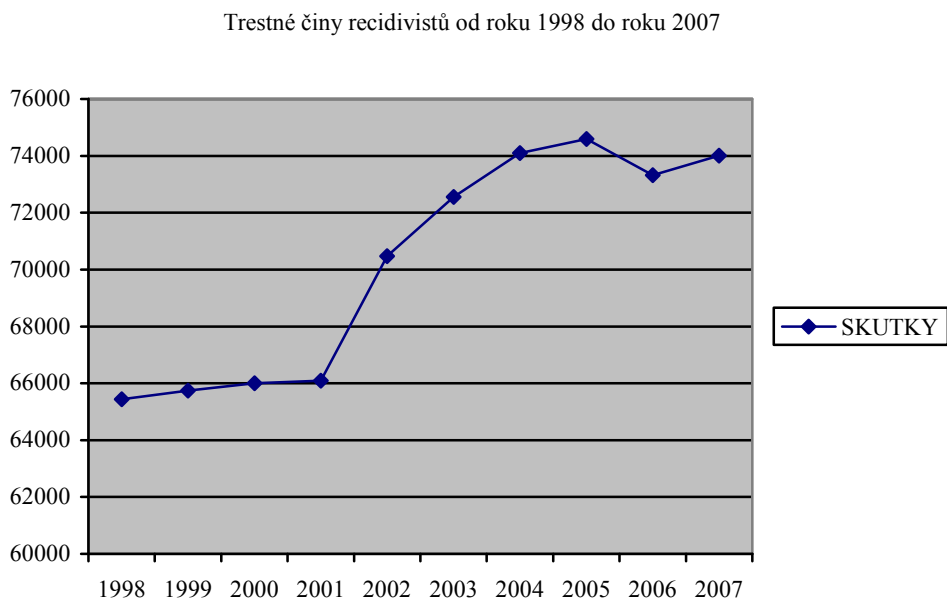

Zdroj: Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, 2008.

Recidivisté jsou pachatelé trestné činnosti, kteří páchají trestné činy opakovaným způsobem. Jejich náprava bývá velice složitá a v mnohých případech i nemožná. Pokud se jedná o pachatele násilných trestných činů je jejich recidivní chování pravděpodobné o 75 % nežli u prvopachatele násilné trestné činnosti.

Graf 5

V grafu číslo 5 jsou uvedené trestné činy recidivistů od roku 1997 až do roku 2007.

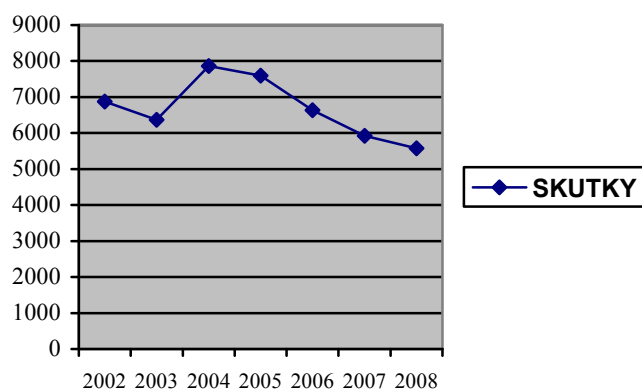

Zdroj: Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, 2008.

Jak můžeme vidět na Grafu číslo 5, trestné činy recidivistů zažívaly od roku 1998 strmý růst. Největším počtem trestných činů spáchaných recidivisty jsou majetkové trestné činy, jako je celorepublikově. V roce 1998 byl spáchano recidivisty 36.091 majetkových trestných činů a v roce 2007 29.884 trestných činů. U násilných trestných činů dochází k menšímu nárůstu a situace je stabilní. V roce 1998 bylo spáchano 5 730 trestných činů a v roce 2007 5 922 násilných trestných činů. Co se týče vražd jejich počet je také stabilně vysoký. V roce 1998 bylo recidivisty zavražděno 60 lidí a v roce 2007 to bylo 61 lidí což je 31,7 % z celkového počtu vražd v celé republice v roce 2007.

Graf 6

V grafu číslo 6 jsou uvedené násilné trestné činy recidivistů od roku 2002 až do roku 2008.

Zdroj: Policie ČR. Statistiky kriminality za rok 2002 - 2008

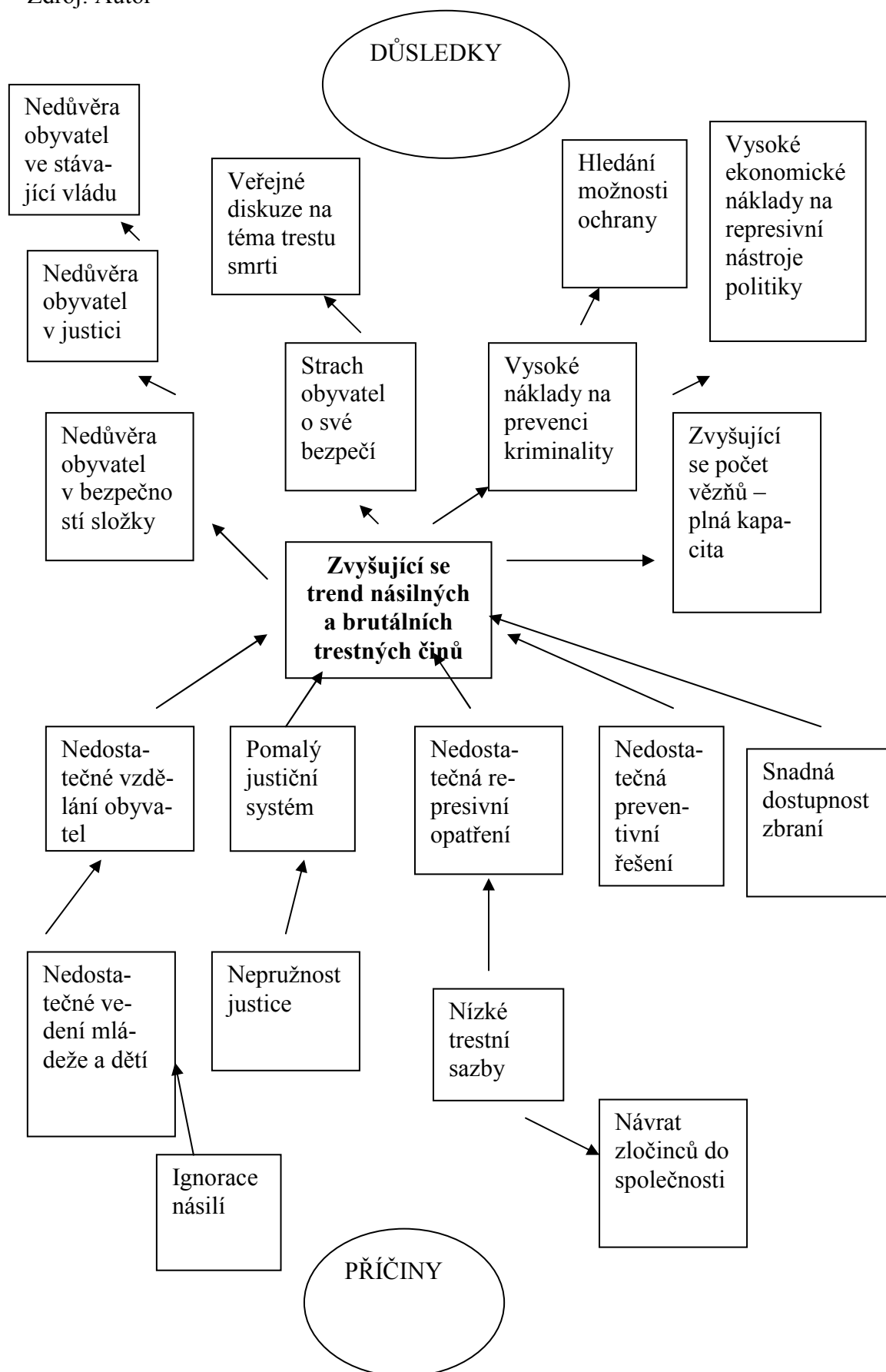
V České republice používáme dva způsoby boje s kriminalitou. Defensivní strategii a preventivní strategii. Trestní politika se zabývá již spáchaným trestným činem a snaží se najít správný druh trestu. – Výkon spravedlnosti. Preventivní politika je založena na předvídatelnosti a plánech. V této práci se zaměříme na represivní (defensivní) způsob boje s rostoucí kriminalitou, který byl v minulosti stavěn jako teorie odplaty. Jednalo se o nastolení spravedlnosti za spáchaný trestný čin. (Ministerstvo Spravedlnosti, Vězeňská služba České republiky, 2001) V případě zvláště brutálního zločinu následovala smrt.

Česká republika se plně snaží angažovat do mezinárodního boje proti kriminalitě a terorismu. V boji proti kriminalitě byla jedna z nejvýznamnějších akcí konference „PREVENCE KRIMINALITY: ČESKÁ REPUBLIKA A MEZINÁRODNÍ PERSPEKTIVA“, která se konala v Praze ve dnech 15 a 16 října. Přítomno bylo 170 zástupců z naší republiky a 20 dalších hostů ze zemí Evropy a Kanady. Hlavním cílem této konference bylo srovnání jednotlivých států a vývoj jejich kriminality s porovnáním na Českou republiku. Diskutovalo se možnosti propojení prevence v boji proti kriminalitě a možnosti aktivní spolupráce v boji proti terorismu. Byla probírána akutní situace kriminality mládeže a dětí a zvyšování brutality mezi pachateli. (Ministerstva Vnitra)

Česká republika se dále účastnila mnoha jednání v rámci Rady Evropy v souvislosti s bojem proti korupci, terorismu a kriminality.

4.1. Strom problému zvyšujícího se trendu násilné a brutální kriminality

Zdroj: Autor

Jako vhodnou metodu na zobrazení nejčastějších příčin a důsledků problému zvyšujícího se trendu násilných trestných činů uvádíme metodu stromu problému. Jako nejčastější příčiny tohoto trendu uvádíme:

Nedostatečné vzdělání obyvatel – děti a mládež nejsou dostatečně motivováni a vedeni k respektování zákonných norem a pravidel. Jednotlivé kraje a města by se měly více zaměřit na vzdělávací a výchovné aktivity, které se soustředí hlavně na naši budoucí generaci, na děti a mládež.

Pomalý justiční systém – Pachatelé trestné činnosti se pohybují velice dlouho dobu na svobodě a proces jejich izolace je velice pomalý. Následkem často bývá recidivní chování pachatele.

Nedostatečná represivní opatření - Jen velice málo nápravných zařízení splňuje požadované normy. Pachatelé častou utíkají a na svobodě páchají recidivní trestnou činnost i nadále.

Nedostatečná preventivní řešení *„Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.“* (Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN č. 2002/13)

Tato příčina je směřována hlavně na jednotlivé kraje a města, které by se měli nad otázkou kriminality zamyslet a preventivní otázky řešili důkladněji. Koordinace jednotlivých aktérů by preventivnímu řešení velice prospěla.

Snadná dostupnost zbraní - Tímto problémem je nutné se zabývat stále intenzivněji. Trh střelných je na velikém rozkvětu a nyní není žádným problémem si tuto zbraň opatřit i bez zbrojního pasu. Je naprosto nutné aby se kontrola prodeje střelných zbraní zvýšila a kontrola trhu s černým zbožím monitorovala a kontrolovala přísněji.

Jako důsledek zvyšujícího se počtu násilných kriminálních činů uvádíme obavy obyvatel, které pramení právě ze strachu před možností stát se obětí násilné kriminality. S tímto také souvisí důsledek veřejné diskuze na téma návratu trestu smrti do naší justice. Naše veřejnost je z 60 % přesvědčena, že někteří usvědčení pachatelé trestné činnosti by měli být popraveni. Nejedná se o pocit nutnosti pomsty, ale pocit spravedlnosti.

Mediálně ovlivněná veřejnost, které slyší každým dnem nové a nové zprávy týkající se brutality občanů, se již po několik let přiklání k tezi návratu trestu smrti.

Dále pak nedůvěra občanů České republiky v bezpečnostní složky a vládu. Vláda by měla být schopna zabezpečit vnitřní bezpečnost státu nehledě na politickou situaci v zemi. Lidé by měli věřit, že se proti kriminalitě bojuje a je na ústupu. Je nutné se zaměřit na rizikové skupiny obyvatel a věnovat jim patřičnou péči při boji proti kriminalitě. Vysoké náklady na preventivní opatření v boji proti kriminalitě jsou bohužel hrazeny z rozpočtu státu. Tento rozpočet částečně skládají i obyčejní lidé kteří kriminalitu nepáchají. Je nutné se zaměřit na efektivní rozdělování zdrojů a jejich řízení. Posledním z důsledků uvádíme přeplněnost českých věznic. Tato situace se týká většiny zemí světa. Vězni jsou umisťováni do přeplněných věznic a nedostatek zaměstnanců a limitované zdroje nedovolují velké rozšíření kapacit. Dochází k častým střetům mezi vězni navzájem i mezi vězni a dozorci. V krajních případech dochází i k vraždám.

5. Brutální kriminalita – trend nové doby

„Hlavním problémem násilné kriminality je skutečnost, že většina pachatelů zůstává neodhalena (zejména u loupeží) a je postihována neadekvátně nízkými tresty, které proto nezabraňují opakování násilí.“ (Marešová, 2008:30)

Násilná brutální kriminalita v posledních letech masově narůstá. Zvyšuje se brutalita a bezohlednost při trestné činnosti. Alarmující je především brutalita spojená s bezcitností a lhostejností. Vývoj české kriminality charakterizuje její organizovanost a vzrůst intelektualizace. Kriminální činy se stávají promyšlenější a dokonalejší. Odborníci se shodují, že hlavním důvodem tohoto fenoménu je nedostatečné vzdělání obyvatel. Převážně se pozornost ubírá na mládež a děti. Tato skupina je naší budoucí vizí, toho jak se bude vyvíjet kriminalita. Vystávají zde stále častější a urgentnější otázky řešení i prevence tohoto novodobého trendu. (Pechačová, Z. Pocit ohrožení kriminalitou v České republice. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 - 207) Je nutné se důkladněji zaměřit na preventivní část řešení tohoto problému, což vyžaduje propojenost zúčastněných aktérů. V této práci se preventivními řešeními zabývat nebudeme. Soustředíme se na opačnou stránku problematiky na tu represivní. I ta je totiž nutnou součástí snižování fenoménu kriminality.

Veškeré tyto faktory ovlivňují pocity obyvatel naší republiky. „*Nepřekvapuje, že současný rozsah zločinnosti koreluje s pocíťovaným ohrožením kriminalitou,*“ (Pechačová, Z. Pocit ohrožení kriminalitou v České republice. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 - 207) Toto zjištění se zvyšuje pokud je člověk součástí kriminality nebo samotnou obětí násilného trestného činu.

Každý člověk vnímá pocit ohrožení kriminalitou odlišně. Významnou roli v tom hraje i osobnostní charakteristika. Etnické menšiny či oběti trestným činů mají jejich úsudek zaměřen výrazně proti své osobě a cítí se být velice ohroženi.

Bylo také zjištěno, že pocit nedůvěry stoupá když se politická situace ve státě stane nestabilní a lidé ztrácejí důvěru k vládě. Vláda jejíž členové mají jednat v náš prospěch za nás, mají zabezpečit i pocit bezpečí a důvěry. V případě takové to nedůvěry bylo prokázáno, že lidé mají o svou bezpečnost větší strach. (Pechačová, Z. Pocit ohrožení kriminalitou v České republice. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 - 207)

Největší počet násilných trestných činů byl za poslední roky spáchán v hlavním městě Praha, kde roste i počet neobjasněných trestných činů.

V roce 2004 provedla agentura IBRS²⁶ provedla analýzu pocitu bezpečí obyvatel hlavního města Prahy. V této studii bylo jasně prokázáno, že obyvatelé hlavního města nejsou se stávající situací vůbec spokojeni. Nejvíce obyvatel poukázalo jako hlavní problém, problém drog 72 %, pouliční kriminality 67 % a kriminality v MHD 63 %. Obyvatelé Prahy 8, 9 a 10 hodnotí problémy Prahy méně vážné nežli byl pražský průměr. Naopak obyvatelé Prahy 12, 13, 15 mají největší obavy o své bezpečí. 73 % obyvatel Prahy uvedlo, že se obávají drogových dealerů a 71 % kriminálních recidivistů. Romů se bojí 72 % obyvatel a drogově závislých lidí se bojí 69 % respondentů. Lidé se cítí nejvíce ohroženi kapesními krádežemi (58 %) a Vykrádáním aut (54 %) u násilných trestných činů se pražští respondenti nejvíce obávají ublížení na zdraví 42 % a vraždy 38 %. (IBRS, Analýza pocitu bezpečí – Hl. Město Praha, Prosinec 2004)

Výzkum Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v roce 2006 se v rámci svého výzkumu zaměřil na názory české veřejnosti na trestný čin vraždy. Tento průzkum vycházel z mediálního tlaku na veřejnost a možnosti zkreslení jejich úsudku. Zvolení právě tohoto trestného činu bylo podníceno velkým zájmem veřejnosti o tento brutální zločin. Tento trestný čin považujeme za nejhorší neboť se dotýká našeho života. Jedná se ostře medializovaný úkon, který vyvolává veliký pocit rozčilení mezi obyvateli. Z tohoto důvodu byly respondenti tázáni, zdali ví kolik trestných činů vraždy bylo spácháno v České republice v roce 2004. Z policejních statistik víme, že bylo spácháno celkem 227 vražd. 15 % respondentů odpovědělo, že počet vražd byl mezi 200 až 300, což byla velice reálná představa o skutečném stavu. Největší počet respondentů však typoval počet 30 až 99 (24 %), což signalizuje silný podprůměr od reálné skutečnosti 100 – 199 typovalo 21 % respondentů a 8 % respondentů se domnívalo, že počet vražd byl 300 až 500 což byl naopak velký nadprůměr podmíněn hlavně mediálními tlaky. (Institut pro kriminologii a sociální prevenci)

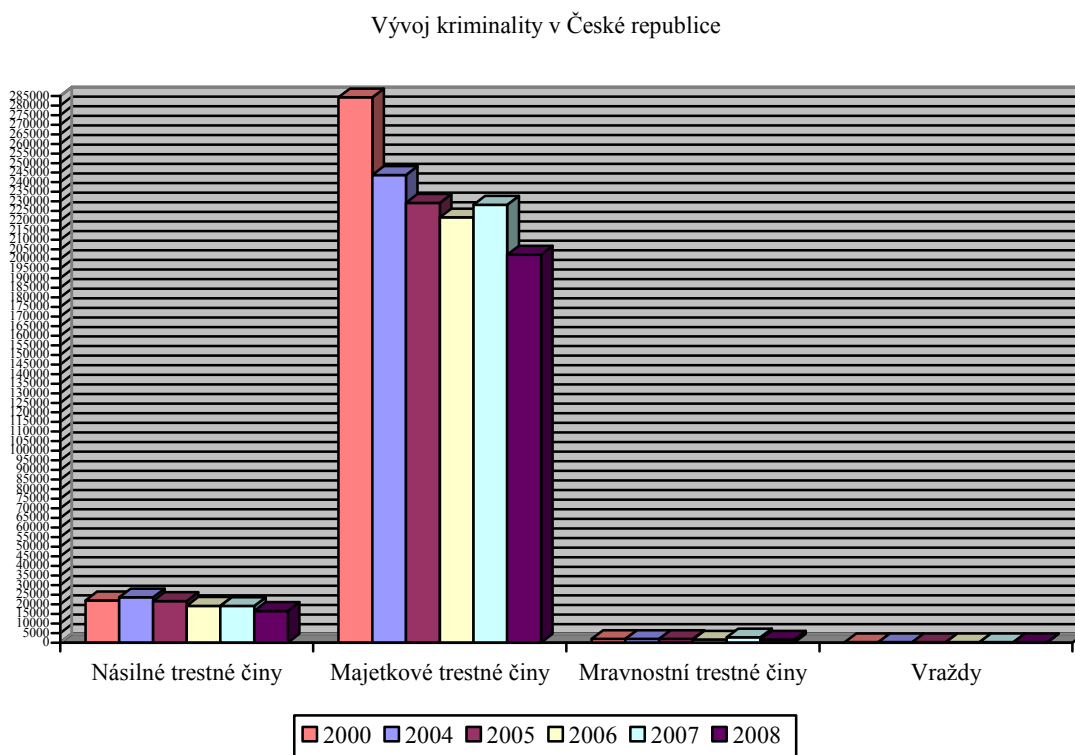
²⁶ IBRS - Marketingová společnost International Business and Research Services byla založena v Čechách v roce 1993, původně jako pobočka americké společnosti Inter - American Business and Research Services Inc. V kancelářích společnosti v Praze pracuje nyní 20 pracovníků, kteří při realizaci projektů pro klienty. Dostupné na internetu: http://www.ibrs.cz/index_cz.php3

5.1. Vývoj násilné kriminality

Počet násilných trestných činů za posledních deset let se pohybuje v rozmění mezi 17 000 až 23 000 činů za rok a z celkového počtu trestných činů tvoří 6 %. Většinu násilných trestných činů tvoří ublížení na zdraví a loupež. V roce 2008 bylo spácháno 4.515 loupežných přepadení a z toho 645 činů bylo spácháno dětmi do 17let a 1.174 recidivisty. Moderním trendem jsou ozbrojené loupeže. V posledních třech letech se počet ozbrojených loupeží zdvojnásobnil. (Marešová, A, Scheinost, M, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha: Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000) úmyslné ublížení na zdraví je druhým velice častým trestným činem. V roce 2008 bylo spácháno 5.397 trestných činů a z toho 384 činů bylo spácháno dětmi do 17let a 1.573 recidivisty. (PČR)

Graf 7

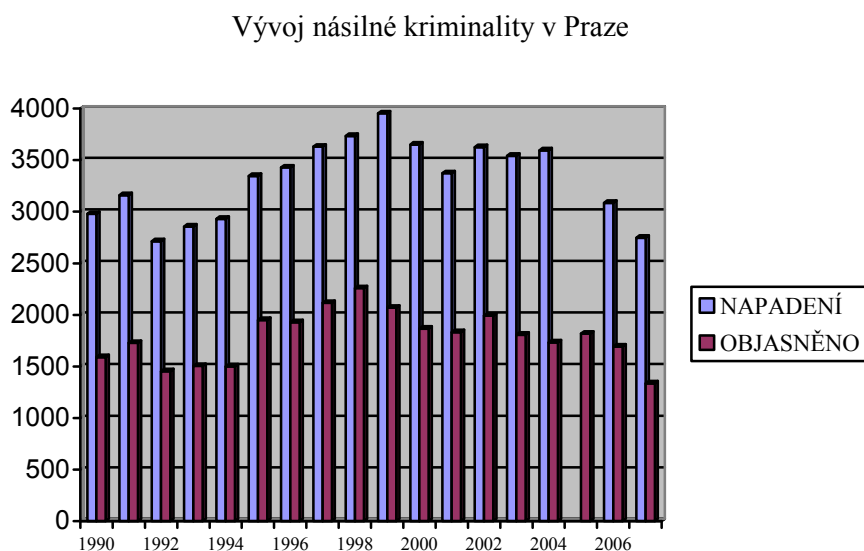
V grafu číslo 7 můžeme vidět vývoj násilné trestné činnosti, majetkové trestné činnosti, mravnostní trestné činnosti a vražd v České republice od roku 2000 až do roku 2008. Jak můžeme pozorovat za posledních osm let, kriminalita se snižovala. Jak u majetkových trestných činů tak u násilných trestných činů. Mění se i forma páčání trestné činnosti. Trestné činy jsou brutální a bezohledné. Rozšiřuje se počet ozbrojených loupeží a organizovaný zločin je na rozkvětu. Počet nahlášených trestných činů klesá a taktéž jejich objasněnost.

Zdroj: Ministerstva Vnitřní

Graf 9

V grafu číslo 9 můžeme vidět vývoj násilné kriminality v hlavním městě Praha od roku 1990 a ž do roku 2007.

Zdroj: Analýza kriminality a typologie pachatelů a obětí Policie ČR, Analyticko-právní skupina Kancelář ředitele Policie ČR – správy hl.m. Prahy, 2008.

Jak můžeme vidět podíl násilné kriminality v posledních pěti letech klesá. Největším nárůstem násilné trestné činnosti byl začátek a průběh devadesátých let. Je velice pravděpodobné, že hlavním důvodem byla změna politické situace a změna sociálních hodnot ve společnosti. Po roce 2000 nastal sestup násilných trestných činů a ten pokračuje až do roku 2007. Bohužel však klesá i počet objasněných trestných činů a uvedených trestných činů. V roce 2007 byl počet zjištěných trestných činů v hlavním městě Praha nejnižší za posledních 17let. A v České republice celkem nejnižší za posledních 10 let. Je nutné, ale konstatovat, že klesá i objasněnost trestné činnosti a její hlášení policii. Na páchané trestné činnosti v roce 2007 mají veliký počet recidivisté s 37,3 % trestných činů a občané jiných zemí s 7,8 % trestných činů. Je však pozitivní, že nastal od roku 2007 pokles vražd a násilných trestných činů vůbec. 188 vražd v roce 2008 a 196 v roce 2007. 19 551 celkových násilných trestných činů v roce 2007 a 16 500

v roce 2008 (Ministerstvo Vnitra) Bohužel se i snížil počet nahlášených násilných trestných činů. Veliké procento v tomto má nedůvěra obyvatel k ozbrojeným složkám.

Jak vidíme v následující tabulce tak počet vražd byl v roce 2008 188 případů v České republice. V roce 2007 jich bylo 196. Největší podíl vražd jsou vraždy z osobních důvodů. Mezi tyto patří například domácí násilí nebo osobní msta. Velice často jsou tyto trestné činy spáchány pod vlivem návykových látek nebo na základě nezvladatelné agrese. Pachatelé této trestné činnosti bývají velice často dlouhodobě pod vlivem stresu a tlaku z okolního světa. Mezi další početnou skupinu patří loupežné vraždy, kde motivem bývá velmi často malá částka peněz či majetku. Mezi ostatní vraždy řadíme například vraždy drogově závislých nebo vraždy extremistických a jiných skupin. 67 vražd bylo spácháno recidivisty. Tento počet je skoro polovina všech vražd v České republice. Recidivisté patří do skupiny obyvatel, kteří se opakovaně dopouští trestné činnosti. V tomto konkrétním případě se jedná o zločin nejvyšší za který by měl následovat spravedlivý trest. – Nejvyšší trest. Recidivisté, kteří po své nápravě spáchají trestný čin stejně tak závažný nebo i závažnější jako v případě prvním by měli být zařazeni do kategorie „nenapravitelných“ a přisoudit jim náležitý trest. Co považují odborníci za velice znepokojivý fakt je participace dětí a mládeže do trestných činů obecně. Bohužel jak nám statistika ukazuje 6 dětí a mladistvých mělo podíl na počtu spáchaných vražd v roce 2008.

Tabulka číslo 1

Statistika vražd v České republice v roce 2008:

Trestná činnost	Celkem zjištěno	Recidivisté	Nezletilý	Mladiství
Vraždy loupežné	20	10	0	1
Vraždy sexuální	5	4	0	0
Osobní vraždy	93	31	0	3
Vraždy na objednávku	1	0	0	0
Vraždy novorozence matkou	1	0	0	0
Vraždy ostatní	68	22	2	2
Vraždy celkem	188	67	2	4

Zdroj: Policejní prezidium ČR, Analýza kriminality a typologie pachatelů a obětí Policie ČR, Analyticko-právní skupina Kancelář ředitele Policie ČR – správy hl.m. Prahy, 2008.

Následující tabulka nám ukazuje mravnostní násilnou trestnou činnost, která má v celkovém zastoupení trestné činnosti 7 % podíl. V roce 2008 bylo celkem zjištěno 1318 trestných činů se sexuálním podtextem. Jak můžeme vidět nejrozšířenějším počtem trestného činu bylo v roce 2008 pohlavní zneužívání s počtem 676 hlášených případů. Druhým bylo znásilnění s 501 případů. Bohužel u případů pohlavního zneužívání i znásilnění je počet trestných činů pouze dohadem. Odborníci Tvrdí, že zhruba 40 % napadených pohlavní zneužívání ani neohlásí. Pocit křivdy a studu je uzavře do sebe a v nenávisti žijí po zbytek života. Nežřídka kdy se právě tyto oběti dlouhodobého sexuálního zneužívání stávají pachateli trestné činnosti a to zvláště brutální. Co je velice neuspokojivé, že i na mravnostních násilných trestných činech se podílejí mladiství a nezletilí. Trestný čin ohrožování mravnosti a znásilnění byl reportován i u mladistvých a dětských delikventů.

Tabulka číslo 2

Statistika mravnostní násilné trestné činnosti v České republice v roce 2008

Trestná činnost	Celkem zjištěno	Recidivisté	Nezletilí	Mladiství
Znásilnění	501	165	9	24
Pohlavní Zneužívání	676	110	0	1
Ohrožování mravnosti	74	12	65	108
Ohrožování pohlavní nemocí	3	1	0	0
Ublížení na zdraví	1	0	1	0
Kuplířství	46	19	3	1
Obchodování s lidmi	17	2	7	0
Celkem mravnostní trestné činy	1318	309	85	134

Zdroj: Policejní prezidium ČR, Analýza kriminality a typologie pachatelů a obětí Policie ČR, Analyticko-právní skupina Kancelář ředitele Policie ČR – správy hl.m. Prahy, 2008.

Následující tabulka nám ukazuje statistická data spáchaných trestných činů násilných v České republice v roce 2008. Celkový počet trestných činů byl v roce 2008 16 500. Recidivisté zde mají podíl 5 131 trestných činů což je více než 20 %. Jak můžeme vidět největší podíl zde mají trestné činy úmyslného ublížení na zdraví s počtem 5 031 trestných činů a loupeže s počtem 4 030 činů v roce 2008. Bohužel nutno poznamenat, že ani zde se nám nemohou promítnout veškeré trestné činy. Co se týče mládeže a nezletilých jejich zastoupení zde zásadně roste. Na celkovém počtu násilných činů mají 9 % zastoupení. 426 trestných činů loupeže spáchalo v roce 2008 mladiství a 225 činů loupeže děti. 258 násilných trestných činů ublížení na zdraví bylo způsobeno mladistvými.

Tabulka číslo 3

Statistika násilné trestné činnosti v České republice v roce 2008

Násilné trestné činy	Celkem zjištěno	Recidivisté	Nezletilý	Mladiství
Opuštění dítěte	7	3	0	0
Únos	7	1	1	0
Loupeže	4030	1080	225	426
Loupeže na finančních institut.	114	39	0	1
Násilí na veř. čin. mimo pol.	94	52	0	0
Násilí na veř. čin. - policistovi	531	251	0	20
Násilí na veř. čin. - obec. pol.	200	89	0	4
Úmyslné ublížení na zdraví	5031	1451	98	258
Rvačky	13	7	1	2
Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	86	31	0	0
Nebezpečné vyhrožování	1648	615	17	33
Vydírání	1178	430	68	70
Omez. a zbavení os. svobody	299	72	6	9
Porušování domovní svobody	1969	609	21	51
Neopr.zás.do práva domu, bytu...	443	121	0	1
Týrání svěřené osoby	147	38	1	0
Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	486	170	0	0
Útisk	11	2	0	0
Ostatní násilné trestné činy	10	2	1	1
Násilné činy celkem:	16 500	5131	446	882

Zdroj: Policejní prezidium ČR, Analýza kriminality a typologie pachatelů a obětí Policie ČR, Analyticko-právní skupina Kancelář ředitele Policie ČR – správy hl.m. Prahy, 2008.

Obyvatelé naší země se necítí bezpečně. Dalším z výzkumných témat Institutu pro kriminologii a sociální prevenci v roce 2006 byla otázka bezpečnosti obyvatel v našem státě. Státní intervence do bezpečí obyvatel je velice důležitou složkou ochrany celé společnosti. Státní moc nám pomáhá redukovat pocit spravedlnosti a odplaty. „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, a každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá*“ (čl. 2 odst. 3 a 4 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR) Co vše nám toto vyjadřuje je názorem každého člověka. A názory jsou velice různé. Taktéž zpětná vazba ze strany občanů je velice důležitou součástí v mechanismu fungování prevence proti kriminalitě. Je naprosto nutné aby se obyvatelé stali aktivními ochránci svých práv a ne pouze pasivními přihlížiteli kriminální scény. Součástí výzkumu bylo zjištění do jaké míry jsou občané sami odpovědní za kriminalitu a do jaké míry v tomto nese odpovědnost pouze stát. Otázky byly soustředěny do dvou oblastí. Jedna byla oblast sociální a druhá oblast bezpečnosti. Zjištění byla následující. V oblasti bezpečnostním odpovědělo 52 % respondentů, že ochrana jejich bytu a majetku závisí pouze na nich samotných. V případě ochrany proti přepadení a násilnému ublížení je z poloviny i odpovědnost státu. 60 % respondentů se domnívá, že úkol státu zabezpečit bezpečné prostředí ulic a MHD by měl být větší. (Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006)

Co se týká oblasti sociální, výsledky byly ze tří čtvrtin přesvědčení o jejich vlastní odpovědnosti a soukromé záležitosti. Na ochraně svého soukromého majetku a jejich osoby se podílí každá osoba samostatně bez pomoci státu.

Jiný názor však mají obyvatelé naší země na násilnou trestnou činnost a drogovou trestnou činnost. Zde vidí obyvatelé veliké pochybení na straně státu a velkou zodpovědnost na straně státu. Obavy o jejich život a život jejich blízkých je pocit, který osoby velice těžko nesou.

5.2. Legislativa

Trestní zákon číslo 140/1961 Sb. Je právním předpisem upravující kriminalitu v našem státě. Násilnou kriminalitu můžeme řadit podle stupně závažnosti. V případě závažného protispoločenského chování, kdy osoba porušuje právní normy řadíme násilné trestné činy, které jsou děleny na:

- trestné činy proti životu a zdraví
- trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti
- trestné činy proti rodině a mládeži (MŠMT ČR, Zákony ČR Online)

Nový trestní zákoník nám úplně předělává veškeré známé paragrafy a vše co bylo známe. Je zde úplně nový pohled na trest jako takový. Cílem nového zákoníku je ochrana našich obyvatel. Nový trestný zákoník taktéž posílil myšlenku materiálně-formálního pojetí trestného činu tak, aby se srovnal s řadou Evropských zemí a taktéž z důvodu chránění soudní zahlcenosti s naprosto bagatelními trestnými činy. Dalším velkým přínosem trestního práva je snížení odpovědnosti z 15ti let na 14let. Tento velice kontroverzní návrh byl předmětem mnoha sporů mezi odborníky a vládou. Nutno poznamenat, že momentální vyspělost mládeže i kriminální sfěře, jak nám potvrzují mnohé statistiky je opravdu posunuta o pár let vpřed. Dnes i čtrnáctileté dítě je schopno rozlišit míru svého jednání, proto byl tento krok obecně považován za správný. Další novinkou je zpřísnění trestů podle závažnosti jejich vlivu pro společnost. Vražda a ublížení na zdraví bude nyní postihováno větší sazbou. Nový trestní zákoník bude rozlišovat mezi úkladnou vraždou, kterou si někdo důkladně naplánoval a mezi vraždou z afektu, který může být spáchána i neúmyslně. Změna v oblast drogových trestných činů se týká rozdělení drog na tvrdé drogy, které zahlcují náš trh stále více a měkké drogy mezi které se počítá například marihuana.²⁷

Mezi další změny patří i zpřísnění postihu pro pachatele, kteří ohrožují životní prostředí nebo týrají zvířata.

§ 219 Vražda

Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let. Odnětím svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dvou nebo více osobách, zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, opětovně, na těhotné ženě, na osobě mladší než patnáct let, na veřejném činiteli při výkonu nebo pro výkon jeho pravomoci,

²⁷ Trestní řízení. Dostupné na internetu: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novy-trestni-zakonik>

na jiném pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání, nebo v úmyslu získat majetkový prospěch nebo v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin, anebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky.

V novém zákonu číslo 40/2009 je vražda § 140. Hlavní změnou v odstavci 1 je zvýšení maximální trestní sazby z 15 na 18 let odnětí svobody.

§ 220 Vražda novorozeného dítěte matkou

Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu nebo hned po něm, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.

V novém zákoníku je tento trestný čin pod § 142 a mění se trestní sazba se nemění.

§ 241 Znásilnění

Kdo násilím nebo pohnutkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatele potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo spáchá-li takový čin na ženě mladší než patnáct let. Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

V novém trestním zákoníku je znásilnění v § 185 a změna zde byla provedena v trestní sazbě. Příprava je taktéž trestná.

§ 242 Pohlavní zneužívání

Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let. Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě svěřené jeho doзору, zneužívaje její závislosti.

Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví. Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

V novém trestním zákoníku je znásilnění v § 187 je změna při sazbě v případě, že tímto chování způsobí i smrti. Sazba pak bude deset až šestnáct let. Dále se stanovuje, že příprava je trestná.

§ 243

Kdo zneužívá závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřeného jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo Kdo takové osoby, zneužívá její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

§ 245 Soulož mezi příbuznými

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Paragraf 188 se mění trestní sazba z dvou na tři léta.

§ 246 Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku

Kdo do ciziny zláká, najme nebo dopraví jiného v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, spáchá-li takový čin na ženě mladší než osmnáct let, nebo spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat prospěch velkého rozsahu.²⁸

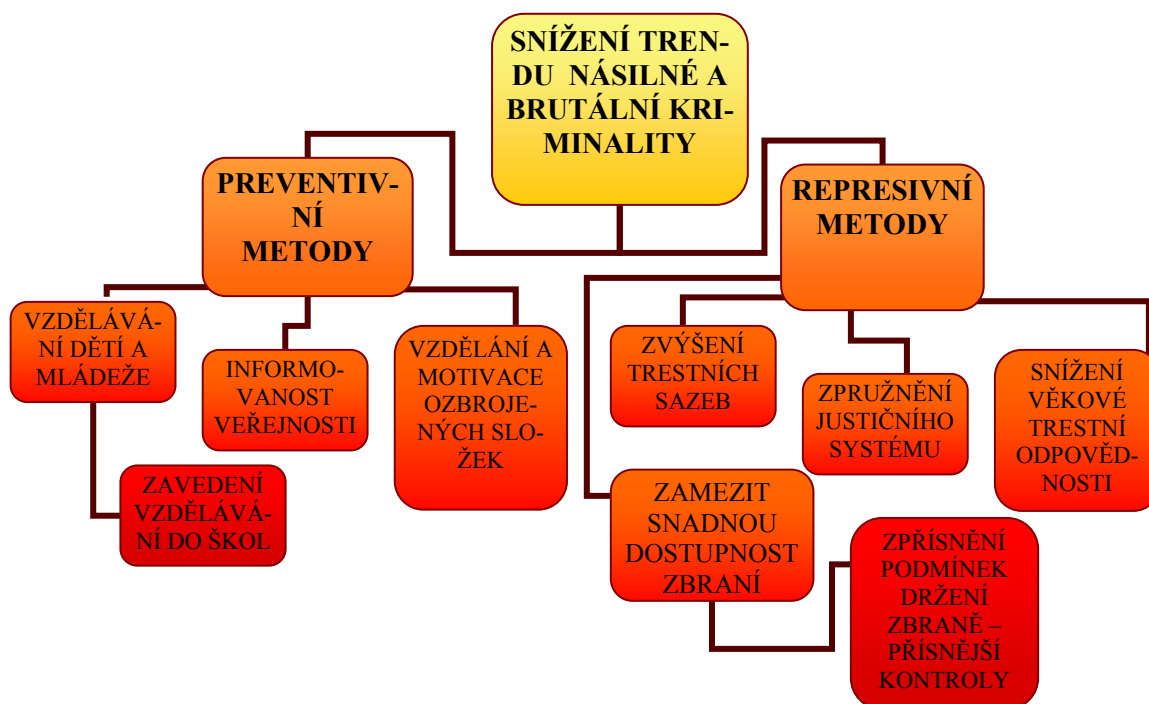
Jak již bylo uvedeno, v České justici je nástrojem represivního boje proti kriminalitě trest odnětí svobody na soudem stanovenou dobu. V dnešním justičním systému nemáme trest smrti. Trestání formou odnětí svobody na dobu určitou zavedla církev. „Byla to církev, která začala používat dočasné umístění (někdy však na celý život) ve strohých podmínkách klášterů jako určitý trest pro privilegované společenské vrstvy. Asketické podmínky řeholních řádů a izolace od vnějšího světa znamenaly značné omezení osobní svobody.“ (Vězeňská služba České republiky: Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody)

²⁸ Zákony ČR Online. Dostupné na internetu: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/140-1961-Sb-trestni-zakon.html>

Zhruba v 17 století byl výkon trestu již trvale používán jako trestní sankce. Čas uvězení byl stupňován podle závažnosti trestného činu. Faktem však zůstává, že uvěznění bylo příkazováno za velice malé prohřešky, zato za závažné trestné činy byl rozsudek trestu smrti samozřejmostí. Přiměřenost trestu byla velice často v rozporu se spáchaným činem. Ještě v osmnáctém století máme záznamy o krutých popravách za malé trestní prohřešky jakým byl krádež nebo pomluva. Proto je logické, že se velice záhy vytvořili spekulace o přijatelnosti tohoto trestání taktéž, jako trestáním formou smrti. Známa práce Cesare Beccaria: „*O Zločinech a trestech*“ (Dei delitti e delle pene, 1764) vyžadovala trvalé změny v trestní justici. „*Problematika trestu odnětí svobody se stala předmětem neutuchajícího zájmu kriminologie, práva, sociologie, psychologie a dalších oborů až do současné doby.*“ (Ministerstvo Spravedlnosti, Vězeňská služba České republiky: Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody) Od té doby bylo odnětí svobody velmi běžným nástrojem používaným v trestní justici. (Ministerstvo Spravedlnosti, Vězeňská služba České republiky: Problematika krátkodobých trestů odnětí svobody)

Na základě zrušení trestu smrti ve většině Evropských zemí se ve spoustě zemí Evropy se zvýšil počet vězňů několikanásobně. Taktéž se zvyšuje počet let strávených ve vězení. V průměru mnohonásobně. (Karabec, Z, Blatníková Š, K problematice dlouhodobých trestů odnětí svobody. Kriminalistika, 3/2004, s.3) Zpřísnění trestních sazeb je obranou proti zvyšujícímu se trendu násilí. Na základě mezinárodních úmluv je návrat trestu smrti do řady evropských zemí nemožný, tudíž mají pouze jedinou zbraní v boji proti růstu brutálních zločinů.- Zvýšení trestních sazeb. Represivní boj proti kriminalitě sebou nese spoustu vedlejších indikátorů se kterými se demokratické státy musejí vyrovnávat. Jedním z nich je právě přeplněnost věznic a velké ekonomické náklady na vedení těchto institucí. Česká republika s přijetím nového trestního zákoníku se přibližuje trendu Evropských velmocí, které své trestní sazby zvýšili okamžitě po zrušení trestu smrti. Stále však převládá ve většině evropských zemí zájem o navrácení trestu smrti mezi veřejností. Veřejnost si nemyslí, že tento krok byl v souvislosti s moderním vývojem trestné činnosti tím správným.

5.3. Strom cílů zvyšujícího se trendu kriminality

Zdroj: Autor

Cíle, které by měla trestní politika na snižování násilných trestných činů sledovat jsou znázorněny pomocí metody stromu cílů. Hlavním rozdělením bylo rozdělení na preventivní a represivní metody snižování kriminality. Podcílem preventivní metody jsou zvoleny tři hlavní oblasti.

1. Vzdělávání dětí a mládeže,
2. informovanost veřejnosti a vzdělávání,
3. motivování pracovníků ozbrojených složek.

Jako podcíle represivních opatření jsou zvoleny čtyři hlavní podcíle:

1. Zvýšení trestních sazeb – nový zákoník se na tuto možnost již zaměřil a trestní sazby za násilné trestné činy zvýšil. Je však pravda, že teprve čas a analýza prokáže, zda toto zvýšení bylo dostačující.
2. Zpružnění justičního systému – je nutné upravit systém justice. Pachatelé trestné činnosti se pohybují moc dlouhou dobu na svobodě než-li je náš pomalý justiční sys-

tém odsoudí do vězení. Některé kauzy se táhnou roky, což v obyvatelstvu vyvolává velký nesouhlas se stávajícím systémem.

3. Snížení věkové trestní odpovědnosti – i tuto otázku nový trestní zákoník řeší. Snížení trestní odpovědnosti na 14let se v tento považuje za správný krok v boji proti kriminálně vyspělé mládeži.

4. Zamezit snadnou dostupnost zbraní. V dnešní době si střelnou i jinou zbraň může opatřit téměř každý. Černý trh ze zbraněmi se rozrostla a jsou v tom obsaženy velké peníze. Je zde veliké nebezpečí rozvoje počtu střelných zbraní mezi dětmi a mládeží, tak jak s tím bojují nyní v USA.

6. Výzkum: Trest smrti jako odpověď na vzrůstající trend násilné a brutální kriminality

Veřejná diskuze na téma trestu smrti se rozpoutá vždy, když je spáchán nějaký zločin. Velice často jsou tyto diskuze spjaty právě se spácháním trestného činu velice brutálním či opakovaným způsobem. Celá mediální scéna pozorně sleduje vývoj procesu od hledání pachatele až po jeho dopadení a následné odsouzení. Veřejnost je součástí tohoto procesu, kdy je tázáno mnoho otázek a vynášeno mnoho soudů. V případě, že je pachatel dopaden, media i veřejnost si oddechnou a jejich odpovědí je pouze konstatování, že výše trestu mohla být vyšší. Pokud však pachatel i nadále zůstává neznámí mediální a veřejné mínění se upoutá na kritiku policie a zúčastněných aktérů. Veřejné mínění je vedeno mediálním vlivem a vlivem své osobnosti. Občan, který byl v minulosti obětí trestného činu bude ostražitě sledovat výrok soudu a jeho výši. Je faktem, že k výjimečnému trestu na doživotí se naše soudy uchylují velice zřídka a to zpravidla až po velmi častém recidivním chování pachatele. Otázku, kterou si musíme nutně položit, je zdali by prvotní přísný rozsudek soudu mohl zabránit recidivnímu chování pachatele, který byl po nějaké době z vězení propuštěn a trestný čin zopakoval. Byly by přísnější tresty a častější využívání výjimečného trestu na doživotí tím správným řešením v boji proti kriminalitě obecně?

Veřejnost si klade spoustu otázek týkajících se srovnávání jiných států, kde se trest smrti uplatňuje pravidelně, a nebo jen v závažných případech s Českou republikou, kde je trest smrti ústavně zrušen. Sílí zde obavy z organizovaného zločinu a z brutality trestných činů. Je zde riziko teroristického útoku. Veřejnost se domáhá řady odpovědí ohledně efektivity opatření na ochranu našich občanů. Toto vše může vést k veřejnému přesvědčení o větším bezpečí, kterou mohou ztotožnit se znovu zavedení trestu smrti.

Občané České republiky se každodenně setkávají s kriminalitou. Ať už se jedná o drobné kapesní krádeže nebo o násilné trestné činy jako je znásilnění, loupežné přepadení, vždy je zážitek traumatizující a oběti trestné činnosti volají po spravedlivém odsouzení pachatele. V této souvislosti je nutné poznamenat, že v tomto případě je subjektivní pocit občana velmi úzce spjat s jeho prožitkem, tudíž unáhlené rozhodnutí o výši trestu nemůže být báno v potaz. V této chvíli nastupuje justiční orgán, který objektivně stanoví výši trestu pachatele trestné činnosti. V následující části se podíváme na názory české veřejnosti na problematiku trestu smrti v několika posledních letech. Výzkumy

jsou prováděny mezi laickou veřejností bez poukázání na fakt, že byl trest smrti ústavně zrušen. Také srovnáme názory americké veřejnosti na trest smrti a zjistíme, zda se lidé v názorech na tuto instituci liší. V USA je tato forma represivního trestání stále zavedena v 35 zemích, tudíž je možné, že se názory veřejného mínění odlišují od našich.

6.1. Názory na trest smrti v České republice

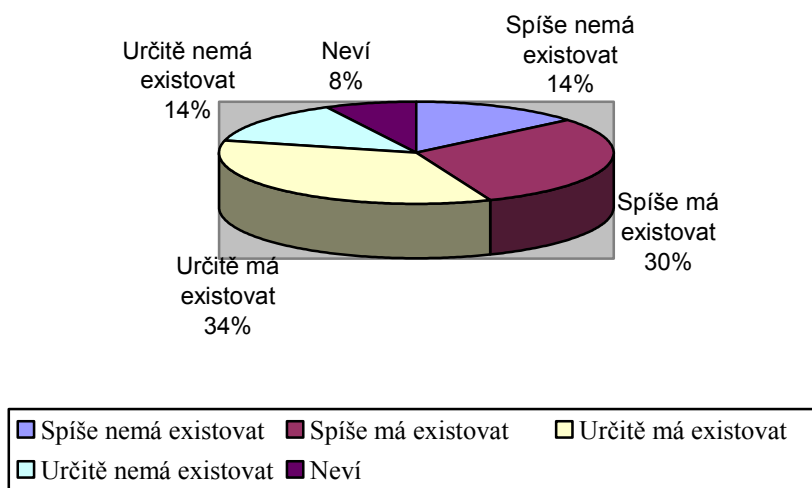
Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM)²⁹ provádí každým rokem výzkum veřejného mínění, kde se zaměřuje na postoj veřejnosti k trestu smrti a ke zvyšování trestních hranic obecně. Posledním průzkumem veřejného mínění byl rok 2008, kde 28 % obyvatel bylo přesvědčeno, že má tato instituce existovat a 34 % obyvatel si myslí, že by spíše měl existovat. Pouze 11 % tázaných nesouhlasí s trestem smrti vůbec. Níže uvádíme srovnání několika let i graficky.

²⁹ Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu Akademie věd ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Dostupné na internetu: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=kdojsme>

Graf 10

V grafu číslo 10 je uveden postoj české veřejnosti k trestu smrti v roce 2008

Názor veřejnosti na trest smrti v roce 2008

Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2008

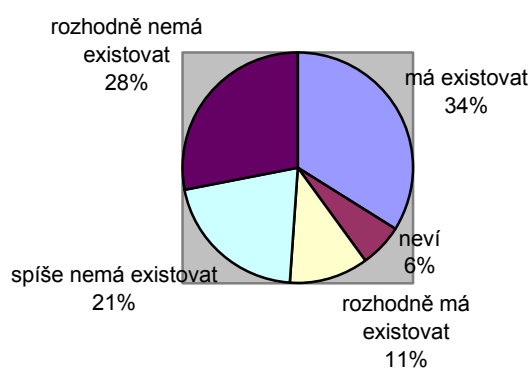
Výsledky z roku 2008 byly srovnávány především podle stranických preferencí. Výsledky nám ukazují, že voliči KSČM nejčastěji uvedli návrat trestu smrti jako nutnost pro prevenci kriminality. (45 %) Nejmenší podíl názorů pro trest smrti uvedli stoupení ODS, kteří v 80 % byly proti trestu smrti úplně. Dalším silným zastoupení v podpoře trestu smrti byly lidé v horší ekonomické pozici a lidé s nižším vzděláním. Naopak vzdělání občané volili proti trestu smrti.

V roce 2007 bylo 11 % tázaných pro rozhodné zavedení trestu smrti do naší justice a 34 % se domnívalo, že by měl spíše existovat. Následující graf nám uvádí názory veřejnosti na trest smrti v roce 2007.

Graf 11

V grafu číslo 11 je uveden postoj české veřejnosti k trestu smrti v roce 2007

Postoj občanů ČR k trestu smrti

■ má existovat ■ neví ■ rozhodně má existovat ■ spíše nemá existovat ■ rozhodně nemá existovat

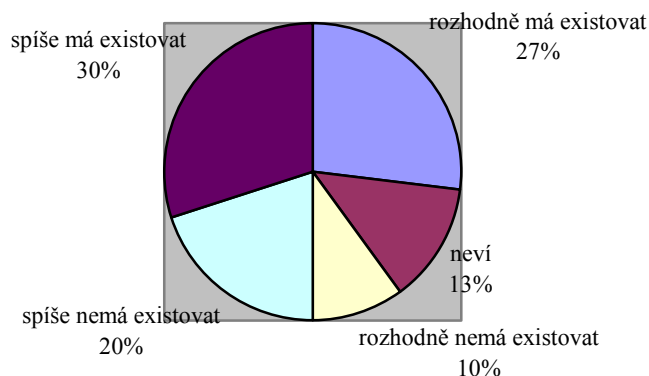
Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2007

Z výzkumu v roce 2007 jasně vyplývá, že obyvatelé se přiklánějí k používání trestu smrti 45 %. Stoupenci trestu smrti se odvolávají nejčastěji na recidivu pachatelů trestné činnosti u závažných trestných činů. Naopak odpůrci trestu smrti poukazují na jeho častou justiční omylnost. V dalším grafu se podíváme zpět do roku 2005.

Graf 12

V grafu číslo 12 je uveden postoj veřejnosti k trestu smrti v roce 2005

Postoj české veřejnosti k trestu smrti

■ rozhodně má existovat ■ neví ■ rozhodně nemá existovat ■ spíše nemá existovat ■ spíše má existovat

Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2005

I ze staršího výzkumu v roce 2005 vyplývá, že 33 % obyvatel se domnívá, že za těžké zločiny by měl následovat trest smrti. 17 % procent obyvatel se přiklání k teorii, že trest smrti je dobrým výstražným a varovným signálem pro pachatele trestných činů. 16 % obyvatel zastává názor oko za oko, zub za zub.

Odpůrci trestu smrti se v tomto výzkumu nejčastěji odvolávali na možnosti justičních omylů 45 % a nehumánnost tohoto výkonu trestu 34 %. Analýza se také zaměřila na zkoumání rozdílů pohlaví u daného názoru. Zjistilo se, že mezi stoupenci trestu smrti převládají muži a osoby, které nepatří do žádného spolku, jakými je politická strana či náboženská seskupení. (Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2005: 2)

Česká veřejnost a její názory se pochopitelně přizpůsobují dané situaci v dané době. Při dnešní situaci zvyšujícího se trendu násilné trestné činnosti a brutality je pocho-

pitelné, že veřejnost přiklání svůj názor k vyšším trestům a k návratu trestu smrti. Je zde taktéž vidina terorismu

Americká veřejnost je nakloněna trestu smrti po dlouhou dobu. Její názor na tento trest se mění velice málo, a stále je možné konstatovat, že převládá pocit názoru na spravedlivou odplatu. Je sice pravda, že v nynějších případech odhalení justičních omylů se na nějakou dobu rozpoutaly bouřlivé diskuze, avšak americká veřejnost se zase velice rychle vrací zpět ke svému původnímu přesvědčení. Stále je číslo odpůrců trestu smrti větší nežli 60 %.

Trest smrti byl v americké justici odedávna. Jeho aplikování nebylo ve všech státech stejné. Bylo na každém guvernérovi, zda-li trest smrti bude podporovat či nikoliv. Odpůrci trestu smrti vždy kritizovali USA pro jeho lehkovážnosti při udílení rozsudku trestu smrti. Na základě velkého mediálního tlaku a tlaku zahraničí v roce 1972 Nejvyšší soud s odvoláním na americkou ústavu trest smrti zrušil, ale i tak se jednotlivé státy rozhodli obejít toto pravidlo a spoustou jiných zákonů se jim podařilo ústavní zákaz vyloučit ze svého justičního systému. V roce 1976 se tento zákaz nejvyššího soudu zase zrušil a již se zase popravovalo. Od té doby se Nejvyšší soud do problematiky trestu smrti nezasahuje a ponechává toto rozhodnutí na jednotlivých státech.³⁰

6.2. Názory veřejnosti na trest smrti v USA

V roce 2007 byl proveden výzkum veřejného mínění občanů USA na názor trestu smrti. Poslední dobou se i v USA rozpoutali pochybnosti o legitimitě trestu smrti. Populace se obává chybných poprav a počtu justičních omylů. 39 % běžné populace se domnívá, že by mohl být trest smrti zrušen. Z toho bylo 48 % žen a 68 % černochů. 47 % katolíků se domnívá, že trest smrti je nemorální a v nesouladu s morálním přesvědčením. 30 % lidí uvedlo, že hlavním důvodem, pro by chtěli trest zrušit je možnost justičního omylu. (Death penalty information centre)

I přes tento názor je 64 % Američanů stále pro trest smrti. Názor je však slabší. S porovnáním s rokem 1994, kdy bylo 80 % Američanů pro trest smrti. A v roce 2004 bylo 71 % lidí pro trest smrti.³¹ Velkým počtem příznivců trestu smrti jsou muži nad 20

³⁰ Občanský institut. Dostupné na internetu: <http://www.obcinst.cz/cs/TREST-SMRTI-CAMUS-A-JEHO-KRITICI-c971/>

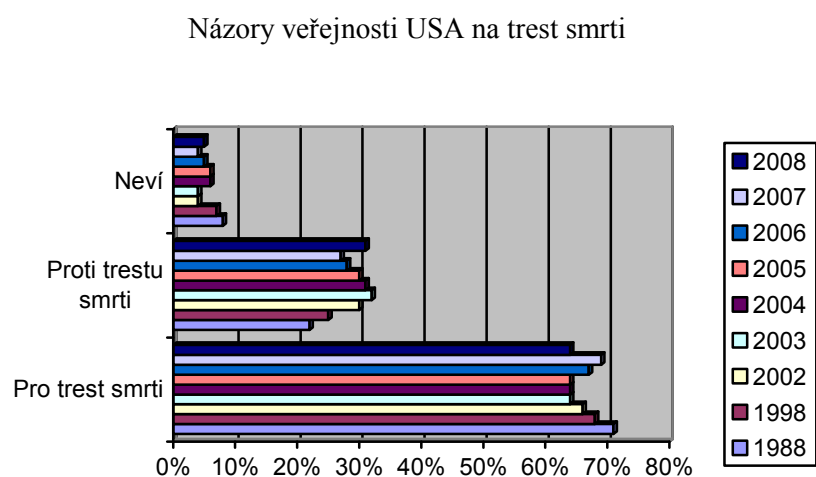
³¹ Sourcebook of criminal justice statistics Online. Dostupné na internetu: <http://www.albany.edu/sourcebook/pdf/t2522008.pdf>

let, Republikáni. Naopak nejméně příznivců trestu smrti jsou Liberálové. (Death penalty information centre)

Podívejme se na následující graf, který nám ukazuje názory veřejnosti v USA po dobu posledních 10ti let. Názory se nikterak neliší. Jsou zde vidět odchylky v názoru pro trest smrti, ale když shrneme názor americké veřejnosti za posledních deset let ta jsou z více nežli 60 % pro trest smrti.

Graf 13

Graf číslo 13 nám ukazuje názory veřejnosti v USA na trest smrti

Zdroj: Sourcebook of Criminal Justice Statistics 2003, pages 144, 145, Sourcebook of criminal justice statistics Online

Odborníci a odpůrci trestu smrti se snaží neustále americké veřejnosti dokázat, že v boji proti kriminalitě, která americkou veřejnost tak děsí je trest smrti velice neúčinným bojovníkem. Přesto však se americká veřejnost nedá přesvědčit i když její názory od roku 1985 značně klesly. V roce 1985 se většina Američanů domnívala, že trest smrti je účinným nástrojem v boji proti násilí. (65 %), dnes je toho názoru už pouze 34 %. I přes tento názor by 47 % Američanů odsoudila vraha k trestu smrti. Co se týče vraždy je americká veřejnost velice přísným hodnotitelem. Dalo by se říci, že názor OKO ZA OKO, ZUB ZA ZUB zastává 85 % americké veřejnosti.

I přes veliké rozdíly v justičním systému jsou názory americké a české veřejnosti podobné. Když srovnáme názory české veřejnosti a americké veřejnosti zjistíme rozdíl v tom, že 66 % Američanů podporuje trest smrti s tím, že počet pomalu klesá a 60 % české veřejnosti je stále pro trest smrti a toto číslo stoupá. Klesající tendence americké veřejnosti je však v posledních letech velice silně ovlivněna velmi medializovanými nálezy justičních omylů z 70 a osmdesátých let. Lidé se bojí, že skutečnost je daleko větší a toto riziko je velice vysoké. Proto tato změny v názoru obyvatel. Je velice pravděpodobné, že po další velice brutálně spáchané vraždě či dalším teroristickém útoku na nevinné lidi ve americká veřejnost obrátí zpět k názoru, že za určité trestné činy musí být uložen trest smrti.

7. Trest smrti ve světě

Trest smrti je v dnešní době stále aplikován ve spoustě států po celém světě. Amnesty International³² zveřejnila dne 7.5.2007 v Římě své výsledky výroční statistiky trestů smrti ve světě. Mezi země, kde je vykonáno nejvíce trestů smrti (podle údajů k roku 2006), patří Čína s odhadovanými 1000 popravami ročně (údaj však bude pravděpodobně vyšší, neboť Čína počty poprav nezveřejňuje), následuje USA (ve Spojených státech Amerických je trest smrti uzákoněn a vykonáván pouze v některých státech) s 85 popravami a Írán se 76 popravami za rok. Zatím co v Číně a Íránu převažuje jako způsob poprav zastřelení a oběšení, v USA je to poprava na elektrickém křesle, v plynové komoře a poprava smrtící injekcí. V této zemi je počet poprav uváděn číslem 85, ale ve věznicích na popravu „čeká“ 3717 lidí. V současnosti má trest smrti ve svých zákonech celkem 76 států, ale ne všude se tento trest ukládá a provádí. Od tohoto trestu do dnešního dne ustoupilo, tedy legislativně jej nepovoluje, celkem 107 zemí, včetně České republiky, kde byl tento trest zrušen zákonem ČSFS č. 175/1990 Sb. a od roku 1991 Listinou základních práv a svobod zrušen i ústavně. (Amnesty International)

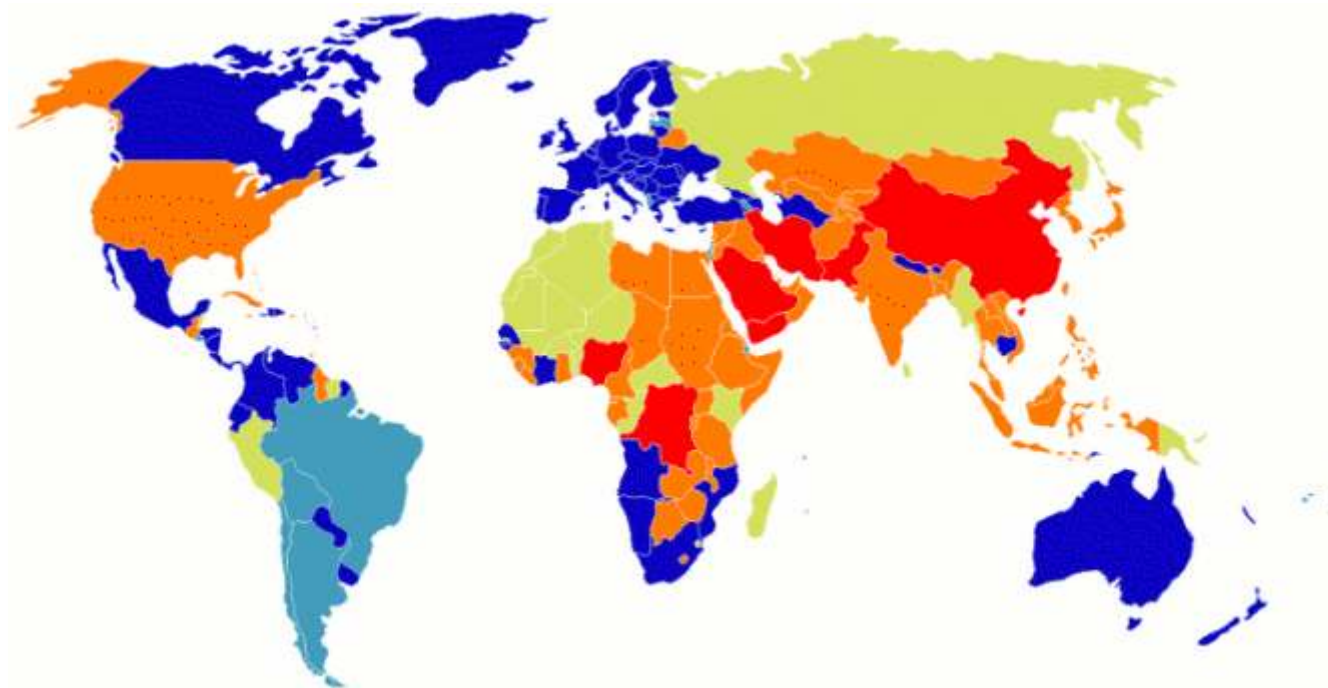
Nespravedlivé soudní procesy, kde jsou rozsudky nad lidmi vynášeny nesmyslně a rychle jsou monitorovány v Afghánistánu, Saudské Arábii, Jemenu, Íráku a Íránu. Velice často se jedná o politické nebo rasistické důvody. Oběťmi těchto nespravedlivých soudů jsou především chudí a izolovaní. (Amnesty International)

Jedním z vyspělých států, kde je trest smrti stále aplikován je i Japonsko. Japonsko, kde trest smrti schvaluje ministr spravedlnosti se distancuje od pravidelných světových statistik. Odhadem se uvádí, že v celách smrti čeká 90 odsouzených a to především pachatelů brutálních trestných činů. Japonsko trest smrti nemedializuje a jeho používání je provázeno velkým nesouhlasem mezinárodních organizací. (Amnesty International)

Na níže uvedené mapě světa je možno vidět státy, které stále trest smrti aplikují a státy, kde byl trest smrti zrušen. Záznam je z roku 2006. Modrá barva značí státy, kde byl trest smrti zrušen pro všechny delikty. Světle modrá barva nám ukazuje státy, kde byl trest smrti zrušen pro normální trestné činy vyjma vojenských. Zelená barva ukazuje státy, kde trest smrti nebyl zrušen, ale 10 let nebyl uplatněn. Oranžově jsou vyznačeny

³² Amnesty international České republika. Dostupné na internetu: <http://www.amnesty.cz/>

státy, které trest smrti uplatňují, ale jen proti dospělým a červená barva signalizuje státy kde se trest smrti uplatňuje i proti dětem a mladistvým.

Zdroj: Wikipedie, otevřená encyklopedie. Trest Smrti³³

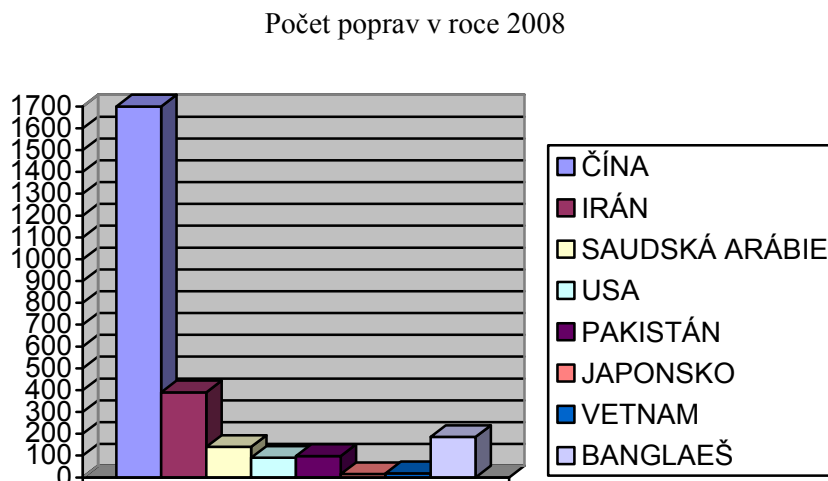
Následující graf nám ukazuje státy, kdy bylo vykonáno největší množství poprav v roce 2008. Jak můžeme vidět tak největší procento poprav má již tradičně Čína. Bohužel toto číslo je velice orientační z důvodu národního zákazu vynášení informací ohledně trestu smrti. Čína odmítá jakoukoliv vnější intervenci do svého justičního systému. Ročně se tam popraví více nežli polovina všech poprav na celém světě. Jedná se převážně o politické soudy. (Amnesty International)

Afrika uvádí 30 popravených v roce 2007 a 35 popravených v roce 2008. Bohužel čísla mohou být mnohonásobně větší. Podobně jako Čína Afrika popravy tají a nikde je neneviduje.

³³ Wikipedie, otevřená encyklopedie. Trest Smrti. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti

Graf 14

Graf číslo 14 nám ukazuje počet poprav v roce 2008 ve světě

Zdroj: Amnesty International USA³⁴

Největší počet poprav bylo provedeno v Asii jako kontinentálním celku. Trest smrti tam vykonává stále 11 států. Afghánistán, Bangladéš, Čína, Indonésie, Japonsko, Severní Korea, Malajsie, Mongolsko, Pákistán, Singapur a Vietnam (Amnesty International) Druhým kontinentem s největším počtem poprav je Severní Afrika a Blízký východ. Za rok 2007 zde bylo popraveno 508 osob a v roce 2008 560 osob. Je také zřejmé, že spousta lidí jen tak „zmizí“ a jejich číslo se nedostane do statistických údajů poprav. Největší podíl na popravách má Írán s počtem 346 popravených. Nejčastějším způsobem poprav v arabských státech je ukamenování a stětí. Bělorusko, které je jedinou Evropskou zemí, která stále aktivně popravuje svá data tají. Jedná se o velice citlivé informace, ve kterých se spekulativně uvádí 4 popravy za rok 2007. Subsaharská Afrika patří mezi země, kde je počet poprav velice vysoký, ale počet popravených se nikde nemonitoruje. Zkorumpovaná Nigérie, kde se již tradičně popravuje ve velkých masách.

³⁴ Amnesty International. Trest smrti. Dostupné na internetu: <http://www.amnestyusa.org/death-penalty/international-death-penalty/death-penalty-statistics/page.do?id=1011348>

Bylo zjištěno, že nejméně 736 lidí čeká na popravu a tři čtvrtiny z nich jsou mezi lety osmnáct až dvacet jedna let. Většina rozsudků padla za činný, které odsouzení nikdy nespáchali. (Amnesty International)

Navíc se Libérie, která podepsala mezinárodní úmluvu na zrušení trestu smrti, minulý rok vrátila k výkonu tohoto institutu. Nový zákon povoluje udělení tohoto trestu za vraždu nebo terorismus. (Amnesty International)

Názory veřejnosti na trest smrti se v různých státech odlišují. Na příklad, když agentura World public opinion³⁵ provedla v roce 2006 výzkum veřejného mínění v několika zemích na názor na trest smrti pro Iráčana Sadama Huseina výsledek byl velice překvapující. Pouze obyvatelé USA by z 57 % poslaly na popravu a zbytek by ho odsoudil k trestu odnětí svobody na doživotí. Francie, Kanada a Velká Británie byla z 38 % pro trest smrti a zbytek tázaných by doporučilo vězení na zbytek života. Ostatní tázané státy se prokázali jako velkými odpůrci trestu smrti a ve většině případů hlasovali pro doživotní trest. (Španělsko 14 % pro a Itálie 20 % pro trest smrti) Z tohoto je také odvozen i názor veřejnosti na celkový trest smrti. České republiky, tak jako ostatní postkomunistické země je nyní blíže odplatovému systému USA a trest smrti vždy zvolí více nežli polovina tázaných. Naopak v západní Evropě je tomu naopak. 70 % a více obyvatel jsou rozhodně proti trestu smrti, ale na druhou stranu podporují vysoké tresty ve své justici. V roce 2002 provedla agentura pro výzkum veřejného mínění CVVM výzkum u občanů Evropských postkomunistických států. Dotázané země byly Rumunsko, Polsko, Litva, Česká republika, Maďarsko a Bulharsko. Výzkum se týkal názoru, zda se má vrátit trest smrti do jednotlivých systémů. Odpovědi nebyly překvapující. V Rumunsku bylo 79 % lidí pro navrácení trestu smrti. V Polsku 74 % pro trest smrti, Litva 73 % pro trest smrti, Česká republika 56 % pro trest smrti, Maďarsko 60 % a Bulharsko 68 % pro zavedení trestu smrti. Názory byly velice podobné. Lidé si slibují od institutu navrácení trestu smrti zpět do jejich systémů, větší bezpečí pro sebe a své rodiny. Demokratické myšlení lidí v těchto státech je stále nastaveno na systém tvrdé spravedlnosti a odplaty. (Občané o trestu smrti, CVVM, 2002)

³⁵ World public opinion. Agentura na výzkum veřejného mínění celosvětově. Dostupné na internetu: http://www.worldpublicopinion.org/pipa/articles/btjusticehuman_rightsra/197.php?nid=&id=&pnt=197

7.1. Trest smrti v USA

Jedním ze států, kde je stále ponechán trest smrti v justici jsou Spojené státy americké. V roce 2009 je 35 států stále pro a 15 států trest smrti zrušily. Posledním ze států, který trest smrti zrušil bylo Nové Mexiko. Zákon začne platit od června 2009 a trest smrti bude nahrazen trestem na doživotí bez možnosti propuštění na svobodu. Nové Mexiko je druhým státem, který se rozhodl k tomuto ráznému kroku po roce 1976, kdy trest smrti povolil Nejvyšší soud v Americe. V roce 2007 zrušil trest smrti stát New Jersey. Tento krok podporovala celá Evropa, kde je trest smrti ponechán pouze v Bělorusku, a kde se velice tvrdě proti této instituci bojuje. Spojené státy jsou neustále terčem diskuzí a kritiky právě díky jejich stálé podpoře trestu smrti v mnoha svých státech. Největší počet poprav ve Spojených státech je proveden v jižanských státech. Hlavně ve Virginii a Texasu. (Amnesty International)

Uložení trestu smrti ve Spojených státech nebývá vždy jednoduché, při procesu s velice brutálním pachatelem trestného činu je celá země mediálně i veřejně vždy připravena zaujmout své stanovisko. Neobvyklé nejsou ani demonstrace a jiné veřejné námítky či podpory. Americká veřejnost si již zvykla na tvrdou realitu každodenní brutality ve svých ulicích a taktéž si zvykla na odplatný trest udělený soudem a tím je trest nejvyšší. Trest smrti byl součástí americké historie po celou její dobu, až na krátkou pauzu způsobenou rozhodováním nejvyššího amerického soudu.

„Kontradiktorní systém americké jurisprudence, založený na uzákoněném postupu, spočívá od momentu zatčení na presumpci nevinu obviněného, až do doby jeho prokázání vinny.“ (Inciardi, 1994:465)

V tento moment přichází na řadu soudce, který musí tuto vinu převést do sankčního měřítka, což nebývá vždy jednoduché. Jsou soudci, kteří za celý svůj kariérní život neodsoudili pachatele k trestu smrti a naopak jsou soudci, kteří odsuzují na doživotí a k trestu smrti velice často. Soudce je v momentě rozhodování tlačěn mnoha faktory. Jak bylo již zmíněno, tak mediální a veřejný tlak může být velice nepříjemný. Dále je tu etika, možnost nápravy pachatele, plné věznice a zahlcený justiční orgán. Stanovení trestu považujeme za jeden z nejvíce složitých a diskutabilních úkonů v trestním řízení. (Inciardi, 1994:466)

Historie amerického soudnictví nikdy neřešila jasné stanovení a zdůvodnění principu trestání. Americké soudy se 200 let prolétají mezi čtyřmi důvody v udělování trestů: náprava, izolace, odstrašení a odplata.

Odstrašující trestání bylo využíváno po celém světě a ve spoustě států se tato metoda stále využívá. Ano, pachatel byl exemplárně popraven, aby se příští potenciální pachatelé více zamysleli na nad svým skutkem. V Evropě se oběšenci houpali na šibenici až se jejich těla rozpadala nebo je snědly zvířata. Lidé chodili okolo a obrovský zápach hnijícího těla jim připomínal, že se toto může stát i jim. V arabských zemích nechali nabodnuté hlavy na kůlech až do doby nežli je ptáci úplně neroztrhali a v Číně se lidé věštil hlavou dolů, a to nejlépe již stažení z kůže. Odstrašení mělo snižovat kriminalitu v daném státě.

U nápravy je možné si říci, že se jedná o nejpříjemnější a nejhumánnější způsob trestání. Tento způsob je velice podporován odbornou veřejností, která je přesvědčena, že náprava kriminálků dává smysl a společnost tím bude vedena k podstatněji lepšímu chování. Jsou zde, ale i odlišné názory a ti tento způsob považují za nedostatečnou motivaci pro budoucí pachatele. Institut nápravy, pomocí nápravných a zdravotních zařízení leckdy svou úlohu neslní a stává se velice často, že zločinci po tzv., nápravě zopakují zločinci svůj hrůzný činy ještě brutálněji. (Inciardi, 1994:470) Je tedy nutné předpokládat, že v případě propuštění zločince na svobodu, je zde relativní možnost recidivního chování. Tento předpoklad však odborníci dokládají tím, že za tuto skutečnost nese plnou odpovědnost nápravné zařízení, které mělo pachatele trestné činnosti „napravit „ a připravit pro spořádaný život ve společnosti.

Izolace pachatele je vyloučení. Vyloučení pachatelů ze společnosti, kdy se toto „vyloučení“ může stanovit i na doživotí bez možnosti propuštění. Zde vidíme jako hlavní motivací soudního rozhodnutí ochranu společnosti před nebezpečným individuem, které by zcela jistě v trestné činnosti pokračovalo. U tohoto druhu trestání, pokud není trvalé je bohužel otázka nápravy zločince velice složitá. Kdy si společnost může být jistá, že nyní je izolace úspěšně dokončena a zločinec může být propuštěn? Mluvíme zde o násilných trestných činech jakým je znásilnění a přepadení. U těchto trestných činů se pochopitelně neukládá ani doživotí ani trest smrti. Ale kdo nám zaručí, že pachatel, právě propuštěný z vězení – napravený a sexuálně či jinak nevyžítý nespáchá stejný zločin ihned nebo velice krátce po svém propuštění? Kdo nese zodpovědnost za tento recidivní prohřešek? (Inciardi, 1994:468) Jak mnoho odborníků tvrdí snižování

kriminality může být ovlivněno mnoha způsoby. Jedním z nich je i odstrašení budoucích pachatelů trestné činnosti.

Pro naši studii je nejvýznamnějším účelem trestu odplata. Sociální msta, které záleží přiměřenému trestu za spáchaný zločin. Můžeme použít termín OKO ZA OKO, ZUB ZA ZUB. Bohužel v demokratických státech je toto téma velice rozporné, Všude tam, kde jsou zásady práv a svobod jednotlivce představuje tento odplatový a mstivý způsob trestání pachatele rozporu v hodnotovém systému demokracie. Je nutné poznamenat, že v této době vzrůstajícího fenoménu kriminality je toto téma „spravedlivého“ trestu stále častější.

Trest smrti v USA byl aplikován vždy bez jakéhokoliv přemýšlení zda je tento trest legitimní či humánní. Trest smrti měly ve svých kodexech zpočátku všechny státy. O roku 1867, kdy byla poprava dvou zločinců ve Vermontské státní věznici až do roku 1967 bylo v USA popraveno 5707 osob. Presidentská komise pro uplatňování zákonů a výkon spravedlnosti, která byla požádána o prověření legitimacy trestu smrti konstatovala v roce 1967, že se trest smrti aplikuje nejčastěji na chudých a černoších. Toto zjištění však nebylo žádným překvapením. Černoši byli diskriminováni ve spojených státech až do osmdesátých let velice krutě. Do dnešního dne se v Americe objeví teorie rasistického podtextu při popravách černých a jiných národnostních menšin. Do roku 1967 byl nejvyšší soud v Americe napadán z mnoha směrů s tím, že trest smrti je protiústavní a porušuje 8 dodatek americké ústavy. Nakonec odpůrci trestu smrti dosáhli vítězství když byl dne 3. července 1967 pozastaven a čekalo se na finální rozhodnutí nejvyššího soudu. 2. června 1967 se konala poslední poprava na příštích deset let. Popraven byl Louis José Monge za případ brutálně vraždy. (Ingiardi, 1994: 510)

Tento desetiletý klid byl však v předvečer dvoustého výročí USA zrušen, když Nejvyšší soud potvrdil legislativní přijatelnost poprav. Od té doby se nadále popravovalo ve většině států USA.

Na konci roku 1980 bylo reportováno 714 osob čekajících na popravu v USA státních věznicích. V roce dalším se jejich počet rozšířil na 900 osob. V roce 1993 čekalo na smrti už 2500 zločinců (Ingiardi, 1994: 511) V osmdesátých letech vysoce stoupala kriminalita a tudíž i počet poprav. Nejvyšší soud se již ztotožnil s existencí trestu smrti a v mnoha případech tento rozsudek i po četných odvoláních potvrdil.

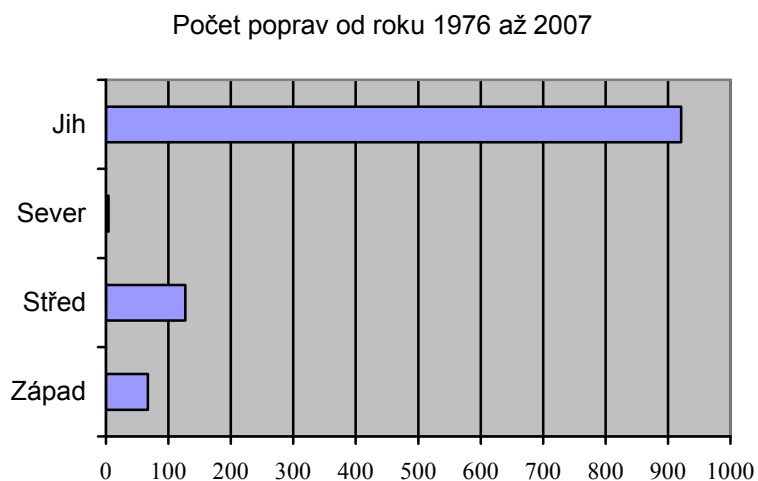
Při analýze pohledu veřejnosti a odborníků na legitimitu trestu smrti v USA a Evropě je nutné se zaměřit na odlišný pohled na stanovisko institutu trestu smrti. Evropa má zažitý a letitě ukořeněný odpor k institutu trestu smrti jako takovému. Spousta z nás se domnívá, že za zločin, který byl spáchán nenese odpovědnost pouze pachatel jako jednotlivý subjekt, ale i společnost, která ho stvořila a další okolní intervence. V Americe na druhé straně považují za jediného viníka pachatele samotného, a ten musí za své činy nést následky plně. V USA, v případě velmi závažného trestného činu a jeho možnosti recidivy je pachatel odsouzen k trestu smrti a následně popraven. (Liška, 2006:33)

Trest smrti byl na Evropském kontinentě velice často zneužíván a jeho aplikace nebyla vždy na základě spravedlivého soudu, hodného právního státu. V České republice se velice často upínáme na strašlivá fakta z historie 20 století, kdy umíralo mnoho lidí bez jakéhokoliv provinění. Nejprve to bylo z rukou nacistů a následně z rukou komunistů. Nacistické vyhlazování a komunistické justiční vraždy je velice těžké zapomenout. Zde je první a velice zásadní rozdíl. Amerika tuto dlouhou historii nemá. Americká veřejnost dává přednost odplatě a pocitu spokojenosti a satisfakce. (Liška, 2006:31)

Následující graf nám ukazuje počet poprav podle oblastí v USA od roku 1976 do roku 2007. Jak můžeme vidět největší počet poprav byl proveden na Jihu USA.

Graf 15

Graf číslo 13 nám ukazuje počet poprav v USA od roku 1976 až do roku 2007

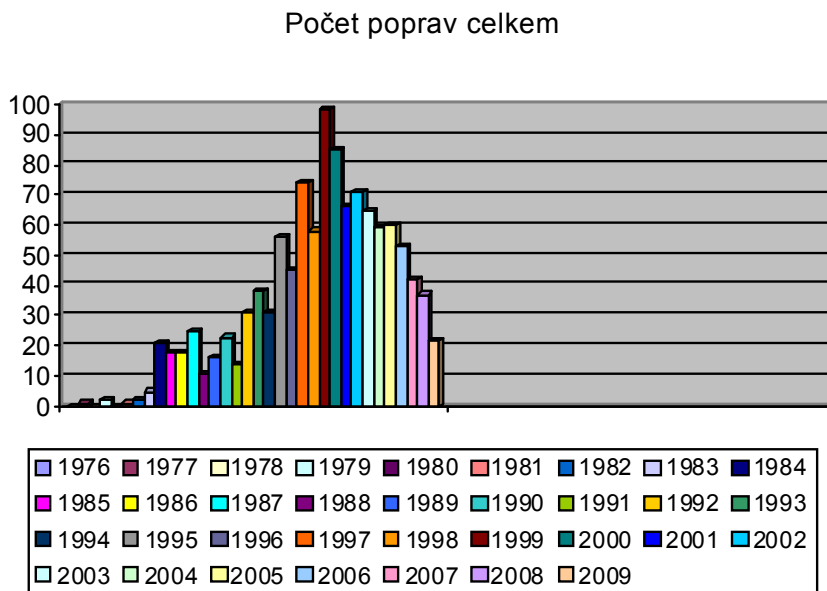
Zdroj: Death penalty information Center³⁶

Následující graf nám ukazuje celkový počet poprav v USA od roku 1976 do roku 2009 podle roků. Je přesně vidět, že po znovunavrácení trestu smrti v roce 1976 stoupl počet poprav strmě vzhůru. Největší počet poprav byl proveden v Texasu (436), Virgínia (103) a Oklahoma (89). Nejmenší počet poprav byl naopak proveden ve státech New Mexico, Colorado, Idaho, Wyoming, South Dakota a Connecticut s jednou popravou.

³⁶ Death penalty information Center. Dostupné na internetu: <http://www.deathpenaltyinfo.org/>

Graf 16

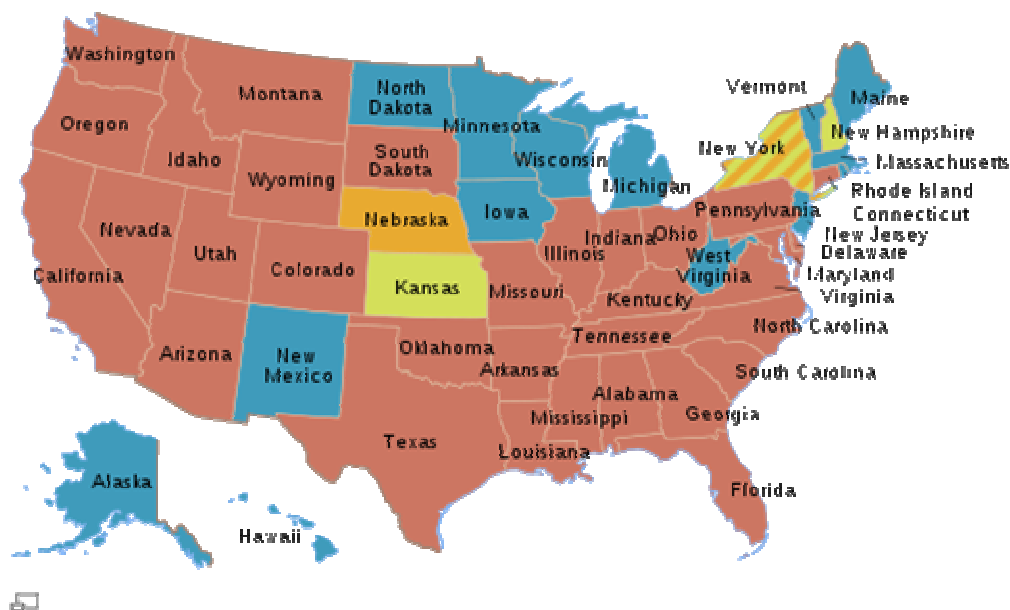
Graf číslo 16 nám ukazuje celkový počet poprav v USA

Zdroj: Death penalty information Center³⁷

Na následujícím obrázku můžeme vidět mapu USA, kde je barevně rozlišeno zda daný stát uplatňuje trest smrti či nikoliv. Taktéž zde odlišujeme zda daný stát provádí popravu nebo je neprovádí. Modře značené státy mají trest smrti zrušen. Oranžovou barvu mají státy, které považují trest smrti za protiústavní. Zelená barva je u států, které ve své justici trest smrti mají, ale od návratu trestu smrti v roce 1976 tuto instituci nevyužili. Červenou barvu mají státy, které popravují.

³⁷ Death penalty information Center. Dostupné na internetu: <http://www.deathpenaltyinfo.org/>

Zdroj: Wikipedia. Otevřená encyklopedie³⁸.

V USA se setkáváme s řadou poprav, které si přeje sama veřejnost. Jedná se o tzv. masové vrahy, které je nutno odstranit ze společnosti dříve nežli se mohou dostat zpět mezi nevinné lidi. V osmdesátých letech byla jednou z velice medializovaných případů poprava masového vraha Teda Bundyho, který byl v roce 1989 popraven na Floridě.³⁹ Theodore Robert Bundy se přiznal k vraždě 30 mladých žen, které zabil mezi roky 1974 až 1978. Tento pohledný mladík ženy velice lehko nalákal na své kouzlo a mladiství vzhled a následně znásilnil a zavraždil. Velice brutálním způsobem zohavil jejich těla. Jeho další úchylkou byla potřeba sexu se zemřelými, které několik dní doma ukrýval a ukojoval se na nich. Tento bestiální zabiják byl odsouzen k smrti injekcí a v roce 1989 byl trest vykonán. Je nutné poznamenat, že i on měl své velké obdivovatelky. Jeho fanynky ho navštěvovaly ve vězení, psali mu dopisy a dělali z justičních strážců nestvůry.

Způsoby poprav se v každém státě USA liší. Každá jurisdikce má právo se sama rozhodnout pro způsob popravování. V Alabamě, Connecticutu, Floridě, Georgii, Kentucku, Nebrasku, Tennessee, Virginii, Jižní Karolína a Ohio používají elektrické křeslo. Nejčastější okolnosti, kdy se trest smrti v těchto státech ukládá je vražda, sodomie

³⁸ Wikipedia. Otevřená encyklopedie. Dostupné na internetu:

http://en.wikipedia.org/wiki/Capital_punishment_in_the_United_States

³⁹ Wikipedia. Otevřená encyklopedie. Dostupné na internetu: http://en.wikipedia.org/wiki/Ted_Bundy

s následkem smrti, brutální znásilnění z následkem smrti, vražda při loupeži, terorismus, drogové násilné trestné zločiny končící smrtí nebo recidivní brutální chování s následkem smrti. Smrtící injekce se používá v Arizoně, Delaware, Arkansasu, Idahu, Illinois, Indianě, Luisianě, Marylandu, Mississippi, Missouri, Nevadě, New Yorku, Utahu, Oklahomě, Kretonu, Pensylvánii, Jižní Dakotě a Texasu. Ve státě Colorado, Severní Karolína, Virginia a Wyomingu se používá plynová komora. Jediným státem, kde se stále používá oběšení je Montana.

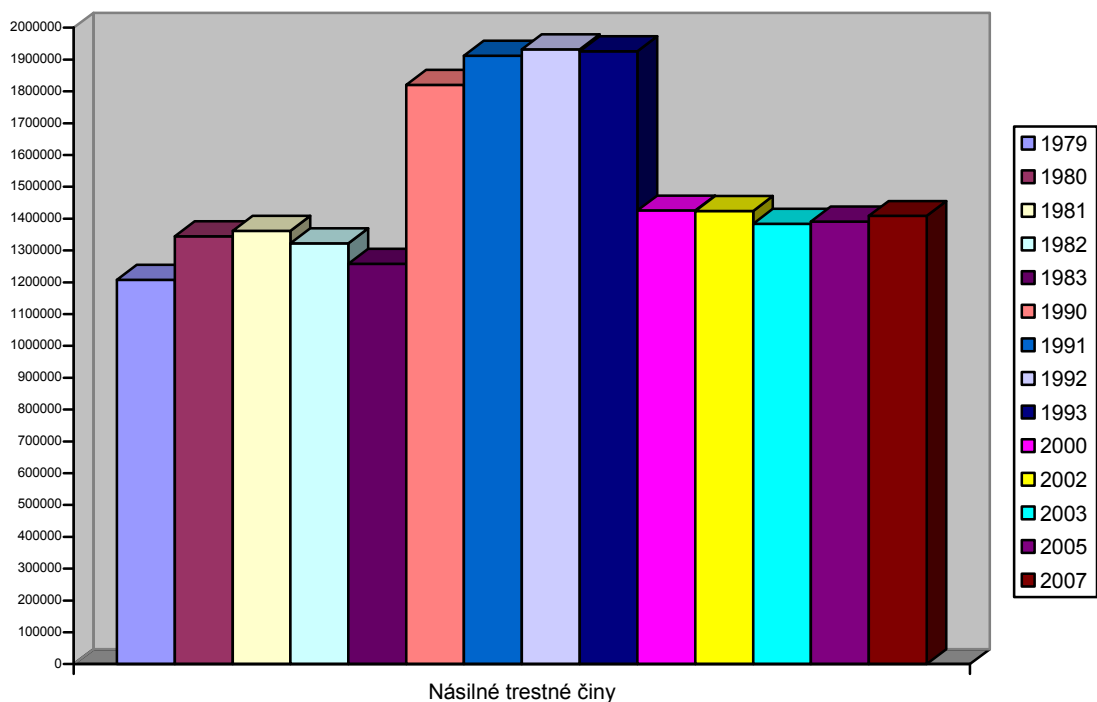
7.2. Trendy násilné trestné činnosti v USA

Od roku 1994 je trend násilné trestné činnosti na ústupu. Jak můžeme vidět na následujícím grafu nejhorším rokem byl rok 1993. Od počátku devadesátých let byla kriminalita v USA na strmém vzestupu a v letech dvacátých došlo k mírnému poklesu. V roce 1979 bylo nahlášeno v USA celkem 1,208,030 násilných trestných činů. Z toho bylo 21,460 vražd a 76,390 znásilnění. V roce 1980 už byl celkový počet trestných činů 1,340,830 z čehož bylo 23,040 vražd. Tento vzrůst trval až do konce let devadesátých, kdy nastal pokles kriminality. Bohužel brutalita trestných činů se rok od roku zvyšovala a ulice americkým měst zahltit velký strach.

Následující graf nám ukazuje vývoj kriminality v USA od roku 1979 až do roku 2007. Jak můžeme vidět počet trestných činů rapidně stoupal v osmdesátých letech a počátkem let devadesátých. Následovalo období recese a počet trestných činů se pohybuje na stejném počtu již několik let.

Graf 17

Graf číslo 17 nám ukazuje počet násilných trestných činů od roku 1979 až do roku 2007.

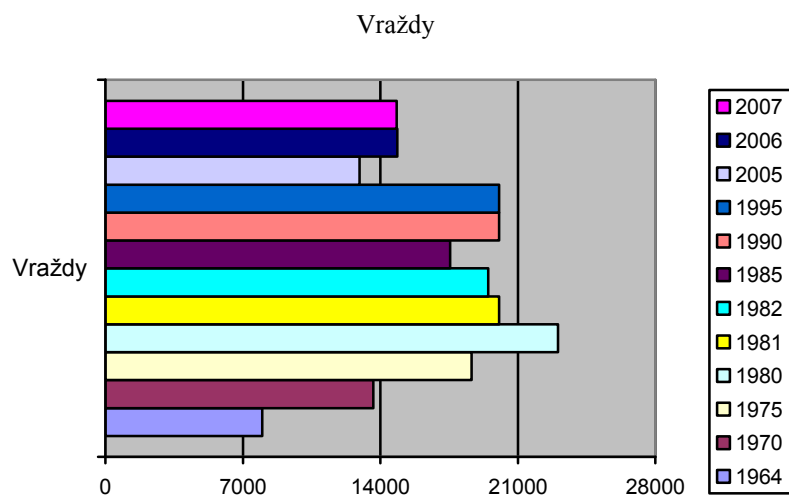
Zdroj: Sourcebook of criminal justice statistics Online

7.2.1. vraždy

V následujícím grafu můžeme porovnat počet vražd od roku 1964 až do roku 2007. Můžeme zde sledovat strmý nárůst vražedných trestných činů v osmdesátých letech a pomalý pokles v letech devadesátých. Následuje stejně jako u všech trestných činů doba recese a počet vražd zůstává ve stejném počtu.

Graf 18

Graf číslo 18 nám ukazuje počet vražd od roku 1964 až do roku 2007 v USA

Zdroj: Sourcebook of criminal justice statistics Online

Nejčastějším nástrojem k páčání trestné činnosti jsou v posledních deseti letech střelné zbraně. Jejich produkce vzrostla na americkém trhu mnohonásobně. Podle statistik je nečastější zbraní používání střelných zbraní. V roce 1964 bylo toto zastoupeno 55 % a v roce 1975 již 65 %. Následné roky se počet vražedných zločinů se střelnou zbraní již drží mezi 60 % až 70 % . Bohužel zde nastává problém zneužívání střelných zbraní mládeží a dětmi což vede ke strmému nárůstu vražedných útoků právě této cílové skupiny. (FBI)

Při srovnání rasových statistik mezi roky 1976 až 2006 bylo prokazatelně více pachatelů černé rasy. (37 %), hispánské rasy (23 %). (FBI, Supplementary Homicide Reports, 1976-2005)

USA patří k zemím, kde hrozí riziko teroristického útoku každý den a lidé na to reagují velice ostrým způsobem. Je pravdou, že k tvrdým trestům za terorismus se uchylují i ti, kteří jsou principiálně proti trestu smrti. Následkem teroristického útoku ze září 2001 se mnoho Američanů stalo velice opatrnými a obezřetnými.

V USA bojují proti kriminalitě již velikou spoustu let.

Následující tabulky nám ukazují vývoj násilné kriminality ve státech, kde je trest zrušen a ve státech, kde se stále aplikuje. Statistické údaje jsou od roku 1999 do roku 2007. Jak můžeme vidět, ve většině zkoumaných států je vidět pokles násilné kriminality. Při bližším srovnání států, kde se trest smrti stále aplikuje aktivně a států, kde se již nepopravuje je vidět větší pokles kriminality ve státech, kde je instituce trestu smrti stále aktivní. Ze států, kde se popravuje došlo k nárůstu ve státech Texas, Severní Dakota a Virginia a to o pár procent. Co se týče států, kde trest smrti není byl nárůst kriminality o něco větší. Největší nárůst kriminality byl zaznamenán ve státě Wiskonsin a ve státě Minnesota, kde se počty násilných trestných činů zvedli o tisíce.

Tabulka číslo 4

Statistika vývoje násilných trestných činů v roce 2000, 2006 a 2007 v jednotlivých státech USA, kde se trest smrti stále aplikuje

Státy s trestem smrti	Populace	Vraždy 2007	Násilné trestné činy celkem 1999	2000	2006	2007
California	36,553,215	2,260	207,879	210,531	194,120	191,025
Maryland	5,618,344	553	38,447	41,663	38,110	36,062
Masachusetts	6,449,755	184	34,023	30,230	28,775	27,832
New York	19,297,729	801	107,147	105,111	83,966	79,915
North Carolina	9,061,032	585	41,474	40,051	42,124	42,262
Ohio	11,466,917	516	35,616	30,935	40,209	39,360
Texas	23,904,380	1,420	112,306	113,653	121,378	122,054
Virginia	7,712,091	406	21,626	19,943	21,568	20,798
Pensylvania	12,432,792	723	50,431	51,584	54,665	51,782

Zdroj: Department of Justice. Crime in United States. FBI.⁴⁰

⁴⁰ DEPARTEMENT OF JUSTICE. Federal bureau of investigation. Crime in United States. FBI. Dostupné na internetu: http://www.fbi.gov/ucr/cius2006/data/table_05.html

Tabulka číslo 5

Statistika vývoje násilných trestných činů v roce 2000,2006 a 2007 v jednotlivých státech USA, kde se trest smrti již neaplikuje

Státy bez trestu smrti	Populace	Vraždy 2007	Násilné trestné činy celkem 1999	2000	2006	2007
New Jersey	8,685,920	380	33,540	32,298	30,672	28,601
Michigan	10,071,822	676	56,709	55,159	56,778	53,988
Minesota	5,197,621	116	13,085	13,813	16,123	15,003
Wiskonsin	5,601,640	183	12,908	12,700	15,783	16,296
Kansas	2,775,997	107	10,159	118,527	11,748	12,566
Iowa	2,988,046	37	8,034	7,796	8,455	8,805

Zdroj: Zdroj: Department of Justice. Crime in United States. FBI.

8. Argumenty proti trestu smrti a jejich analýza

V dobách minulých se trest smrti používal po celé zemi a nikdo se nad tímto zažitým a nutným institutem nepozastavoval. Trest smrti sloužil jako nástroj moci a odstrašující příkladem. Společnost se však vyvíjela a v 17 století se začali množit spekulace učenců o legitimitě a humánnosti trestu smrti. Začali se publikovat díla, která tento institut popírala a přikláněla se k humánnějším formám trestání. Společnost se však vyvíjela i v jiných směrech. Terorismus, násilí a brutalita trestných činů nadále stoupá a naše společnost se s tím snaží vyrovnat.

„Žijeme v době, jejíž nedílnou každodenní součástí jsou projevy násilí, útoky a napadání lidí lidmi jak fyzickým násilím, tak i verbálním násilím a psychickým vydíráním.“ (Marešová, 2008:30) Moderní doba nám ukazuje převratné změny v morálních hodnotách jednotlivých oblastí. Otázky zločinu a trestání záleží na jednotlivé kultuře daného státu. Co se týče trestu smrti je tato otázka obdobná. Jsou země, které považují trest smrti za základ své justice a nezamýšlí se nad legitimitou tohoto represivního způsobu trestání. Jsou, ale i jiné státy, které jsou naopak velice striktně proti tomuto trestu a již dlouhá desetiletí ho nevykonávají.

Následující kapitola nám bude rozebírat celou řadu argumentace proč by návrat trest smrti byl velkým omylem. Opakem budou argumenty, které trest smrti podporují. Je znatelné, že jak argumentace pro zavedení trestu smrti tak i argumentace proti zavedení trestu smrti mají svůj velmi vážný podtext. Je nutné si uvědomit, že dnešní doba násilného a brutálního zločinu se může úplně vymknout justiční kontrole. Naopak stojí tato nová teze na základech neomylnosti justičního systému? Následující odstavce se nám snaží ukázat zda převládají rozumné argumenty pro znovuzavedení trestu smrti do naší justice či je nutné zachovat současný justiční stav a trest smrti již nikdy nepoužívat.

Nejprve si musíme uvědomit, co to je zločin: *„Zločinem se rozumí nelegitimní skutek který někdo spáchá druhé osobě. Násilný trestný či je když někdo někomu ublíží.“* (Institut pro kriminologii a sociální prevenci))Nyní vyvstává otázka trestu, spravedlivého trestu za spáchaný zločin. Trest, v tento moment znamená kompenzaci za spáchaný zločin. Je pravda, že v rámci moderní demokratické společnosti by se mělo jednat o trest spravedlivý a hlavně přiměřený. Trest je pouhou reakcí na zločinné chování pachatele trestného činu.

PRÁVO NA ŽIVOT

Jedním z nejvíce používaných argumentů proti trestu smrti je argument práva na život. Ano jedná se o nezcizitelné právo každého člověka. Život je darem, který nám byl dán bohem. Nemáme tudíž právo ho někomu brát. (Hamerský, 2001: 29) Bohužel zde vyvstává otázka zda má právo na život každý? Pachatel vraždy toto právo poruší už tím, že někoho násilně usmrtí. Zločinec se vědomě dopouští nelegitimního činu, tedy činu na který nemá právo. Někomu ublíží, někomu způsobí újmu. Odpovědí za tento čin mu je darování života ve vězení. V případě věznic v Asijských státech, kde vězni nemají ani základní hygienické potřeby a jejich život je velice mrzutý a neutěšený se dá mluvit o spravedlivém trestu. Věznic v některých zemích Evropy včetně České republiky jsou bohužel jakýmsi přechodným táborem pro pachatele trestné činnosti. V několika případech bylo prokázáno, že recidivisté se velice rádi vrací do českých věznic. Společnost „tam venku“ pro ně nemá již místo a tudíž v cele, mezi přáteli je jim lépe. V toto případě nemůžeme mluvit o spravedlivém trestu. Trest smrti se dá hodnotit jako civilizovaná forma spravedlnosti – spravedlivé pomsty. Pachatelé brutální trestné činnosti neporušují pouze právo na život své oběti, ale i další práva. Práva na soukromí, práva na majetek, právo na zdraví. To vše pachatel poruší při spáchání závažného trestného činu. (Joch, 2001:11) Ano je pravda, že cennost života by neměla být souzena žádným justičním systémem. Ale po brutální vraždě malého dítěte se velice těžko tento argument vysvětluje rodičům dítěte. V tento moment je zde narušena spravedlnost. Spravedlnost, která si žádá plné naplnění. (Joch, 2001:12)

Nutnosti odplaty za způsobení bolesti pro pozůstalé. Nyní nám vyvstává otázka, zda naplnění spravedlnosti za hrůzný čin vraždy je další vražda, tentokrát justiční, spravedlivá vražda? V naší justici je odpověď na nejhorší trestný čin vězení na zbytek života. V případě, že vězení bude splňovat podmínky, které si pachatel trestného činu vraždy zaslouží je toto řešení opravdovým trestem. Bohužel v mnoha případech je vidina trestu odnětí svobody na doživotí malou motivací pro pachatele trestné činnosti. Člověk bez morálních zábrán bez studu a pocitu viny se pochopitelně nezalekne ani vidiny trestu smrti, ale v očích veřejnosti i pozůstalých je odplata za způsobenou bolest ta nejlepší možná varianta.

„Velice těžko se argumentuje na právo na život u člověka, který jinou osobu o život připravil. Musíme li být objektivní a ne zaslepení svou vlastní mstou je nutné se zaměřit i na právo osoby, která o život přišla, a tudíž které přišla o své právo na život.“
(Joch, 2001:19)

NEMORÁLNÍ TREST

Setkáváme se i s argumentem, že trest smrti je nemorální a v moderních demokratických systémech naprosto nepřijatelný. Stát nesmí popravovat zločince. Popravy jsou brutálním nástrojem státní moci, což podporuje vraždy jako takové a ne naopak. (Ingiardi, 1994:510). Trest smrti by byl pouze tak zvanou odplatou na základě právoplatného rozsudku soudu. Spousta ochránců lidských práv a odsuzovatelů trestu smrti poukazují na utrpení odsouzeného před a při popravě. Vězeň čeká nemilosrdně několik let na svou smrt což působí velice špatně na psychický stav pachatele. Jeho tělo i jeho mozek se již smířili s rozsudkem smrti a protahování tohoto čekání jsou mučící nástroje vězeňského a justičního systému. Jak uvádějí zastánci trestu smrti, tento argument působí jako výsměch proti utrpení oběti trestného činu. V případě, že pachatel trestného činu vraždy, svou oběť brutálně týrá a zneužívá, jedná se o surový nástroj mučícího zvířete, které se raduje z utrpení druhé osoby. Jak již bylo uvedeno, brutalita trestných činů stoupá. Utrpení obětí se zvyšuje a moderní doba si žádá přísné tresty. Toto utrpení se nedá srovnávat s utrpením zločince čekajícího na smrt. Zločinec, který si je vědom svého prohřešku a ví, že bude popraven musí trpět daleko méně nežli oběť, které nečekaně spadne do spárů takového člověka.

Je bohužel potvrzeno, že spousta pachatelů se v cele smrti vysmívá svým obětem a pozůstalým obětí čímž je zranění a utrpení pozůstalých ještě větší.

PRAKTIČNOST TRESTU SMRTI

Velice známým argumentem odpůrců trestu smrti je jejich snaha o prokázání praktičnosti trestu smrti. Je trest smrti odstrašující pro budoucí pachatele násilné trestné činnosti? Veškeré statistiky nám dokazují, že trest smrti nemá žádný vliv na snižování či zvyšování trestné činnosti. V případě, že stát zavede trest smrti zpět do své justice je pochopitelně možné, že v ten moment poklesne na určité období počet násilných trest-

ných činů, ale bohužel se toto nedá úplně potvrdit. Je také možné, že kriminalita poklesla z jiného důvodu a nebo pouze nahodile. Také je možné, že kriminalita v té době vzroste. Bohužel statistiky nám toto nedokáží úplně přesně potvrdit. Nikdy tyto čísla nejsou úplně přesná. (Joch, 2006:17)

Naproti tomuto se však nedá souhlasit s tvrzením, že na výši trestu nezáleží, a že pachatelé trestné činnosti budou páchat trestné činy v každém trestním prostředí. Není možno si představit, že za spáchaný trest vraždy by nám hrozila peněžní pokuta či podmíněný trest. Některé odstrašení přísné sazby mít musejí i když konkrétní odstrašující účinek trest smrti mít opravdu nemusí. Jeho zavedení může pro společnost znamenat eventuelní možnost odstranění nenapravitelných delikventů ze společnosti a tudíž i jejich nemožnosti nového útoku. Trest smrti nám zde může i pomoci formou ochrany. Obyvatelé budou mít v povědomí tuto skutečnost a jejich pocit bezpečí vevnitř státu se idealisticky zvýší.

Po znovuzavedení trestu smrti do justice státu New York v roce 1994, statistiky prokázaly sestup počtu vražd. Je otázka, zda to bylo protože by se zločinci začali zase bát nebo to byl pouze shoda jiných okolních faktorů, ale každopádně je nutno tuto situaci zvážit a zařadit do formulací argumentace. (Joch, 2006 :18) Po prozkoumání dalších statistických údajů je však nutno konstatovat, že pachatelé trestných činů nejsou ovlivněni vidinou smrti před spácháním svého zločinu. Což, ale nepůsobí pro již odsouzené pachatele trestné činnosti. Při studii, kterou prováděl bývalý poradce Margaret Thatcherové se zjistilo, že v době, kdy byl trest smrti zrušen v Británii po dobu dvaceti let došlo ve věznicích cca k 70 vraždám ze strany již odsouzených pachatelů trestné činnosti. Jednalo se o brutální činy vězňů na jiných věznicích a dokonce i na dozorcích ve vězení. V případě, že tito vrazi by byli řádně popraveni, tak těchto 70 lidí mohlo stále ještě žít. (Joch, 2001:18)

EKONOMICKÝ ARGUMENT

Velice častým argumentem proti trestu smrti je jeho údajná nákladnost. Trest smrti se neprovádí neprodleně po vynesení rozsudku. Následuje řada úkonů jakými jsou odvolání, lékařské prohlídky a doplňující úkony, které jsou velice nákladné. Tento argument však zapomíná na ekonomickou zátěž státu při financování života vězně ve vězení po dobu několika let. Žít vězně po zbytek jeho života je velice nákladné. (Ingjar-

di, 1994:506) V USA se několikrát snažili prokázat nákladnost poprav elektrickým křeslem. Bylo prokázáno, že jedna poprava vyjde dvakrát levněji nežli financování zločince do konce jeho života ve vězení. Následná změna popravovací techniky na smrtící injekci se toto číslo ještě zvýšilo. Ve prospěch tohoto argumentu ještě přispívá fakt, že přeplněné věznice bohužel již nemají dostatečnou kapacitu v přijímání nových vězňů a musí se budovat další vhodné prostory k umístění věznic.

JUSTIČNÍ OMYLY

Od roku 1973 bylo v USA osvobozeno 120 lidí na základě testu DNA. Z toho 22 případů bylo zjištěno ve státě Florida a 18 případů ve státě Illinois.⁴¹ Věda a nová technika pro odhalování pachatelů trestné činnosti nám nyní odkrývá justiční omyly, které vedly na základě falešných či neúplných důkazů k popravě či uvěznění nevinného člověka.

Významný americký vědec Hugo Adam Bedau zkoumal údaje ze 74 případů v USA v letech 1893 až 1962 kde došlo k chybnému odsouzení pachatele násilné trestné činnosti a zjistil, že v 31 případech byli zločinci odsouzeni k trestu smrti a v 8 případech byl trest smrti vykonán. (Inciardi, 1994: 507) V konkrétních případech je velice často uváděno jméno pana Ray Kronea, Arizona, který strávil deset let ve vězení za vraždu, kterou nikdy nespáchal a Jonathona Hoffmana, Severní Karolina, který byl popraven v roce 2007 za ozbrojenou loupež a vraždu, kterou nespáchal. (Amnesty international USA)

Tyto „nesprávně“ provedené vraždy jsou velikou motivací veřejnosti i odborníků pro potvrzení argumentu justičních omylů a tím i nutnosti zrušení trestu smrti. Právě tento argument nyní rozdmýchal názory veřejnosti v USA nad zamyšlením se nad legitimitou trestu smrti. Je pravdou, že žádný justiční systém není dokonalý. V případě, že máme v naší justici trest smrti, který se aktivně využívá je možnost popravy nevinného člověka velice vysoká. Avšak z rostoucí vědou a technologií, která nám pomáhá v usvědčení pachatelů trestné činnosti by se tato možnost justiční vraždy měla minimalizovat. Příznivci trestu smrti namítají, že z rozvojem vědy se tato možnost omylu již minimalizovala. Dále je zde položena další otázka: Není problematika omylů v justici spíše výzva k odstranění závažných pochybení v našem justičním systému? To, že bylo

⁴¹ Death penalty information centre. Dostupné na internetu: <http://www.deathpenaltyinfo.org>

objasněno několik justičních omylů nevyvracuje fakt, že spousta vinných pachatelů závažné trestné činnosti běhá stále na svobodě a chyby justičního systému je osvobodila.

NÁPRAVENÍ ZLOČINCŮ

Dalším z argumentů je argument nápravy zločinců. Není pocit, že jsme napraveného pachatele mohli zařadit zpět do našeho světa? Ano, tento člověk spáchal velice brutální zločin, ale nevězení měl čas přemýšlet a nyní je z něj úplně nový člověk. Tento argument je nadějí států, které nemají ve své justici trest smrti a na základě velice mírných trestních sazeb mohou udělovat doživotí pouze ve výjimečných případech.

Právě recidivní chování vyvrací tento argument velice dostatečně. Recidivní pachatelé, kteří jsou justicí zařazeni zpět do naší společnosti mohou spáchat jakýkoliv násilný trestný čin. V tomto opakovaném případě kdy někdo úmyslně a násilně připraví někoho o život si bohužel nápravu nezaslouží. Odpůrci trestu smrti jsou přesvědčeni, že každý člověk se dá napravit. Uvádějí, že právo člověka na život je nezvratitelné a žádný soudce nemůže rozhodnout o opaku. (Ingiardi, 1994:501) V případě, že je pachatel trestné činnosti nemocen, je zde m ožnout nápravy. Možnost u sexuálních delikventů je i kastrace. S kastrací musí, ale odsouzený souhlasit, taktéž se musí rozhodnout zda se bude léčit. Jsou zde i případy, kdy se sexuálně nemocný pedofil chtěla opravdu léčit, ale ihned po propuštění byly nástrahy tolika dětských hřišť přece jen moc velké. Tudíž znova zaútočil. Po jeho chycení se odvolával na vinu společnosti, že ho nedonutila se kastrovat a že ho znova pustila mezi děti. Jak je toto možné? Je možné aby se justice dopustila opačného omylu tím, že nenapravitelného recidivistu pustíme zpět do naší společnosti a tím ohrozíme životy a zdraví stovek a tisíců jiných? V tomto případě děti?

Pachatelé trestné činnosti

POJISTKA

Je velice těžké dokázat preventivní účinek trestu smrti. Odstranění pachatele ze společnosti je trvalé, ale pokud tento institut má preventivní účinek to bohužel není možno prokázat. Jsou zde statistická data dokazující, že po znovuzavedení trestu smrti do justičního systému se snížil počet trestných činů, ale na druhou stranu jsou zde i statistiky, které ukazují opačnou situace. Veškeré přímé fakta nám nepomohou k tomuto

argumentu. Vše jsou to dohady. Ano je možné, že právě trest smrti zabránil několika pachatelům v e vraždě, ale určitě ne všem ani velké většině. Je zde možnost pojistky, která by mohla zajistit ochranu veřejnosti. Pachatel, který byl řádně usvědčen a řádně odsouzen za úmyslné spáchání zvláště brutálního trestného činu či řadu trestných činů si odchod z naší společnosti zaslouží. Je zde řada případů, kdy se takovýto zločinec dostal zpět do společnosti „napraven“ a spáchal brutální zločin hned znovu.

Jako příklady se často uvádějí masoví vrazi. Jedná se zločince motivované většinou nějakou silnou touhou či nemocí. Jsou to zoufalé osobnosti, které již nelze napravit. Jejich mysl by nápravu do normálního života neunesla. Je nutné si uvědomit, že v případech sériových zločinů jsou pachatelé opakovaně

9. Mezinárodní legislativní úmluvy

Prvním dokumentem, který hodnotil trest smrti jako nelegitimní byl v roce 1948 dokument: Všeobecná deklarace lidských práv. 10.12.1948 byla vydána deklarace lidský práv a v článku 3 je uvedeno: „Každý člověk má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.“ Kromě toho článek 5 zakazuje „mučení a kruté, nelidské, ponižující zacházení nebo tresty“⁴²

V roce 1976 vstoupil v platnost Mezinárodní pakt o politických právech, kde bylo upraveno ustanovení článku 3 Všeobecné deklarace lidských práv následovně:

1. *Každá lidská bytost má právo na život. Toto právo je chráněno zákonem. Nikdo nebude svévolně zbaven života.*
2. *V zemích, kde nebyl zrušen trest smrti, může být rozsudek trestu smrti vyhlášen pouze za nejtěžší trestné činy v souladu s právem platným v době, kdy byl trestný čin spáchán, a nikoli v rozporu s ustanoveními tohoto Paktu a Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia. Tento trest může být vykonán pouze na základě konečného rozsudku vynesného příslušným soudem.*
3. *Jestliže zbavení života znamená zločin genocidia, rozumí se, že nic v tomto článku neopravňuje kterýkoli stát, který je smluvní stranou Paktu, odchýlit se od kteréhokoli závazku, jenž byl převzat na základě ustanovení Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia.*
4. *Každý, kdo byl odsouzen k trestu smrti, má právo žádat o milost nebo zmírnění trestu. Amnestie, milost nebo zmírnění trestu smrti mohou být uděleny ve všech případech.*
5. *Rozsudek trestu smrti nebude ukládán za trestné činy spáchané osobami mladšími osmnácti let a nebude vykonán na těhotných ženách.*
6. *Tohoto článku se nelze dovolávat proto, aby se zabránilo zrušení trestu smrti nebo aby zrušení trestu smrti bylo zdrženo kterýmkoli státem, účastníkem tohoto Paktu. (Mezinárodní pakt o občanských a politických právech)*

Trest smrti je zrušen ve všech zemích RADY EVROPY a spojuje tak de facto celé evropské území, kde od roku 1997 se trestu smrti nepoužívá. Lidská důstojnost je na

⁴² Všeobecná deklarace lidských práv. Dostupné na internetu: http://juristic.zcu.cz/dostal/docs/udhr_cz.htm

prvním místě a pokud se země Evropy chtějí stát členy Evropské unie musí se používání trestu smrti vzdát úplně. V Evropské úmluvě o ochraně lidských práv (1950)⁴³ je zákaz používání trestu smrti obsažen v Protokolech číslo 6 a 13. tento zákaz se vztahuje na veškeré trestné činy i výjimečný stav země. Rada Evropy stanovila, že 10 října bude vždy sloužit jako „Evropský den proti trestu smrti“.

OSN je velkým bojovníkem proti trestu smrti již od svého vzniku v roce 1945. Komise na lidská práva OSN se věnuje již mnoho let problematice trestu smrti na mezinárodní úrovni. Považuje tento typ trestu za nehumánní a ponižující. V roce 1999 byla přijata rezoluce, která vyzývala státy světa k přijetí Druhého opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech. Život je chráněn mezinárodním právem a využívání trestu smrti toto právo významně porušuje. Protokol je převážně zaměřen na zrušení trestu smrti. Hlavním bodem, je přimětí všech států, které se trestu smrti ještě nevzdaly. (OSN)

Mezinárodní úmluva o lidských právech říká, že trest smrti může být vyměřen pouze za velice závažný trestný čin a to pouze po řádném soudním procesu. Je naprosto samozřejmostí, že nezletilý a těhotné ženy jsou z tohoto trestu vyjmuty.

Komise OSN pro lidská práva považuje za velice důležité, že i v USA, kde se stále popravuje v 35 státech se nyní hodně mluví o nehumánnosti tohoto trestání. Nejvyšší soud spojených států již zakázal popravy nezletilých. (OSN)

Trest smrti patří mezi témata, kterým se věnují delegáti Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a pravidelně. Parlamentní shromáždění Rady Evropy se zabývá trestem smrti na několika svých zasedáních ročně. Mezinárodní uskupení s názvem Světová koalice proti trestu smrti (World Coalition Against the Death Penalty) vyhlásila 10. říjen Světovým dnem proti trestu smrti. K tomu se připojila i Rada Evropy (podpořená Evropským parlamentem) a vyhlásila tento den i Evropským dnem proti trestu smrti.

Trest smrti a jeho používání lze v dnešní době rozdělit následovně:

⁴³Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod je nejdůležitější lidsko-právní úmluvou sjednanou v rámci Rady Evropy a základem regionální mezinárodněprávní ochrany lidských práv v Evropě. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950. Dostupné na internetu: <http://www.novatrixprint.cz/umluva-o-ochrane-lidskych-prav-a-svobod.html>

1. Země, které tento trest úplně vymazaly ze svého trestního řádu
2. Země, které jej v trestním řádu stále mají, ale neuplatňují ho
3. Země, které trest smrti mají ve svém trestním řádu, ale uplatňují jej pouze za určité trestní skutky.
4. Země, které trest smrti mají ve svém trestním řádu a uplatňují ho běžně.⁴⁴

Co se týče postupu Evropské unie k trestu smrti v oblasti jiných kontinentů je tento přístup velmi přísný. Trvá na tom, že v případě nutnosti odsouzení pachatele k trestu smrti musí mít pachatel i svá práva. Hlavním by mělo být respektování mezinárodně přijímaných standardů. Zajištění spravedlivého soudu a zastoupení. Měli by být jasné a přesvědčivé důkazy o jeho vině.

⁴⁴ Encyklopedie. Trest smrti. Dostupné na internetu: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=8&tema=153>

10. Závěr

Ve své práci jsem se pokoušela zodpovědět pomocí několika dílčích otázek na svoji hlavní výzkumnou otázku: „*Byl by trest smrti tou vhodnou odpovědí na vzrůstající trend brutality násilných trestných činů?*“ Hlavní součástí této analýzy bylo srovnání dvou velice odlišných jurisdikcí. České republiky, kde byl trest smrti ústavně zrušen v roce 1990 a USA, kde se trest smrti stále v některých státech plně využívá. Důvodem tohoto srovnání byla zcela odlišná justiční úprava a historický vývoj daného území. Práce měla za úkol srovnat vývojové etapy kriminality jak v České republice tak v USA a pomocí historické analýzy zjistit současnou kriminální scénu a porovnat tyto dvě odlišné jurisdikce. Po zhodnocení dostupných statistických a výzkumných dokumentů a dat bylo možné zhodnotit současnou kriminální situaci jako neuspokojivou a nesourodou. Jak v České republice tak ve Spojených Státech se kriminalita vyvíjela podobným způsobem. Její velký rozkvět byl v devadesátých letech a na počátku let dvacátých dochází k jejímu pomalému ustálení. Toto hlavně platí pro násilné trestné činy. Bohužel majetková a hospodářská kriminalita je stále na mírném vzestupu. Statistická data nám sice ukazují pokles kriminality, ale bohužel forma trestné činnosti se z vývojem společnosti razantně mění. Také nemůžeme zapomenout na latentní kriminalitu. Začátkem devadesátých let se projevuje zvýšená forma brutality a bezohlednosti páchané trestné činnosti. Je zde vidět rozvoj organizovaného zločinu a vývoj teroristických útoků. Tento nebezpečný fenomén je nyní na velkém vzestupu a hromadně spáchané násilné trestné činy se v posledních letech často opakují. Je nutné poznamenat, že s vývojem vzrůstajícího fenoménu násilí sílí i pocit strachu obyvatel o své životy a životy svých blízkých.

Dalším bodem výzkumu bylo porovnání názorů veřejnosti České republiky a USA na vývoj a současný fenomén kriminality a možnosti používání trestu smrti jako legitimní nástroj při výkonu spravedlnosti. Když zhodnotíme názory české veřejnosti, která se masově přiklání k návratu trestu smrti zpět do naší justice a připustíme si vývoj lidské společnosti, můžeme se zde dostat k názoru legitimního návratu trestu smrti do naší justice. Veřejné mínění se odráží od skutečného dění, tak jak ho vnímají lidé. Subjektivní pocitovost při rozhodování o možnosti návratu trestu smrti je v tomto případě velice důležitá. Dominující strach je v době nestálého kriminálního prostředí silným pojítkem obyvatelů, kteří zhodnocují své názory na trest smrti pozitivně. Jedním z výzkumů jsme se zaměřily na porovnávání obyvatel Evropy a jejich názor na politiku trestu smrti.

Obyvatelé Evropského kontinentu se rozpůlili na dva tábory. Postkomunistické země se stále více přiklánějí k návratu trestu smrti do jednotlivých justičních systémů a obyvatelé západních zemí se naopak od institutu trestu smrti odklánějí. Veřejnost Spojených Států svůj názor nijak znatelně nemění. Stále většina obyvatel zastává názor absolutního trestu, i když v posledním období se vyskytly váhavé názory při objevení justičních omylů z dob minulých.

Další částí tohoto výzkumu bylo zvážení argumentace odpůrců trestu smrti. Silné názory odpůrců trestu smrti se setkávají s protichůdným táborem zastánců trestu smrti jejichž hlavním zdrojem argumentace je právě současná brutalita a násilnost kriminálních trestných činů a snižování věkové hranice pachatelů. Odpůrci trestu smrti standardně argumentují právem na život a nehumánností tohoto institutu na jehož základě zemřelo spousta nevinných. Justiční omyly se řadí mezi nejsilnější a pádné argumentace dnešní doby, kdy i veřejnost hodnotí trest smrti jako legitimní možnost spravedlivého trestání.

Mezinárodní organizace se shodují, že při demokratickém zřízení států moderní době není již pro tento institut místo. Je nutno volit jiné formy trestání.

Závěrem bych chtěla říct, že faktem zůstává, že trest smrti byl velice často zneužíván a to v podobě justičních odplat vládnoucích vrstev. Lidé ze starého kontinentu pamatují hromadné masové vraždy za druhé světové války. Bohužel však žijeme v době, kdy terorismus a extremismus sílí a otázka navrácení trestu smrti se nám zdá nevyhnutelná.

11. Souhrn

Téma trestu smrti patří mezi kontroverzní témata, která vedou k neustálým diskuzím a spekulacím veřejnosti a odborníků. Diskuze na téma nejvyššího trestu se většinou zvedá na základě nějakého závažného podnětu. Ve většině případů se jedná o spáchání trestného činu a to zvláště brutálním a chladnokrevným způsobem. I přes pokles kriminality v roce 2007 o 3,8 % je nutné poznamenat, že kriminalita je neustále součástí našeho každodenního života. Agresivita pachatelů trestných činů se zvyšuje, organizovaný zločin je dokonalejší a propracovanější, brutalita spáchaných trestných činů je veliká a jejich chladnokrevnost a vypočítavost je v rozkvětu. Naše věznice se plní a jejich kapacita se zmenšuje. Justice České republiky je neuvěřitelně zahlcena řešením různých trestných činů, které jsou bohužel velice často způsobené recidivitou pachatelů.

V této diplomové práci se autorka zaměřuje na fenomén vzrůstajícího trendu brutálních, násilných trestných činů a snaží se odpovědět na výzkumnou otázku, zda by byl trest smrti tím pravým řešením v boji proti tomuto vzrůstajícímu trendu násilí. Vzhledem ke své definitivnosti se jedná o trest velmi kontroverzní. Jsou zde zastánci trestu smrti, kteří uvádějí, že se jedná o jediný spravedlivý trest za vraždu a jiné závažné a brutální zločiny. Uvádějí, že hrdelní trest jako jediný znemožňuje recidivu a má významné odstrašující a stejně tak i preventivní účinky. Naopak jsou zde odpůrci trestu smrti upozorňující kromě morálních argumentů souvisejících s právem každého na život především na nebezpečí justičního omylu, který je v tomto případě nenapravitelný.

V teoretické části práce se autorka zaměřila na historii trestu smrti obecně, na jeho využívání na našem území a jeho legislativních úpravách. Další části této práce bylo zaměřeno na vzrůstající trend brutality a násilných trestných činů. Zde se autorka také zmiňuje o dnešních možnostech v boji proti násilí. Pomocí metody stromu problému se autorka snaží ukázat na nejčastější a nejzávažnější relevantní příčiny brutálních trestných činů a na druhé straně i důsledky tohoto trendu. Teoretická část je zakončena legislativní úpravou trestných činů.

V části výzkumné se autorka zabývá výzkumem veřejného mínění na vzrůstající trend kriminality a názory veřejnosti na trest smrti a jeho případný návrat. Snaží se nám zde ukázat jak by veřejnost řešila míru brutality na našem území a v USA. Je zde vidět porovnávání názorů na trest smrti mezi českou veřejností a americkou veřejností.

Dále analyzuje situaci používání trestu smrti ve světě se zaměřením na Spojené státy americké, kde v tomto roce stále ještě 35 států trest smrti vykonává. Hlavní metodou jakou zde autorky používá je srovnávací analýza, pomocí které se snaží vyjasnit stávající situaci pohledu na trest smrti v České republice i jinde na světě.

Práce je zakončena shrnutím výzkumných otázek a jejich zodpovězení.

12. Resume

The subject matter of the death penalty is among the controversial topics that lead to constant discussions and speculations by the public and experts. A discussion on the topic of the most severe punishment possible is usually raised on the basis of some serious impulse. In most cases, this impulse is the commission of a criminal offense in an especially brutal and cold-blooded way. Even despite a decline of criminality in 2007 by 3.8%, it is necessary to note that criminality is a constant part of our everyday life. The aggressivity of the criminals is increasing, organized crime is more ingenious and elaborate, the brutality of committed criminal offenses is severe and their cold-bloodedness and calculation are blooming. Our prisons are getting full and their capacity is decreasing. The judiciary system of the Czech Republic is unbelievably overloaded with the handling of various criminal offenses that are unfortunately quite often caused by the offenders' recidivism.

In this diploma thesis the author focuses on the phenomenon of the increasing trend of brutal, violent criminal offenses and attempts to answer the research question of whether the death penalty would be the right solution in the battle against this growing trend of violence. Due to its definitiveness, it is a very controversial punishment. Supporters of the death penalty claim that this is the only fair punishment for murders and other serious and brutal crimes. They say that the death penalty is the only punishment that makes recidivism impossible and has considerable deterrent as well as preventive effects. On the other hand, opponents of the death penalty, in addition to the moral arguments connected with everyone's right to life, note especially the danger of a judicial error, which, in this case, is irreparable.

In the theoretical part of the thesis, the author focused on the history of the death penalty in general, on its use on our territory and its legislative versions. The next part of this thesis is focused on the increasing trend of brutality and violent criminal offenses. Here the author also mentions today's possibilities in the battle against violence. Via the problem tree method the author attempts to show the most frequent and most serious relevant causes of brutal criminal offenses and, on the other hand, also the consequences of this trend. The theoretical part is concluded with a discussion of the legislative regulations of criminal offenses.

In the research part the author deals with the research of public opinion on the growing trend of criminality and the public's opinion on the death penalty and its potential return. Here she attempts to show us how the public would handle the degree of brutality on our territory and in the USA. The comparison of the opinions regarding the death penalty between the Czech and American public can be seen here.

She also analyzes the situation of the use of the death penalty in the world, with a focus on the United States, where 35 states still use the death penalty this year. The main method that the author uses here is comparative analysis, via which she attempts to clarify the existing situation of the view of the death penalty in the Czech Republic and elsewhere in the world.

The thesis is concluded with a summary of the research questions and answers to them.

Použitá literatura

- Drvohlav, A. *Trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Univerzita Hradec Králové: MEDVIK, 2005
- Liška, O. a kolektiv. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2 vydání. 2006. ISBN 80-86621-09-X
- Hamerský M. *Přijatelnost trestu smrti : otázky a odpovědi : názory osobností*. Brno: Bachant 2001
- Foucault, M. *Dohlížet a trestat : Kniha o zrodu*. Praha: Dauphin, 1999
- Monestier, M. *Historie Trestu smrti*. Praha: Rybka Publisher, 2001. ISBN 80-7176-812-X
- Bedau, H. A. *The death penalty in America*. Oxford university press, 1892
- Imbert, J. *Trest Smrti*. Bratislava: Archa, 1994
- Bestová, C. *Trest smrti v německo – českém porovnání. Brno: Doplněk, 1996*
- Fico, R. *Trest Smrti*. Topolčany: KODEEXPRESS, 1998
- Francek, Jindřich : *Zločin a trest v českých dějinách*, Praha, 1999
- *Žádáme trest smrti!*: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol
- Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Dotisk 3. vydání, 2002. Praha: Karolinum, 1993.
- Inciardi, J.A. *Trestní spravedlnost. Ústavní principy trestního práva, trestního řádu a nápravné výchovy*. Harcourt Brace Jovanovich College Publisher. Orlando, Florida. 1994. ISBN 80-65605-30-9
- Francek, J. *Zločin a trest v Českých dějinách*, Knižní klub, Praha: 1999. ISBN 80-68182-91-6
- Zoubková, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá voda. Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2
- Schultz, U. *Velké procesy - právo a spravedlnost v dějinách*, Brána a Knižní klub, Praha: 1996. ISBN 80-7176-662-3
- Pechačová, Z. *Pocit ohrožení kriminalitou v České republice*. Sociologický časopis, XXXIV, 2/1998, s. 206 – 207

- Kury, H. ; Zapletal, J., Kriminalita a její prezentace v médiích - zkušenosti (především) z Německa a České republiky. *Kriminalistika* 2/2002, s.
- Karabec, Z. ; Blatníková Š, K problematice dlouhodobých trestů odnětí svobody. *Kriminalistika*, 3/2004, s.279
- Munková, G. *Sociální deviace: Přehled sociologických teorií*. Praha: Karolinum, 2001
- Potůček, M. a kol. *Veřejná politika*. Praha: SLON, 2005.
- Veselý, A.; Nekola M. *Analýza a tvorba veřejných politik: Přístupy, metody a praxe*. Praha: SLON, 2007.

Studie:

- Cejp, M. a kol.: *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality. Zpráva z výzkumu*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci: ISBN 978-80-7338-074-8
- Večerka, K. ;Holas, J. ;Tomášek, J. ; Přesličková, H. ;Blatníková, Š.: *Občané o kriminalitě a prevenci: Závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci: ISBN 978-80-7338-057-1
- Marešová, A. ; Cejp, M. ; Karabec, Z. ; -Martinková, M. -;Zeman, P.: *Criminality in 2006*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci: ISBN 978-80-7338-070-0
- Večerka, K. ; Holas J. ;Tomášek, J. ; Přesličková H. ; Blatníková, Š.: *Občané o kriminalitě a prevenci. Závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění, 2007*, Institut pro kriminologii a sociální prevenci: ISBN 978-80-7338-057-1
- Cejp, M. a kol.: *Variantní scénáře vybraných druhů kriminality. Zpráva z výzkumu*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci: ISBN 978-80-7338-074-8

Legislativa

- Zákon č. 2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Ostatní zdroje

- Ministerstvo vnitra: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2007, Praha 2008
- OBČANÉ O KRIMINALITĚ A PREVENCI, Závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění, Praha 2006, Institut pro kriminologii a sociální prevenci:
- Policie ČR: Analýza kriminality a typologie pachatelů a obětí Policie ČR, Analyticko-právní skupina Kancelář ředitele Policie ČR – správy hl.m. Prahy, 2008
- iDNES.cz [online]. 1999-2008. Dostupné na internetu:<http://www.idnes.cz>
- Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. 2009. Dostupné na internetu: <http://www.psp.cz/>
- Wikipedie, Encyklopedie. [online]. Dostupné na internetu: http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti
- Trest smrti. Martin Doležal. [online]. Dostupné na internetu: http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm
- Jurisdic. [online]. Dostupné na internetu: <http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>
- Amnesty international CZ. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.amnesty.cz/08knihovna/dokumenty/trest.htm>
- Trest smrti. Diskuze. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.geocities.com/Area51/Corridor/8576/poprawy.html>
- Radio Vlast. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.vlast.cz/trest12052001.html>

- Sociologický ústav AV ČR, vvi. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.soc.cas.cz/cvvm/arost/ob80406.htm>
- Seznam Encyklopedie. [online]. Dostupné na internetu: <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/455199-karla-homolkova>
- Reforma Justice. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.reformajustice.cz/cz/trestni-zakonik/zpriseni-trestu-a-nove-trestne-ciny.html>
- Server Advokacie. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.e-advokacie.cz/cz/aktualne/>
- Portál veřejné správy. [online]. Dostupné na internetu: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=175/1990
- Server trestního řízení. [online]. Dostupné na internetu: <http://trestni2.juristic.cz/zobraz/obsahrubriky/trest2>
- Amnesty International Česká republika. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.amnesty.cz/>
- Amnesty International USA. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.amnesty.com/>
- Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Brně. Muzeum zločinu. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.vpsmvbrno.cz/osobni/jedlicka/muzeumzla/mrazek/mrazek.html>
- Ministerstvo Vnitra. [online]. Dostupné na internetu: http://web.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1948/zakon_2q.html
- Ministerstvo Spravedlnosti. [online]. Dostupné na internetu: <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23>
- Server Jurisdic. [online]. Dostupné na internetu: <http://trestni2.juristic.cz/zobraz/obsahrubriky/trest2>
- Institut pro kriminologii a sociální prevenci. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.ok.cz/iksp/kriminologie.html>
- Generální ředitelství vězeňské služby České republiky. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.vscr.cz>
- Právo. Internetový časopis. [online]. Dostupné na internetu: <http://pravo.novinky.cz/>

- Departement of Justice Federal bureau of investigation. Crime in United States. FBI. [online]. Dostupné na internetu: http://www.fbi.gov/ucr/cius2006/data/table_05.html
- Seznam Encyklopedie. [online]. Dostupné na internetu: <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/455199-karla-homolkova>
- Všeobecný přehled, Trestní právo. Mgr. Pavel Petr. [online]. Dostupné na internetu: http://www.pavelpetr.cz/soubory/1/4/Sokrates_Trestni_pravo.
- Výzkum veřejnosti na názor trestu smrti. Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) [online]. Dostupné na internetu: <http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0&disp=kdojsme>
- Kropáček, L. Trest smrti v Muslimských zemích. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.czech-press.cz/index.php?cid=2411>
- World public opinion. Agentura na výzkum veřejného mínění celosvětově. [online]. Dostupné na internetu: http://www.worldpublicopinion.org/pipa/articles/btjusticehuman_rightsra/197.php?nid=&id=&pnt=197
- Death penalty information Center. [online]. Dostupné na internetu: <http://www.deathpenaltyinfo.org/>